

SÉANCES DU JEUDI 29 FÉVRIER 1996
VERGADERINGEN VAN DONDERDAG 29 FEBRUARI 1996

MATIN

SOMMAIRE :

CONGÉ :

Page 585.

EXCUSÉ :

Page 585.

PROJET DE LOI (Discussion) :

Projet de loi relative à la coopération judiciaire avec le Tribunal international pour l'ex-Yougoslavie et le Tribunal international pour le Rwanda.

Discussion générale. — *Orateurs* : **MM. Erdman**, rapporteur, **Vandenberghe, Coveliers, Lallemand, Desmedt, Raes, Boutmans, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 585.

Discussion et vote des articles. — *Orateur* : **M. Erdman**, p. 594.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1995-1996
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1995-1996

OCHTEND

INHOUDSOPGAVE :

VERLOF :

Bladzijde 585.

VERONTSCHULDIGD :

Bladzijde 585.

WETSONTWERP (Beraadslaging) :

Wetsontwerp betreffende de gerechtelijke samenwerking met het Internationaal Tribunaal voor het voormalige Joegoslavië en het Internationaal Tribunaal voor Ruanda.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers* : **de heren Erdman**, rapporteur, **Vandenberghe, Coveliers, Lallemand, Desmedt, Raes, Boutmans, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 585.

Bespreking en stemming over de artikelen. — *Spreker* : **de heer Erdman**, blz. 594.

APRÈS-MIDI

SOMMAIRE :

EXCUSÉS :

Page 599.

MESSAGES :

Page 599.

Chambre des représentants — Non-évocations.

COMMUNICATION :

Page 599.

Cour d'arbitrage.

PÉTITION :

Page 600.

PROPOSITIONS (Dépôt) :

Page 600.

Mme Lizin. — Proposition de loi visant à réduire la violence conjugale.

M. Vandenberghe et consorts. — Proposition de loi modifiant certaines dispositions du Code judiciaire en ce qui concerne le personnel des greffes et des parquets.

Mme Willame-Boonen et consorts. — Proposition visant à instituer une commission spéciale d'information relative à la problématique des sectes.

M. Vandembroeke. — Proposition de résolution relative à l'organisation et à la gestion des archives.

HOMMAGE AUX VICTIMES DE L'ACCIDENT DE LA CIRCULATION DU 27 FÉVRIER 1996 :

Page 600.

PROPOSITIONS (Prise en considération) :

Pages 600 et 614.

M. Vandenberghe et consorts. — Proposition de loi modifiant certaines dispositions du Code judiciaire en ce qui concerne le personnel des greffes et des parquets.

Mme Willame-Boonen et consorts. — Proposition visant à instituer une commission spéciale d'information relative à la problématique des sectes.

Orateur : **M. Desmedt**, p. 601.

QUESTIONS ORALES :

Question orale de M. Caluwé au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur « la nouvelle série de fermetures de petits bureaux de poste ».

NAMIDDAG

INHOUDSOPGAVE :

VERONTSCHULDIGD :

Bladzijde 599.

BOODSCHAPPEN :

Bladzijde 599.

Kamer van volksvertegenwoordigers — Non-evocaties.

MEDEDELING :

Bladzijde 599.

Arbitragehof.

VERZOEKSCRIFT :

Bladzijde 600.

VOORSTELLEN (Indiening) :

Bladzijde 600.

Mevrouw Lizin. — Wetsvoorstel strekkende om het geweld binnen het gezin aan banden te leggen.

De heer Vandenberghe c.s. — Wetsvoorstel tot wijziging van sommige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot het personeel van de griffies en parketten.

Mevrouw Willame-Boonen c.s. — Voorstel tot instelling van een bijzondere commissie belast met het verzamelen van informatie over de problematiek van de secten.

De heer Vandembroeke. — Voorstel van resolutie betreffende de organisatie en het beheer van het archiefwezen.

HULDE AAN DE SLACHTOFFERS VAN HET VERKEERSONGEVAL VAN 27 FEBRUARI 1996 :

Bladzijde 600.

VOORSTELLEN (Inoverwegingneming) :

Bladzijden 600 en 614.

De heer Vandenberghe c.s. — Wetsvoorstel tot wijziging van sommige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot het personeel van de griffies en parketten.

Mevrouw Willame-Boonen c.s. — Voorstel tot instelling van een bijzondere commissie belast met het verzamelen van informatie over de problematiek van de secten.

Spreker : **de heer Desmedt**, blz. 601.

MONDELINGE VRAGEN :

Mondelinge vraag van de heer Caluwé aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over « de nieuwe reeks sluitingen van kleine postkantoren ».

Orateurs: **M. Caluwé, M. Ylief**, ministre de la Politique scientifique, p. 601.

Question orale de Mme Dardenne au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «le retraitement des combustibles irradiés et la production de plutonium».

Orateurs: **Mme Dardenne, M. Ylief**, ministre de la Politique scientifique, p. 602.

Question orale de M. Hatry au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «la modification des statuts et de la composition du conseil d'administration de l'Office belge du Commerce extérieur».

Orateurs: **M. Hatry, M. Poncelet**, ministre de la Défense nationale, p. 602.

Question orale de M. Devolder au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur et au ministre de la Santé publique et des Pensions sur «le hold-up financier aux dépens des retraités qui touchent une pension complémentaire, à la suite de l'application des nouvelles modalités de fixation du précompte professionnel».

Orateurs: **M. Devolder, M. Poncelet**, ministre de la Défense nationale, p. 603.

Question orale de M. Hostekint au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «les paris faits pendant les courses cyclistes».

Orateurs: **M. Hostekint, M. Poncelet**, ministre de la Défense nationale, p. 604.

Question orale de M. Santkin au ministre de l'Emploi et du Travail et au ministre des Affaires sociales sur «l'application de la cotisation spéciale de sécurité sociale aux frontaliers belgo-français».

Orateurs: **M. Santkin, Mme Smet**, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 605.

Question orale de M. Verreycken au ministre des Transports sur «le chaos à la Sabena et à la SNCB».

Orateurs: **M. Verreycken, M. Daerden**, ministre des Transports, p. 606.

Question orale de Mme Nelis-Van Liedekerke au ministre des Affaires sociales sur «la concertation sur l'emploi».

Orateurs: **Mme Nelis-Van Liedekerke, M. Flahaut**, ministre de la Fonction publique, p. 606.

Question orale de Mme Lizin au ministre de la Justice sur «la situation des fondamentalistes dans les prisons belges».

Orateurs: **Mme Lizin, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 607.

Question orale de M. Desmedt au ministre de la Justice sur «les conséquences qu'entend tirer le Gouvernement de l'arrêt du Conseil d'État annulant les arrêtés royaux relatifs aux quartiers de haute sécurité».

Question orale de M. Boutmans au ministre de la Justice sur «l'arrêt du Conseil d'État annulant les arrêtés royaux relatifs aux quartiers de haute sécurité».

Sprekers: **de heer Caluwé, de heer Ylief**, minister van Wetenschapsbeleid, blz. 601.

Mondelinge vraag van mevrouw Dardenne aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «de opwerking van bestraalde splijtstof en de productie van plutonium».

Sprekers: **mevrouw Dardenne, de heer Ylief**, minister van Wetenschapsbeleid, blz. 602.

Mondelinge vraag van de heer Hatry aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de wijziging van de statuten en van de samenstelling van de raad van bestuur van de Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel».

Sprekers: **de heer Hatry, de heer Poncelet**, minister van Landsverdediging, blz. 602.

Mondelinge vraag van de heer Devolder aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel en aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen over «de fiscale hold-up ten opzichte van gepensioneerden met een aanvullend bedrijfspensioen veroorzaakt door de nieuwe vaststelling van de bedrijfsvoorheffing».

Sprekers: **de heer Devolder, de heer Poncelet**, minister van Landsverdediging, blz. 603.

Mondelinge vraag van de heer Hostekint aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de weddenschappen tijdens wielervedstrijden».

Sprekers: **de heer Hostekint, de heer Poncelet**, minister van Landsverdediging, blz. 604.

Mondelinge vraag van de heer Santkin aan de minister van Tewerkstelling en Arbeid en aan de minister van Sociale Zaken over «de toepassing van de bijzondere bijdrage voor de sociale zekerheid op de Belgisch-Franse grensarbeiders».

Sprekers: **de heer Santkin, mevrouw Smet**, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 605.

Mondelinge vraag van de heer Verreycken aan de minister van Vervoer over «de chaos bij Sabena en NMBS».

Sprekers: **de heer Verreycken, de heer Daerden**, minister van Vervoer, blz. 606.

Mondelinge vraag van mevrouw Nelis-Van Liedekerke aan de minister van Sociale Zaken over «het banenoverleg».

Sprekers: **mevrouw Nelis-Van Liedekerke, de heer Flahaut**, minister van Ambtenarenzaken, blz. 606.

Mondelinge vraag van mevrouw Lizin aan de minister van Justitie over «de situatie van de fundamentalisten in de Belgische gevangenissen».

Sprekers: **mevrouw Lizin, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 607.

Mondelinge vraag van de heer Desmedt aan de minister van Justitie over «de besluiten die de Regering voornemens is te trekken uit het arrest van de Raad van State houdende vernietiging van de koninklijke besluiten betreffende de kwartieren met verscherpte beveiliging».

Mondelinge vraag van de heer Boutmans aan de minister van Justitie over «het arrest van de Raad van State houdende vernietiging van de koninklijke besluiten betreffende de kwartieren met verscherpte beveiliging».

Orateurs: **MM. Desmedt, Boutmans, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 608.

Question orale de M. Vandenbroeke au ministre de la Fonction publique sur «le bâtiment gantois dénommé 'het Pand'».

Orateurs: **M. Vandenbroeke, M. Flahaut**, ministre de la Fonction publique, p. 609.

Question orale de Mme Thijs au secrétaire d'État à la Sécurité et secrétaire d'État à l'Intégration sociale et à l'Environnement sur «l'aide des CPAS aux personnes âgées dans des résidences-services».

Orateurs: **Mme Thijs, M. Peeters**, secrétaire d'État à la Sécurité, à l'Intégration sociale et à l'Environnement, p. 610.

ORDRE DES TRAVAUX:

Page 611.

PROJET DE LOI (Vote):

Projet de loi relative à la reconnaissance du Tribunal international pour l'ex-Yougoslavie et du Tribunal international pour le Rwanda, et à la coopération avec ces tribunaux, p. 612.

Explication de vote: *Orateur*: **M. Loones**, p. 612.

MOTIONS (Vote):

Motions déposées en conclusion des demandes d'explications de M. Hostekint au ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises, au ministre de la Santé publique et des Pensions et au ministre de la Justice, développées le 15 février 1996 en séance plénière, p. 613.

Explications de vote: *Orateurs*: **MM. Boutmans, Anciaux, Hostekint**, p. 613.

PROJETS DE LOI (Dépôt):

Page 614.

Projet de loi portant assentiment au Traité d'entente et de coopération entre le royaume de Belgique et la fédération de Russie, signé à Bruxelles le 8 décembre 1993.

Projet de loi portant assentiment à la Convention n° 139 concernant la prévention et le contrôle des risques professionnels causés par les substances et agents cancérigènes, adoptée à Genève le 24 juin 1974 par la Conférence internationale du travail à sa cinquante-neuvième session.

Projet de loi portant assentiment à la Convention n° 162 concernant la sécurité dans l'utilisation de l'amiante, adoptée à Genève le 4 juin 1986 par la Conférence internationale du travail à sa soixante-douzième session.

Projet de loi portant assentiment au protocole additionnel à la Charte sociale européenne, et à l'annexe, faits à Strasbourg le 5 mai 1988.

Projet de loi portant assentiment au protocole relatif aux conséquences de l'entrée en vigueur de la Convention de Dublin sur certaines dispositions de la Convention d'application de l'Accord de Schengen, signé à Bonn le 26 avril 1994.

Sprekers: **de heren Desmedt, Boutmans, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 608.

Mondelinge vraag van de heer Vandenbroeke aan de minister van Ambtenarenzaken over «het Pand».

Sprekers: **de heer Vandenbroeke, de heer Flahaut**, minister van Ambtenarenzaken, blz. 609.

Mondelinge vraag van mevrouw Thijs aan de staatssecretaris voor Veiligheid en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu over «de steunverlening door OCMW's aan bejaarden die in serviceflats verblijven».

Sprekers: **mevrouw Thijs, de heer Peeters**, staatssecretaris voor Veiligheid, Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, blz. 610.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 611.

WETSONTWERP (Stemming):

Wetsontwerp betreffende de erkenning van en de samenwerking met het Internationaal Tribunaal voor voormalig Joegoslavië en het Internationaal Tribunaal voor Ruanda, blz. 612.

Stemverklaring: *Spreker*: **de heer Loones**, blz. 612.

MOTIES (Stemming):

Moties ingediend tot besluit van de op 15 februari 1996 gestelde vragen om uitleg van de heer Hostekint aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen en aan de minister van Justitie, blz. 613.

Stemverklaringen: *Sprekers*: **de heren Boutmans, Anciaux, Hostekint**, blz. 613.

WETSONTWERPEN (Indiening):

Bladzijde 614.

Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag inzake verstandhouding en samenwerking tussen het koninkrijk België en de Russische Federatie, ondertekend te Brussel op 8 december 1993.

Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag nr. 139 betreffende de voorkoming en de beperking van de beroepsrisico's veroorzaakt door kankerverwekkende stoffen en factoren die dit proces beïnvloeden, aangenomen te Genève op 24 juni 1974 door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar negenenvijftigste zitting.

Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag nr. 162 betreffende de veiligheid bij het gebruik van asbest, aangenomen te Genève op 4 juni 1986 door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar tweeënveertigste zitting.

Wetsontwerp houdende instemming met het aanvullend protocol bij het Europees Sociaal Handvest, en met de bijlage, gedaan te Straatsburg op 5 mei 1988.

Wetsontwerp houdende instemming met het protocol betreffende de gevolgen van de inwerkingtreding van de Overeenkomst van Dublin voor een aantal bepalingen van de Overeenkomst ter uitvoering van het Akkoord van Schengen, gedaan te Bonn op 26 april 1994.

Projet de loi portant assentiment au Protocole n° 1 à la Convention européenne pour la prévention de la torture et des peines ou traitements inhumains ou dégradants et au Protocole n° 2 à la Convention européenne pour la prévention de la torture et des peines ou traitements inhumains ou dégradants, faits à Strasbourg le 4 novembre 1993.

Projet de loi portant assentiment à l'Accord de partenariat et de coopération établissant un partenariat entre les Communautés européennes et leurs États membres, d'une part, et la fédération de Russie, d'autre part, aux annexes 1 à 10, aux protocoles 1 et 2 et à l'acte final, faits à Corfou le 24 juin 1994.

Projet de loi portant assentiment à l'Accord entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la république de Mongolie concernant l'encouragement et la protection réciproques des investissements, signé à Bruxelles le 3 mars 1992.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Dépôt):

Page 615.

M. Vergote au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «la politique de l'énergie».

M. Coene au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «la tarification de l'électricité produite à partir des énergies renouvelables».

Wetsontwerp houdende instemming met het Protocol nr. 1 bij het Europees Verdrag ter voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing en met het Protocol nr. 2 bij het Europees Verdrag ter voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing, gedaan te Straatsburg op 4 november 1993.

Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst inzake partnerschap en samenwerking waarbij een partnerschap tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Russische Federatie, anderzijds, met de bijlagen 1 tot 10, met de protocollen 1 en 2 en met de slotakte, gedaan te Korfoe op 24 juni 1994.

Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Mongolië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Brussel op 3 maart 1992.

VRAGEN OM UITLEG (Indiening):

Bladzijde 615.

De heer Vergote aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «het energiebeleid».

De heer Coene aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «de tarifiëring van elektriciteit opgewekt uit hernieuwde energiebronnen».

SÉANCE DU MATIN — OCHTENDVERGADERING

PRÉSIDENCE DE M. SWAELEN, PRÉSIDENT VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 35 m.
De vergadering wordt geopend om 10 h 35 m.

CONGÉ — VERLOF

M. Urbain, en mission à l'étranger, demande un congé.
Verlof vraagt: de heer Urbain, met opdracht in het buitenland.
— Ce congé est accordé.
Dit verlof wordt toegestaan.

EXCUSÉ — VERONTSCHULDIGD

M. Destexhe, pour raisons familiales, demande d'excuser son absence à la réunion de ce jour.
Afwezig met bericht van verhindering: de heer Destexhe, om familiale redenen.
— Pris pour information.
Voor kennisgeving aangenomen.

WETSONTWERP BETREFFENDE DE GERECHTELIJKE SAMENWERKING MET HET INTERNATIONAAL TRIBUNAAL VOOR HET VOORMALIGE JOEGOSLAVIE EN HET INTERNATIONAAL TRIBUNAAL VOOR RUANDA

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI RELATIVE À LA COOPÉRATION JUDI- CIAIRE AVEC LE TRIBUNAL INTERNATIONAL POUR L'EX-YOUGOSLAVIE ET LE TRIBUNAL INTERNATIO- NAL POUR LE RWANDA

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het wetsontwerp betreffende de gerechtelijke samenwerking met het Internationaal Tribunaal voor het voormalige Joegoslavië en het Internationaal Tribunaal voor Ruanda.

Nous abordons l'examen du projet de loi relative à la coopération judiciaire avec le Tribunal international pour l'ex-Yougoslavie et le Tribunal international pour le Rwanda.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Erdman (SP), rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, voor het eerst in de parlementaire geschiedenis heeft de Overlegcommissie het bicameraal karakter van een ontwerp van

de Regering vastgelegd. Deze beslissing moet door beide Kamers worden geëerbiedigd en daarom heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers het huidig ontwerp dan ook zonder discussie op dit punt aan de Senaat overgezonden.

Hierdoor kregen wij de gelegenheid bij de bespreking van dit ontwerp de rol die aan de Senaat is toebedeeld ten volle toe te passen. Bovendien konden wij ons ernstig bezinnen over de noodzaak van een efficiënte logistieke steun aan de commissiewerking. Als rapporteur breng ik daarom hulde aan al degenen — zowel secretariaatsmedewerkers als ambtenaren — die het mogelijk hebben gemaakt dit verslag op te stellen.

Bij de bespreking werd ook duidelijk dat het noodzakelijk was inspiratie te zoeken in de teksten van de Verenigde Naties en in de inmiddels door andere Europese landen uitgevaardigde wetgeving, in het bijzonder de Franse en de Duitse wet.

De essentiële punten in de bespreking zijn: de consequenties van de beslissing van de Veiligheidsraad tot het oprichten van het Internationaal Tribunaal voor de te bestraffen feiten; de aard van de gerechtelijke samenwerking; de procedure van onttrekking van zaken aan de Belgische gerechten; de regeling van aanhouding en overbrenging van betrokkenen; de ten uitvoerlegging van straffen.

Door het wijzigen van het karakter van de wet werd ingegaan op de vraag van de Raad van State naar verduidelijking van de doelmatigheid van deze wettekst. Ofwel moest men zich uitdrukkelijk beperken tot samenwerking met de door de Veiligheidsraad opgerichte Internationale Tribunalen, ofwel erkende men deze tribunalen als deel uitmakend van de Belgische rechtsorde. Zodra de Overlegcommissie had aanvaard dat op basis van artikel 77, 5°, van de Grondwet, de uitoefening van bepaalde machten door de wet moest worden opgedragen aan volkenrechtelijke instellingen, moest deze wet ook duidelijk onderstrepen dat de Internationale Tribunalen wel degelijk werden geïntegreerd in de Belgische rechtsorde. Dit heeft ook gevolgen op het vlak van de relatie ten overstaan van rechtsonderhorigen. Daarom werd een nieuw artikel 2 ingevoegd dat duidelijk onderstreept dat België zijn verplichtingen tot samenwerking, voortvloeiend uit de beslissingen van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties op grond van hoofdstuk VII van het Handvest van de Verenigde Naties aangenomen resoluties, zou bevestigen door deze wet. De titel van de wet werd hierbij overigens aangepast. Terwijl in het oorspronkelijk opschrift uitsluitend sprake was van samenwerking, werd er nu ook de erkenning van de Tribunalen vermeld.

De commissie heeft uitvoerig toegelicht wat moet worden verstaan onder de gerechtelijke samenwerking. Hierbij werd de nadruk gelegd op de volledige gerechtelijke samenwerking, wat niet alleen het in ontvangst nemen van verzoeken van het Internationaal Tribunaal en van zijn organen impliceert. De zaken zouden ook worden gevolgd en aan de organen van het Internationaal Tribunaal zouden de in België hangende procedures worden gesignaleerd, in zoverre deze binnen het raam van de bevoegdheid van het Internationaal Tribunaal te situeren zijn.

Er werd overeengekomen dat in afwijking van de oorspronkelijke tekst, de minister van Justitie, en niet het ministerie, als centrale autoriteit ter zake zou fungeren.

De commissie heeft zeer veel aandacht geschonken aan de procedure die wettelijk moest worden vastgelegd voor de onttrekking van zaken aan de Belgische gerechten. Het probleem was gerezen dat mogelijk reeds voor Belgische gerechten vorderingen zouden zijn ingesteld, zoals misdaden die ofwel bedoeld zijn in het Verdrag van Genève, waarvoor wij een afzonderlijke wetgeving hebben uitgevaardigd en de militaire gerechten bevoegd hebben gemaakt, ofwel misdaden van gemeen recht waarvoor het Hof van assisen bevoegd is, ofwel misdaden van genociden, zoals bedoeld in het Internationaal Verdrag, dat door een specifieke wet in de Belgische wetgeving werd opgenomen.

Er werd beslist het Hof van cassatie aan te stellen als rechtsmacht die bevoegd is voor de regeling van de procedure, volgens alle mogelijke facetten in de door de onderscheiden reglementen uitgestippelde procedures, zowel in het geval van onttrekking als eventueel in het geval van terugzending indien het Internationaal Tribunaal uiteindelijk zou beslissen dat de procedure voor haar geen doorgang zou vinden.

Men heeft duidelijk moeten specificeren wat het gevolg zou zijn van een onttrekking, en men heeft in detail moeten regelen wat er zou gebeuren indien de zaak terug aan het Hof van cassatie zou worden voorgelegd voor regeling van rechtsgebied.

Over aanhouding en overbrenging werden fundamentele discussies gevoerd. De Regering was vertrokken van een overeenkomstige toepassing van de wetgeving inzake uitlevering. Zeer snel is in de discussie aan het licht gekomen dat niet alleen vreemdelingen zouden kunnen worden betrokken in de procedure, maar ook Belgen, waardoor de principes die aan de basis liggen van de uitleveringswet niet zouden kunnen worden toegepast. Ook werd duidelijk dat ter zake drie onderscheiden situaties met betrekking tot vrijheidsberoving zouden kunnen ontstaan, namelijk door een aanhoudingsmandaat uitgevaardigd door de Belgische rechtsmacht, door een voorlopig aanhoudingsmandaat van de procureur van het Internationaal Tribunaal, of door een mandaat uitgaande van het Tribunaal zelf. Deze situaties moesten worden opgevangen om de eerbiediging van het principe, vastgelegd in artikel 5 van het EVRM, te waarborgen en om de procedures vast te leggen waardoor het voor de betrokkene mogelijk moest blijken om, zo lang hij zich in België bevond, de bevoegde Belgische rechtsmachten om zijn voorlopige invrijheidsstelling te verzoeken.

Dit stond in nauw verband met de overbrenging van een aangehouden. Hier heeft de commissie bijzondere aandacht besteed aan de mogelijke consequenties van het overbrengen en heeft ze uitdrukkelijk de eerbied voor de principes van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en voor de fundamentele vrijheden willen inlassen, vooral voor de tenuitvoerlegging van de straffen.

Tijdens de bespreking in de commissie kwam aan het licht dat parallellen in de procedures kunnen ontstaan die tot pragmatisch-juridische oplossingen zouden moeten kunnen leiden. Het is belangrijk om het bestaan ervan te onderstrepen. Zo zou een parallel getrokken worden tussen de procedure inzake aanhouding en de procedure inzake onttrekking gevoerd voor het Hof van cassatie, al heeft ieder van die procedures een ander doel en een andere bestemming. Toch zullen dezelfde elementen moeten worden onderzocht, in het eerste geval om de geldigheid van de titel van aanhouding na te gaan en in het tweede geval om de noodzaak tot onttrekking aan het Hof van cassatie van de procedure hangende voor Belgische rechtsmachten na te gaan.

Een dergelijke situatie kan ontstaan bij voor Belgische rechtsmachten ingeleide procedures, waarbij eventueel aanhoudingsmandaten volgens de Belgische wetgeving worden uitgevaardigd, enerzijds, en aanhoudingsmandaten, voorlopige of definitieve, van de organen van het Internationaal Tribunaal, anderzijds. Op dat ogenblik zal men evengoed een pragmatische benadering moeten volgen. De ene procedure zal verder moeten worden afgehandeld. De andere zal pas uitwerking kunnen hebben wanneer de eerste helemaal is afgerond.

Tijdens de commissiebespreking werd de vergelijking gemaakt met een procedure voor een Belgische rechtsmacht, waarbij een betrokkene is aangehouden, en een internationaal aanhoudingsmandaat, waarin de uitlevering van dezelfde betrokkene wordt gevraagd voor andere feiten, gepleegd in het buitenland. De Belgische overheid kan slechts op het internationaal aanhoudingsmandaat ingaan op het ogenblik dat de Belgische rechtsprocedure tot einde gekomen is of voor de Belgische rechtsmachten de aanhouding van de betrokkene niet langer noodzakelijk wordt geacht.

Wat de tenuitvoerlegging van de straffen betreft, nam de commissie er akte van dat de minister onderhandelingen zal voeren met de betrokken organen. Hij zal nagaan of België, indien het zich inschrijft op de lijst van Staten die bereid zijn veroordeelden te ontvangen, bepaalde voorwaarden kan stellen wanneer het Internationaal Tribunaal beslist de strafuitvoering in België te bevelen. Dit punt is niet wettelijk geregeld. De uitvoering ervan zal afhankelijk zijn van verdere contacten. In dit verband werd een artikel uit het oorspronkelijk ontwerp geschrapt, omdat het duidelijk tegenstrijdig was met de grondwettelijke bevoegdheden van de Koning inzake genaderrecht. De praktijk zal uitwijzen in hoeverre de Internationale Tribunalen rekening zullen houden met de lokale wetgeving ingeval van uitvoering van straffen en/of de modaliteiten van de uitvoering.

Gelet op de hoogdringendheid, aanvaardde de commissie dat het ontwerp bij publikatie onmiddellijk van kracht zal worden.

Tot besluit van het verslag wijs ik erop dat de minister zich er nadrukkelijk toe verbonden heeft om alle essentiële documenten in het *Belgisch Staatsblad* te publiceren, teneinde te voldoen aan de regel van de bekendmaking van wetten. Vermits deze teksten, omdat ze in het voorliggende ontwerp gegoten zijn, integraal zullen deel uitmaken van ons wettelijk arsenaal, is dit essentieel en noodzakelijk. De commissie vond het ook nodig die teksten in de originele taal aan het verslag toe te voegen, zodat de lezer zich grondig kan documenteren, referenties kan natrekken en vergelijkingen kan maken met andere wetgevingen die ter zake reeds van toepassing zijn.

Mijnheer de Voorzitter, tot zover het verslag van de werkzaamheden van de commissie voor de Justitie. Hierbij aansluitend wil ik nog even het woord voeren namens de SP-fractie. Wij hebben met overtuiging meegewerkt aan het tot stand komen van een goede wetgeving ter zake. Een Internationaal Tribunaal is meer dan gewenst en kadert ten volle in de werkzaamheden van de Verenigde Naties, die in opeenvolgende vergaderingen een duidelijke principiële verklaring inzake preventie en strafrecht hebben uitgewerkt. Ik verwijs hier naar het zevende congres van de Verenigde Naties, gehouden te Milaan in 1985, en naar de resolutie 46/152 van de Algemene Vergadering van 19 december 1991.

Verskillende resoluties maakten de bekommernis ter zake van de Verenigde Naties reeds duidelijk. Zo werd in de resolutie 46/152 een actieprogramma uitgestippeld, waarin onder meer staat: «*Considérant qu'il est urgent d'encourager et d'intensifier la coopération internationale en matière de prévention du crime et de la justice pénale et que cette coopération ne peut être efficace que si elle est menée avec la participation directe des États bénéficiaires, compte dûment tenu de leurs besoins et priorités.*»

Wij zijn het in genen dele eens met professor Coghen, die in een recent artikel nogal vermanend schreef: «*Het Belgisch Parlement doet er goed aan vanaf nu de nodige voorbereidingen te treffen en zo nodig tijdig raadgevingen of instructies te geven aan de Regering voor of tijdens de VN-conferentie, die verwacht wordt in 1997, en deze energie is beter besteed dan een eventueel achterhoedegevecht over de omzettingproblematiek in het Belgische recht van twee reeds bestaande *ad hoc* tribunalen die bovendien algemeen worden aanvaard door de internationale gemeenschap.*»

Wij gaan ermee akkoord dat de twee Tribunalen hoogdringend moeten worden opgericht om effectief aanvaard te zijn in de internationale gemeenschap. Wij vinden ook dat het hoogst noodzakelijk is dat België zijn rol vervult bij de voorbereiding van de Conferentie van 1997, die moet leiden naar de oprichting van een Internationaal Strafrechttribunaal, dat op permanente basis zou kunnen werken. Toch kunnen wij absoluut niet akkoord gaan met de opmerking van professor Coghen dat er geen aandacht moet worden geschonken aan de omzettingproblematiek in het Belgisch recht van de teksten met betrekking tot de twee bestaande tribunalen *ad hoc*.

De zeer belangrijke juridische problematiek van de draagwijdte van beslissingen van de Veiligheidsraad, die wel bij gebrek aan verzet goedgekeurd werden in de Algemene Vergadering, maar niet als dusdanig een beslissing van de Algemene Vergadering uitmaken, was vooral essentieel in zoverre dat België ook verplicht zou kunnen worden onderdanen over te dragen aan het Internationaal Tribunaal, in tegenstrijd met de principes die hier voor de uitlevering gelden.

Er is dus geen sprake van achterhoedegevechten, maar wel degelijk van het ten volle vervullen van de rol van de Senaat, die moet waken over een goede wetgeving die, met eerbiediging van alle in ons recht geldende principes, de resoluties en de organisatie van de internationale tribunalen moet incorporeren in onze Belgische wettelijke rechtsorde, in overeenstemming met het Europees Verdrag van de rechten van de mens.

Wij wensen geen hiaten te laten in de juridische constructie. Wij moeten ervoor zorgen dat criminelen, die moeten worden onderworpen aan de beoordeling van het Internationaal Tribunaal voor misdaden die specifiek omschreven zijn, niet straffeloos ontsnappen ingevolge een gebrekkige Belgische wetgeving.

Men kan natuurlijk vragen of «juridismen» bij deze voor de democratische wereld essentiële problematiek wel op hun plaats zijn. Het gaat hier namelijk over het beoordelen van misdadigers door het Internationaal Tribunaal voor feiten zoals genocide en misdaden tegen de mensheid. Deze bekommernis heeft ons geleid in onze besprekingen en bij de verbetering van de tekst.

Wij hebben dezelfde zorg teruggevonden in een tekst, die wij ook tijdens de besprekingen hebben geciteerd. Het gaat om de toelichting van Richard Goldstone tijdens de eerste vergadering van het Internationaal Tribunaal over het voormalige Joegoslavië in november 1994.

Richard Goldstone onderstreepte dat «in de naweeën van de gruwelijkheden van de Tweede Wereldoorlog en de berechting van de nazi-leiders door de overwinnaars in Nürnberg de Internationale Gemeenschap er stellig van overtuigd was dat een nieuw tijdperk was aangebroken»... en verder: «er was geen mechanisme ontworpen door de internationale gemeenschap dat de schuld van de overtreders kon vaststellen en dat hen kon straffen. Het recht was niet geschied voor de miljoenen slachtoffers van moorden, verdwijningen en verkrachtingen en folteringen.»

Wij roepen de ministers op om efficiënt mee te werken aan de totstandkoming van het noodzakelijk verdrag tot oprichting van een internationaal strafrecht. Eenieder, overal ter wereld, moet weten dat het de bedoeling van de internationale gemeenschap is een einde te maken aan straffeloosheid van misdaden tegen de mensheid en dat dit internationaal strafrecht de nagedachtenis eert van alle slachtoffers opdat hun offer niet nutteloos zou zijn geweest. Bovendien zal dit gerecht de eed dat dergelijke misdaden nooit meer zouden gebeuren, waarborgen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandenberghe.

De heer Vandenberghe (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, allereerst beaam ik graag de woorden van dankbaarheid die de rapporteur gericht heeft tot de diensten van de Senaat voor de snelheid waarmee zij dit verslag hebben voorbereid. Ik wil tevens de rapporteur danken voor de grote inspanningen die hij heeft geleverd om de zeer vruchtbare en nuttige discussies over dit ontwerp in de commissie voor de Justitie te verslaan en voor zijn duidelijke en welsprekende uiteenzetting voor deze vergadering.

Het uitgangspunt van dit debat is dat de misdaden tegen de mensheid niet ongestraft mogen blijven en dat België daarop dient toe te zien. Een treffende illustratie daarvan is de wet van 16 juni 1993 betreffende de bestraffing van ernstige inbreuken op de Internationale Verdragen van Genève en op de Aanvullende Protocolen I en II. In toepassing van artikel 7 van deze wet zijn de Belgische rechtbanken bevoegd om kennis te nemen van misdaden tegen de mensheid, ongeacht de plaats waar deze werden gepleegd.

De bezorgdheid die ten grondslag ligt aan de oprichting van een Internationaal Tribunaal voor het voormalige Joegoslavië en van een Internationaal Tribunaal voor Ruanda is zonder enige twijfel legitiem, maar tevens noodzakelijk. Nochtans blijkt deze bezorgdheid groter dan de bezorgdheid om dwingende maatregelen te nemen op het ogenblik dat de misdaden zelf werden gepleegd, zowel in het voormalige Joegoslavië als in Ruanda. De genocide in Ruanda speelde zich af voor de ogen van de media, doch de Veiligheidsraad bleek niet in staat om op grond van het veel geciteerde hoofdstuk VII van het Handvest van de Verenigde Naties passende maatregelen te nemen.

De oprichting van een Internationaal Tribunaal met een permanent karakter is een oude droom van vele internationale juristen en van de niet-gouvernementele organisaties die een veel meer effectieve bescherming van de mensenrechten willen verzekeren.

Het is ongetwijfeld juist dat de preventie en de efficiënte bestrijding van de misdrijven waarover we vandaag debatteren, de oprichting van een internationaal gerechtshof vergen. Even moet worden onderstreept dat de oprichting van een dergelijk Internationaal Tribunaal zich in een andere juridische context situeert dan de oprichting van het Internationale Militaire Tribunaal van Nürnberg. Bij de oprichting van dit laatste werd uitgegaan van de vaststelling dat de Duitse souvereiniteit niet langer bestond. De vier bezettingsmogendheden oefenden de souvereiniteit uit en besloten op grond hiervan het Internationale Militaire Tribunaal van Nürnberg op te richten. De huidige situatie is uiteraard volledig verschillend.

De doelstellingen van de Internationale Tribunalen kunnen dan ook volledig worden onderschreven. De beteugeling van ernstige inbreuken op het humanitaire recht geschiedt best door dergelijke internationale gerechtshoven. Dit belet evenwel niet dat bedenkingen werden gemaakt bij de besprekingen in de commissie, onder andere bij de wijze waarop de oprichting van deze tribunalen heeft plaatsgevonden, namelijk door middel van een resolutie van de Veiligheidsraad.

Deze werkwijze roept vragen van wettelijke, zelfs van grondwettelijke aard op. Ik wil hierbij even ingaan op de opmerking van de rapporteur dat men voor dergelijke zaken snel moet handelen en de vragen die rijzen, niet moet onderzoeken, en onderstrepen dat precies in belangrijke zaken de beginselen van de rechtsstaat nauwgezet moeten worden nageleefd. Het komt er dus op aan de grondwettelijke en wettelijke problemen grondig te onderzoeken, mede in het licht van het feit dat de personen die onder deze wet vallen, later een hele juridische discussie kunnen uitlokken. Aangezien de Senaat de «politieke» bezinningskamer bij uitstek is — en niet gewoon maar een bezinningskamer, zoals men doorgaans zegt — kan onmogelijk aan deze vragen voorbij worden gegaan. In de commissie voor de Justitie werden zij dan ook uitvoerig besproken en werden de gepaste wegen gezocht om de resoluties het beoogde effect te geven.

De problemen die rijzen, kan men op verschillende manieren het hoofd bieden. De meest pragmatische en trouwens ook typisch Belgische oplossing bestaat er in de fundamentele vragen onbeantwoord te laten, maar gezien de specifieke taak van de Senaat was het onmogelijk een grondig debat te ontpopen.

Het wetsontwerp dat door de Regering in de Kamer van volksvertegenwoordigers werd ingediend en door deze laatste werd aangenomen, ging er enerzijds van uit dat de Veiligheidsraad volkomen bevoegd was om op grond van hoofdstuk VII van het Handvest van de Verenigde Naties de Tribunalen bij eenvoudige

resolutie op te richten, en anderzijds dat de resoluties tot oprichting van de Tribunalen in het Belgische recht rechtstreekse werking hebben. Dit laatste heeft tot gevolg dat het interne Belgische recht, met inbegrip van de Grondwet, terzijde wordt geschoven zonder tussenkomst van de wetgevende macht.

Vermits de Internationale Tribunalen beschouwd worden als aan de Veiligheidsraad subsidiaire organen die institutioneel deel uitmaken van de Verenigde Naties, zouden daarenboven niet alleen de resoluties tot oprichting van deze Tribunalen, maar ook de statuten die in bijlage bij de resoluties werden gevoegd en de beslissingen van de Internationale Tribunalen zelf, rechtstreekse werking hebben.

Hetzelfde geldt voor het procedurereglement dat geldig is voor het Internationaal Tribunaal voor ex-Joegoslavië en voor het Internationaal Tribunaal voor Ruanda. In dit reglement vinden we een aantal bepalingen terug die afwijken van sommige grondwetsartikelen. Zo bepaalt artikel 124 van het reglement dat genedemaatregelen enkel kunnen worden genomen mits instemming van de voorzitter van het Tribunaal dat de veroordeling uitgesproken heeft, terwijl artikel 110 van de Grondwet het genederecht toekent aan de Koning. De vooropgestelde rechtstreekse werking, waardoor de Internationale Tribunalen geacht worden deel uit te maken van de Belgische rechtsorde, heeft aldus tot gevolg dat de Koning, ondanks artikel 110 van de Grondwet, niet zou kunnen overgaan tot kwijtschelding van straffen uitgesproken door de Internationale Tribunalen.

Daarnaast wijkt het procedurereglement van de Internationale Tribunalen ook af van een aantal bepalingen van het Wetboek van strafvordering. De fundamentele vraag die de commissie heeft bezig gehouden, was dan ook of — zoals door de Regering vooropgesteld — de resolutie, de statuten van de Tribunalen, hun beslissingen en hun procedurereglement reeds behoren tot de Belgische interne rechtsorde op basis van een beslissing van de Veiligheidsraad. Daarover bestaan zeer zeker verschillende meningen.

Het Duitse grondwettelijk Hof oordeelde op 21 april 1995 dat resolutie nummer 757 van de Veiligheidsraad, gebaseerd op hoofdstuk 7 van het Handvest, geen rechtstreekse werking had en enkel de lidstaten bond. Spanje en Portugal delen deze opvatting. In die landen werden namelijk de resoluties die thans het voorwerp van de discussie uitmaken formeel in de eigen nationale wetgeving geïncorporeerd. Ook het eerste artikel van de Franse en de Duitse wet ter zake spreekt de wil uit om de internationale besluitvorming door een formele wetgevende beslissing te integreren in het eigen nationaal recht.

Ook in het advies van de Raad van State bij dit wetsontwerp werd het probleem van de rechtstreekse werking van de resoluties aan de orde gesteld. Volgens de Raad van State moet een duidelijke keuze worden gemaakt.

Ofwel wordt de rechtstreekse werking van de resoluties aanvaard. In dit geval is een interventie van de wetgever overbodig en kan een Belgische wet alleen maar de procedure verfijnen. Die wet kan ook alleen door de Kamer worden aangenomen bij toepassing van artikel 78 van de Grondwet, met de mogelijkheid tot evocatie door de Senaat.

Ofwel wordt de rechtstreekse werking van de resoluties verworpen. In dat geval moeten aan de Internationale Tribunalen eerst de nodige bevoegdheden worden overgedragen, alvorens een wet betreffende de samenwerking met deze Tribunalen kan worden aangenomen. De wet zou dan zowel door de Kamer van volksvertegenwoordigers als door de Senaat moeten worden aangenomen, vermits inzake wetten waarbij de uitoefening van bepaalde machten overgedragen wordt aan volkenrechtelijke instellingen, beide Kamers gelijkelijk bevoegd zijn, dit volgens artikel 77, 5°, van de Grondwet, met verwijzing naar artikel 34 van de Grondwet.

Sommigen oordelen dat de resoluties van de Veiligheidsraad geen problemen stellen wat de uitvoering van bepalingen in de interne rechtsorde betreft. Ik citeer hier uit het werk *Principes de droit des conflits armés* van Eric David van 1993, dat bekroond werd met de prijs van de Vrede: «Rien ne semble s'opposer non plus à l'applicabilité directe du statut dans l'ordre juridique interne des États membres des Nations unies, mais les États qui

acceptent le droit international sans procédure de réception seraient sans doute bien avisés en prenant les mesures nécessaires au plan législatif ou constitutionnel pour que le statut du Tribunal produise ses effets juridiques sur le territoire de l'État sans difficulté particulière.»

En hij verwijst uitdrukkelijk naar het vroegere artikel 25bis van de Grondwet, nu artikel 34: «En Belgique, l'article 34 de la Constitution devrait permettre aux autorités de remplir les obligations résultant du statut.»

Dus zelfs degenen die geen of weinig problemen zien in de uitvoering van de resoluties, blijven toch van oordeel dat artikel 34 van de Grondwet in acht moet worden genomen.

De rapporteur heeft er trouwens op gewezen dat door de Parlementaire Overlegcommissie werd beslist dat het wetsontwerp volgens de bicamerale procedure dient te worden behandeld. Die fundamentele keuze, zoals overigens aangegeven door de Raad van State, werd dus in feite door de Parlementaire Overlegcommissie gemaakt. Door te stellen dat het een bicamerale aangelegenheid betreft, erkent men dat de bevoegdheidsoverdracht aan de Internationale Tribunalen door de wet moet worden geregeld, wat een verwerping van de rechtstreekse werking van de resoluties impliceert.

In het ontwerp diende dan ook een nieuw artikel 2 te worden ingevoegd, waarbij de bevoegdheid van de Internationale Tribunalen in de interne rechtsorde wordt erkend, dit overeenkomstig de bepalingen van deze wet.

Alle bepalingen van de resolutie dienden daarbij evenwel niet te worden overgenomen. Een beginselverklaring volstond. Wel moeten alle besluiten van normatieve aard met name de resoluties, de statuten van de Tribunalen en het procedurereglement, in het *Belgisch Staatsblad* worden gepubliceerd.

Een amendement ertoe strekkende, naar Duits en Frans voorbeeld, in de wet een dergelijke beginselverklaring op te nemen werd daarom namens onze fractie ingediend en vervolgens door de commissie aangenomen.

Deze manier van handelen komt trouwens tegemoet aan de vereisten van artikel 146 van de Grondwet. Dit bepaalt immers: «Geen rechtbank, geen met eigenlijke rechtspraak belast orgaan kan worden ingesteld dan krachtens een wet. Geen buitengewone rechtbanken of commissies kunnen, onder welke benaming ook, in het leven worden geroepen.» Volgens de rechtspraak van het Arbitragehof normeert artikel 146 van de Grondwet een bevoegdheid die als een exclusieve bevoegdheid van de wetgever wordt aanzien.

Dit is trouwens één van redenen waarom wij dit debat in de commissie dienden te voeren. Tussen artikel 146 en het gelijkheidsbeginsel kan immers een verband worden gelegd door artikel 13 van de Grondwet. Dit artikel bepaalt immers dat eenieder het recht heeft te worden berecht door de rechter die de wet hem toekent. De rechtspraak van het Arbitragehof neemt aan dat artikel 13 van de Grondwet een precisering uitmaakt van artikel 10 dat in de Grondwet het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel inschrijft. Indien wij aan deze problemen geen aandacht zouden besteden, zouden personen die onder de toepassing van de wet vallen procedurevragen kunnen opwerpen voor de rechtbanken die dan verplicht zouden zijn een aantal grote problemen op te lossen die eigenlijk het Parlement had moeten oplossen. Precies daarom hebben wij deze nieuwe beginselverklaring voorgesteld in het nieuwe artikel 2. Aldus komen wij niet alleen tegemoet aan de vereisten van artikel 34 van de Grondwet maar ook aan de bepalingen van artikel 146, dat overigens dient te worden gelezen in samenhang met de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet.

Ik moet hier niet lang uitweiden over de vraag of er met de oprichting van een dergelijk tribunaal sprake kan zijn van oprichting van een buitengewone rechtbank, wat krachtens het tweede lid van artikel 146 van de Grondwet verboden is. Uit de diverse uiteenzettingen in de commissie en uit de literatuur blijkt immers dat de Grondwet met buitengewone rechtbanken politieke rechtbanken bedoelt, schijnrechtbanken die worden geïnspireerd door politieke en niet door juridische overwegingen. Uit de resoluties, de statuten en de algemene opvatting over de Internationale Tribunalen van de Verenigde Naties blijkt duidelijk dat hier van politieke rechtbanken of commissies geen sprake is.

Ook de verhouding tussen de resoluties van de Veiligheidsraad en de andere internationale rechtsnormen moest aan een onderzoek worden onderworpen. Het is immers al te gemakkelijk om te stellen dat de resolutie primeert op het nationale recht en dat er bijgevolg geen enkel probleem hieromtrent bestaat. Wat doen we dan echter met de andere internationale rechtelijke regelingen die zich dwingend in de interne rechtorde opdringen, zoals bijvoorbeeld het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens? Het is niet omdat de Belgische wet beantwoordt aan de resoluties van de Veiligheidsraad, dat deze daarom verder niet meer hoeft te beantwoorden aan de andere verdragsrechtelijke verplichtingen zoals het EVRM en dat degenen die onder het toepassingsgebied vallen van het EVRM volgens artikel 1 van dit verdrag, zich niet meer op dit verdrag zouden kunnen beroepen. Dat is niet het geval en ik verwijs naar de besprekingen dienaangaande in de commissie en naar het gewijzigde artikel 13 van het ontwerp.

Met betrekking tot het EVRM rezen er enkele problemen. Zo bevat het eerste lid van artikel 10 van het wetsontwerp de niet-tegensprekelijke uitvoerbaarverklaring door de raadkamer van een bevel tot aanhouding door het Tribunaal. Zulks was duidelijk in strijd met artikel 5, 4°, van het EVRM, dat bepaalt dat eenieder die door arrestatie of gevangenhouding van zijn vrijheid beroofd is, het recht heeft voorziening te vragen bij de rechter opdat deze op korte termijn beslist over de wettigheid van zijn gevangenhouding en zijn invrijheidstelling beveelt indien de gevangenhouding onrechtmatig is. Hetzelfde gold voor het derde lid van artikel 10 van het wetsontwerp. Hoewel daarin aangegeven werd dat overeenkomstig artikel 5 van de wet van 15 maart 1874 betreffende de uitleveringen de aangehoudene om zijn voorlopige invrijheidstelling kan verzoeken, bleek dit volgens de rechtspraak van het Hof van cassatie niet mogelijk omdat de procedure van verhaal voor de raadkamer onontvankelijk is wanneer het buitenlands bevel tot aanhouding, op grond waarvan om de uitlevering werd verzocht, uitvoerbaar werd verklaard. Er werd bijgevolg voorzien in de mogelijkheid om de uitvoerbaarverklaring van een bevel tot aanhouding uitgaande van een Internationaal Tribunaal aan een rechterlijke toetsing te onderwerpen.

Onze fractie bracht een gelijkaardig conflict tussen internationale rechtsnormen aan de orde, namelijk met betrekking tot de tenuitvoerlegging van de door de Tribunaal uitgesproken straffen. Artikel 26 van het statuut van de Internationaal Tribunaal voor Ruanda bepaalt namelijk dat de straffen door dit Tribunaal uitgesproken, worden uitgevoerd in Ruanda of in een Staat door dit Internationaal Tribunaal gekozen uit de lijst van landen die zich daartoe kandidaat hebben gesteld. Zulks werd onaanvaardbaar geacht. Ruanda biedt op het ogeblik immers onvoldoende waarborgen een rechtsstaat waardig, voor de naleving van de mensenrechten. Het kan niet dat België een van zijn onderdanen voor de tenuitvoerlegging van diens straf zou overbrengen naar een Staat die de veiligheid en een minimum aan respect voor de betrokkene niet kan garanderen. Een dergelijke overbrenging kan immers strijdig zijn met de bepaling van artikel 3 van het EVRM dat niemand aan foltering en noch aan onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen mag worden onderworpen.

Om het probleem van de uitvoering van de straffen op te lossen, was de minister van Justitie het er mee eens de procureur bij het Tribunaal te verzoeken in zijn requisitoir, naast de schuldvraag en de strafmaat ook de plaats van de tenuitvoerlegging van de straffen te behandelen. Onze fractie wenst er bij deze evenwel aan te herinneren dat België, bij gebrek aan een dergelijke afspraak met de procureur, bij toepassing van artikel 74 van het procedure-reglement als *Amicus Curiae* voor het Tribunaal dient op te treden. Voor het Tribunaal dient België dan het standpunt te verdedigen dat, indien er een straf zou worden uitgesproken, de veroordeelde deze straf dient te ondergaan met inachtneming van de beginselen van het EVRM, omdat dit verdrag primeert op de resoluties. Deze filosofie werd uitgedrukt in artikel 13 van het ontwerp.

Deze beschouwingen en de vele andere die in het uitstekend verslag van de bespreking, waaraan alle leden van de commissie voor de Justitie intensief hebben meegewerkt, werden naar voren gebracht, tonen aan dat voor de Senaat wel degelijk een belang-

rijke rol is weggelegd in ons huidige federaal staatsbestel. Zonder de tussenkomst van de Senaat zou aan tal van fundamentele problemen zonder meer zijn voorbijgegaan. Dit zou aanleiding hebben gegeven tot ineffectiviteit van de juridische situatie, gezien de grondwettelijke beginselen die verdachten en burgerlijke partijen zouden toelaten zich met prejudiciële vragen tot het Arbitragehof te richten. De Senaat is erin geslaagd deze problemen te onderkennen en probeert er een oplossing voor te vinden.

Het voorliggende ontwerp dat, indien het wordt goedgekeurd, naar de Kamer van volksvertegenwoordigers zal worden teruggezonden, lijkt in overeenstemming te zijn zowel met de eigen nationale rechtsbeginselen als met de dwingende internationale normen, die we moeten naleven.

De CVP-senaatsfractie zal het ontwerp, zoals het in de commissie werd geamendeerd, goedkeuren in de vaste overtuiging dat daarmee op een juridisch correcte wijze en met de nodige waarborgen op het vlak van de mensenrechten kan worden bijgedragen tot de effectieve bestraffing van de ernstige inbreuken op het humanitaire recht, zowel in ex-Joegoslavië als in Ruanda. Een dergelijke bestraffing mag immers niet uitblijven, zoniet verliest de internationale rechtsorde alle geloofwaardigheid. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Coveliers.

De heer Coveliers (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, sta mij toe de gedachtengang van de heer Vandenberghe voort te zetten.

Op het ogenblik is de Senaat het gespreksthema in allerlei kranten en tijdschriften. De gedrevenheid van onze journalisten kennende, is het dan ook merkwaardig dat zij vandaag nalaten aan *facts finding* te doen en aan de hand van dit debat vast te stellen dat de Senaat minstens in deze materie bewijst dat hij een nuttige bijdrage levert aan het debat. Ik hoop dat de pers dit vroeg of laat zal erkennen, niet op basis van enkele telefoongesprekken, maar op basis van een diepgaand onderzoek. Ik hoop eveneens dat binnenkort licentiaats- of doctoraatsverhandelingen van politologen aan dit onderwerp zullen worden gewijd. Uit de vergelijking van de verslagen die door de Kamer en Senaat worden afgeleverd, zal de meerwaarde die de Senaat aanbrengt kunnen worden afgeleid. Wellicht zullen ook juristen vroeg of laat een eindverhandeling maken over de juridische meerwaarde die de Senaat kan betekenen. Zij zullen een belangrijk deel van hun thesis kunnen wijden aan de vergelijking van de verslagen over de werkzaamheden in de Kamer en in de Senaat.

Ik sluit mij ook aan bij de heer Vandenberghe die de rapporteur en de medewerkers heeft bedankt en gefeliciteerd voor dit verslag. Het werd op een zeer korte tijd opgesteld maar het is bijzonder volledig en het zal voor heel wat mensen die met deze materie te maken krijgen — ik denk hier onder meer aan diplomaten die moeten onderhandelen over het permanent internationaal strafrecht — een belangrijke leidraad betekenen.

Ik zal niet herhalen wat de vorige sprekers al hebben gezegd en ze niet tegenspreken, want ik ga met hen akkoord. Ik wil hier enkel de invalshoek aangeven van waaruit de Vlaamse liberalen en democraten deze tekst zullen goedkeuren en aan de Regering een vraag stellen met het oog op de toekomst.

Strafrecht is lange tijd een uitsluitend nationale bevoegdheid geweest. Het is merkwaardig dat in de meeste federale Staten, die gegroeid zijn uit een aantal onderdelen naar een groter geheel, het grootste gedeelte van het strafrecht tot de bevoegdheid van de deelstaten blijft behoren. Het strafrecht werd blijkbaar, misschien ten onrechte, lange tijd beschouwd als de bevestiging van het gezag, en niet als bescherming van de gemeenschap. Dit is weliswaar een andere discussie, maar het geeft aan waarom overheden naast macht ook de mogelijkheid van bestraffing hebben willen behouden.

Er zijn een aantal pogingen geweest om het strafrecht te verbeteren. Ik zou in dit verband willen verwijzen naar een uitspraak van een politicus die mij om vele redenen — en niet het minst omwille van zijn partijkeuzes — na aan het hart ligt, namelijk Winston Churchill. Hij zei reeds in 1910, dus reeds vóór de Eerste Wereldoorlog: «*The mood and temper of the public in regard to the treatment of crime and criminals is one of the most unfailing tests of the civilisation of any country.*» Hij voegde er ook nog aan

toe dat de beschavingsgraad van een gemeenschap bijzonder beperkt is, als die gemeenschap niet in staat is om aan verdachten, waarvan zij ook mogen verdacht zijn, een aantal basisrechten toe te kennen.

De erkenning van een aantal basisrechten heeft bij de berechting van oorlogsmisdaden steeds een probleem gevormd. Zo laat de bestudering van de activiteiten van het Militair Oorlogstribunaal van Nürnberg een wrange nasmaak achter.

Vijftig jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog zijn wij zover gevorderd dat wij voor oorlogsmisdaden een burgerlijk strafgerecht kunnen oprichten. Wij trappen dus niet meer in de val die vaak door de verdedigers van het zogenaamde oorlogsrecht wordt opgezet, en die beweren dat oorlogsmisdaden behoren tot het oorlogsrecht *sensu latu*. De beoordeling van normovertreders, welke norm ook overtreden is, behoort in alle sereniteit te gebeuren door een burgerlijk tribunaal. Het is positief dat dit nu kan.

De berechting van overwonnenen door overwinnaars, zoals dat na de Tweede Wereldoorlog is gebeurd, kan de indruk wekken — ook al is dit in rechte en in werkelijkheid niet het geval — dat het oordeel niet objectief is en dat men geen rekening houdt met een aantal fundamentele rechten, waarop ieder mens, zoals Winston Churchill zei, wat hij ook moge gedaan hebben, wat zijn huidskleur ook moge zijn, waar hij zich ook moge bevinden, recht heeft.

Op het gebied van strafrecht is het dus de eerste keer dat een multilateraal initiatief werd genomen. Ik hoop dat dit de internationale voorbode mag zijn van een permanent internationaal strafgerecht. Het risico van partijdigheid is immers groot wanneer er bij ieder conflict een tribunaal ad hoc wordt opgericht. Ik verwijs in dit verband naar de uiteenzetting van de Spaanse vertegenwoordiger bij de Verenigde Staten, die als voorzitter van de vijftien landen van de Europese Unie tijdens de Zesde Commissie van de Verenigde Naties zegde: «*The European Union is aware of the swiftness and efficiency displayed by the United Nations in the establishment by the Security Council, pursuant to chapter VII of the Charter, of the two International Tribunals to respond to two specific situations of serious violations of International Humanitarian Law... A permanent international court should be established, which could take care of the concerns which have led to the establishment of the ad hoc tribunals and at the same time draw on the experience of those tribunals.*»

Ik had de eer en het genoegen om in diezelfde Zesde Commissie de stelling van het Spaanse voorzitterschap te mogen bevestigen namens de Belgische Regering. Ik heb er bij die gelegenheid ook op gewezen dat België ter zake nog verder wil gaan. Ik ben zo vrij uit mijn toespraak te citeren. Zij is in het Frans uitgesproken, gezien de gewoonte van de Belgische diplomatie om het Frans als diplomatieke taal te gebruiken.

«Le Gouvernement belge s'est prononcé officiellement et à plusieurs reprises en faveur de la création, le plus rapidement possible, d'une juridiction pénale qui, à l'échelle universelle, serait habilitée à poursuivre et à sanctionner les auteurs d'actes particulièrement graves dont le caractère odieux constitue une insulte à la conscience humaine. La Belgique a appuyé la création, par le Conseil de sécurité, des deux tribunaux *ad hoc* pour l'ex-Yougoslavie et le Rwanda et contribue à leur financement. Elle a toujours considéré que la mise sur pied de ces deux juridictions constituait une réponse rapide et indispensable à la nécessité de sanctionner ceux qui ont commis ou se sont faits les complices de la perpétration des horribles massacres qui ont ensanglanté ces deux pays et d'éviter que leurs crimes restent impunis.»

De Belgische diplomatie heeft zich reeds enkele malen duidelijk uitgesproken voor een permanent internationaal strafgerecht. Men kan inderdaad bij de huidige toestand bedenkingen maken. Ik sluit mij echter niet aan bij de tactische bedenking van professor Coghen in *De Morgen*. Hij verklaart dat de twee tribunaal *ad hoc* er dringend moeten komen. De manier waarop de Verenigde Naties tot de oprichting van de twee tribunaal hebben beslist, is weliswaar merkwaardig, zegt hij, maar toch vindt hij dat België nu die beslissing alleen maar moet toepassen en dat de wetgever ter zake verder niets moet doen.

Dit lijkt mij onjuist. Ook in de Verenigde Naties voelde men aan dat de oprichting van de twee tribunaal *ad hoc* eigenlijk ingegeven is door de dringende noodzaak om, gelet op de huidige

wereldpolitiek, ten minste een signaal te geven dat de feiten die zich hebben voorgedaan in ex-Joegoslavië en Ruanda niet kunnen en op een objectieve manier zullen worden berecht, dus niet voor de overwinnaars of andere betrokkenen. Daarenboven heeft een permanent tribunaal door zijn afschrikwekkende werking een preventief aspect.

De creatie van een permanent internationaal strafgerecht kan alleen gebeuren via een verdrag. Wij hopen dat de onderhandelingen ten gronde wellicht einde dit jaar of begin volgend jaar van start kunnen gaan.

Het is fout om van die dwingende noodzaak misbruik te maken om deze regels zo maar te doen aanvaarden, zonder ze in het interne recht te implementeren. Integendeel, de rechtszekerheid en het respect voor de verdachte en voor het zo geroemde vermoeden van onschuld houden precies in dat deze regels helemaal in het intern recht worden verwerkt.

Trouwens deze implementatie betekent ook het aanvaarden van de prioriteit van het Internationaal Gerechtshof. Indien men zich zou beperken tot het louter aanvaarden van de procedure-regels, dan zou om het even welke verdachte met heel veel kans op succes kunnen vragen dat hij niet wordt beoordeeld door de rechtbank die normaal uitspraak moet doen, zoals het Hof van assisen of de correctionele rechtbank, maar wel door het Internationaal Gerechtshof. Dit is op het ogenblik niet meer mogelijk dank zij de wijziging die de Senaat in de tekst van de Kamer heeft aangebracht.

Het lijkt mij van het allergrootste belang dat in de tekst alle garanties zijn ingebouwd voor de verdachten. Herhaaldelijk is naar artikel 5 van de Europese Conventie verwezen. In dit verband herhaal ik wat Winston Churchill in onverdachte tijden heeft gezegd, namelijk dat de beschavingsgraad van een gemeenschap ook gemeten wordt aan de manier waarop zij haar normovertreders beoordeelt. In die optiek is het dus belangrijk dat men alle mogelijke rechten aan de verdachte toekent.

Mijnheer de Voorzitter, ik eindig zoals ik begonnen ben. De Grondwet kent een prioritaire bevoegdheid toe aan de Senaat voor alle problemen met betrekking tot buitenlandse zaken. Ik verzoek de minister hiermee rekening te houden, niet alleen voor materies die behoren tot het specifieke terrein van buitenlandse zaken maar ook bijvoorbeeld voor de materies die betrekking hebben op de internationale gerechtshoven.

Willen wij degelijk wetgevend werk leveren, dan moeten wij op de hoogte worden gehouden van de evolutie van de onderhandelingen die op het ogenblik mede namens België in het kader van de Verenigde Naties worden gevoerd. De aanvaarding van een definitief verdrag zal veel gemakkelijker verlopen, wanneer de Senaat op de hoogte wordt gehouden van de standpunten die door België worden ingenomen, maar ook wanneer de diplomaten die namens België aan de onderhandelingen deelnemen, de nodige feed-back krijgen en de standpunten kennen die in de Senaat worden verdedigd. Hierdoor kunnen zij met meer gezag die lidstaten van de UNO tot goedkeuring overhalen die daarvan liever zouden afzien. Het zou overigens een studie vergen om uit te maken waarom bepaalde landen liever geen tribunaal voor oorlogsmisdaden wensen, maar laten wij het daarover vandaag niet hebben, want dat gaat het bestek van deze discussie te buiten.

Mijnheer de Voorzitter, wij zullen deze tekst met overtuiging goedkeuren, omdat hij een belangrijke stap voorwaarts is naar een meer humane afhandeling van gruwelijke normovertredingen in de internationale gemeenschap, en omdat wij hopen dat wij over een permanent internationaal strafgerecht zullen kunnen beschikken, nog vóór de bestaanstermijn van deze twee tribunaal *ad hoc*, die slechts vier jaar is, verstreken is. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand (PS). — Monsieur le Président, je serai bref, car je suis pleinement d'accord sur les diverses réflexions émises tant par le rapporteur que par MM. Vandenberghe et Coveliers, ce qui est une constatation agréable.

En tant que président de la commission de la Justice, je me dois également de souligner la qualité du travail accompli par les membres de la commission, travail réalisé en urgence, dans la

précipitation, ce qui a amené les membres de la commission à accepter une dérogation au règlement pour la transmission du rapport.

Je suis particulièrement sensible à l'état d'esprit qui a régné et qui a permis d'aboutir, en un temps relativement court, à des modifications importantes du projet transmis par la Chambre. C'est une constatation réconfortante qui montre à quel point le travail parlementaire peut s'accomplir de manière tout à fait satisfaisante au Sénat, en l'occurrence à la commission de la Justice.

Il importe de souligner combien la décision de la commission de concertation Chambre-Sénat a clarifié la portée du projet. À cet égard, M. Vandenberghe a fait une intervention remarquable et importante dans la mesure où il a mis en évidence, de façon détaillée, l'effet de la décision du Conseil de sécurité. Ce point, capital pour l'avenir, a eu pour conséquence d'inscrire dans le régime « bicaméral » l'ensemble du projet.

Je regrette que, dans un premier temps, le Gouvernement n'ait pas suffisamment perçu quelle était la véritable nature de ce projet. Peut-être l'urgence a-t-elle joué un rôle dans la compréhension que le ministre de la Justice a eu de la nature du projet? Cependant, l'urgence est souvent mauvaise conseillère, car elle peut, pour gagner du temps, amener le Gouvernement à rétrécir son propre projet de manière à éviter que celui-ci ne relève du statut bicaméral. Le Sénat doit insister auprès du Gouvernement sur cette culture qui doit se dégager entre les assemblées mais aussi entre le Gouvernement et les assemblées, culture qui tend à donner au Sénat sa pleine responsabilité au niveau des matières qui lui sont dévolues par la Constitution.

Pour ce qui concerne les dispositions du projet, je suis totalement d'accord avec M. Coveliers sur la nécessité de constituer, dans le délai le plus bref possible, un tribunal international permanent. C'est un progrès fondamental, et nous devons tous y contribuer. Je n'en dirai pas davantage à ce sujet car les propos de M. Coveliers sont suffisamment pertinents en la matière.

Pour ma part, je regrette que l'urgence n'ait pas permis d'affiner la réflexion, notamment sur le dernier alinéa de l'article 12, selon lequel si un mandat d'arrêt du Tribunal est signifié dans les trois mois de l'arrestation d'une personne, il est rendu exécutoire conformément au paragraphe premier. Cette disposition implique dès lors que l'on recommence toute une procédure selon laquelle la Chambre du conseil statue sans entendre l'intéressé. La Chambre des mises en accusation pourra alors, éventuellement, être saisie par le ministère public qui ne serait pas satisfait d'une décision émanant de la Chambre du conseil et en vertu de laquelle le mandat d'arrêt du tribunal ne serait pas rendu exécutoire.

La Chambre des mises en accusation statuera donc sur ce recours du procureur général, et c'est seulement à ce stade que l'intéressé détenu sera amené devant la Chambre des mises en accusation pour que l'on statue sur la demande de rendre exécutoire le mandat d'arrêt du Tribunal. Cette procédure, lourde, entraîne une perte de temps. J'eusse préféré que toutes les personnes qui sont détenues en Belgique, soit sur la base d'une demande provisoire du Tribunal international, soit pour une autre cause, se voient appliquer une procédure unique et qu'elles soient citées directement devant la Chambre des mises en accusation pour statuer sur le mandat d'arrêt du Tribunal international. La solution adoptée me paraît nettement moins heureuse mais néanmoins acceptable puisque l'urgence nous impose de ne pas perdre de temps. Nous voterons donc en faveur du projet qui a été dégagé par la commission de la Justice.

Je voudrais rendre un hommage particulier au personnel du Sénat qui a fait preuve de beaucoup de courage et de détermination. Je salue aussi l'effort réalisé par le rapporteur, M. Erdman, lequel, comme tous les orateurs qui sont intervenus dans ce débat, fait partie des membres éminents de la commission de la Justice. M. Erdman a pris le temps de donner à ce rapport la dimension qu'il mérite.

J'espère que, tout à l'heure, nous serons unanimes à approuver ce très important projet qui justifiera peut-être de la part de la presse une attention particulière puisqu'il s'agit d'un exemple caractéristique du bon fonctionnement d'un régime bicaméral. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Desmedt.

M. Moens, vice-président, prend la présidence de l'assemblée

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le Président, le projet de loi que nous sommes appelés à discuter et à approuver aujourd'hui traduit une avancée incontestable du droit international et humanitaire. Il vise en effet à assurer la collaboration de la Belgique au fonctionnement des Tribunaux internationaux pour l'ex-Yougoslavie et le Rwanda. Ces tribunaux ont été créés par des résolutions du Conseil de sécurité des Nations unies en date des 25 mai 1993 et 8 novembre 1994.

Le système adopté n'est, bien sûr, pas idéal ni au niveau des principes, ni en droit, ni en fait. Tout d'abord, il faut regretter que l'on ne puisse encore arriver à la création d'un véritable tribunal international permanent. En effet, les deux tribunaux auxquels le projet fait référence ont été créés alors que les faits qui y seront déferés étaient déjà pour l'essentiel accomplis. Leur compétence est limitée à tous égards, quant à la matière traitée, aux personnes qui devront y comparaître et aux circonstances de temps et de lieux. Il s'agit véritablement de tribunaux *ad hoc* et, en quelque sorte, de tribunaux d'exception. Au point de vue juridique, on peut certes se demander si le Conseil de sécurité n'a pas quelque peu outrepassé ses compétences en voulant créer un droit pénal international et en régler l'application.

Pareille compétence n'est en tout cas pas prévue comme telle dans la Charte des Nations unies. Le Conseil de sécurité ne regroupe que quinze pays et une ratification par l'assemblée générale aurait sans doute donné davantage de poids à ces résolutions.

La procédure suivie peut d'ailleurs également soulever des problèmes de fait. Au Conseil de sécurité, les cinq membres permanents disposent d'un droit de veto, ce qui signifie que chacun d'eux pourrait bloquer la création d'un tribunal international. Ce n'est pas demain que la Chine acceptera de voir examiner le comportement de ses représentants au Tibet.

Par ailleurs, le caractère non permanent du Tribunal peut mettre en danger l'indépendance des juges élus pour siéger dans ces tribunaux temporaires.

Il faut donc considérer que la création de ces deux Tribunaux doit être une étape utile et sans doute nécessaire vers la création d'un Tribunal pénal international sous l'égide des Nations unies.

Cela étant dit, il faut admettre que le Gouvernement a exagérément traîné pour déposer ce projet de loi. Celui-ci a été soumis au Conseil d'État le 16 août 1995. Ce conseil a donné son avis le 11 décembre et le projet a été déposé à la Chambre le 9 janvier dernier.

Pourtant, les résolutions des Nations unies datent de mai 1993 et novembre 1994 et, à cette date, le ministre Wathelet annonçait le dépôt prochain du projet de loi.

Ayant ainsi tardé, le Gouvernement souhaitait que ce projet soit traité rapidement et donc sommairement au Parlement. C'est d'ailleurs ce qui s'est passé à la Chambre où il a été expédié en une séance de commission et une vingtaine de minutes en séance publique.

En outre, le Gouvernement, qui avait présenté ce projet sur la base de l'article 78 de la Constitution, avait déjà décidé de demander la procédure d'urgence en cas d'évocation par le Sénat.

Heureusement, la Commission de concertation a estimé que le projet contenait un transfert de compétences à une institution de droit international public et qu'il relevait donc du bicaméralisme intégral, ce qui a permis à la commission de la Justice du Sénat d'examiner longuement ce projet et de l'améliorer sensiblement.

Cela était d'ailleurs nécessaire car, à l'examen, le projet est apparu fort sommaire et imprécis sur de nombreux points et les améliorations apportées ont été aussi bien de forme que de fond. Ainsi l'article 2 nouveau précise clairement l'objet de la loi.

Je ne reprendrai pas le détail des différentes dispositions du projet qui sont très bien présentées dans l'excellent rapport de M. Erdman.

Il est évident que nous ne pouvions pas apporter des modifications aux dispositions de règlement de fonctionnement des Tribunaux mais seulement permettre la collaboration de la Belgique à leur égard, notamment par le dessaisissement des procédures en cours devant nos tribunaux nationaux, ce qui est d'ailleurs actuellement le cas pour trois dossiers relatifs aux événements du Rwanda et dont les tribunaux belges sont saisis actuellement.

Vous me permettez cependant d'émettre quelques observations concernant le fonctionnement de ces juridictions d'exception et aussi deux points relatifs au projet de loi lui-même.

En ce qui concerne la procédure, certaines dispositions sont différentes de celles que nous pratiquons dans notre droit national et ne sont pas de nature à renforcer les droits de la défense.

Il s'agit tout d'abord du double rôle qui est confié au procureur qui est à la fois chargé d'instruire puis d'accuser et de requérir, alors que ces deux fonctions sont séparées dans la plupart des législations européennes.

Par ailleurs, la détention préventive est automatique dès que le procureur décide d'engager des poursuites, ce qui est évidemment en contradiction avec le principe de la présomption d'innocence.

Il faut également souligner que ce qui est présenté dans le statut du Tribunal international pour le Rwanda comme possibilité d'appel s'assimile plutôt à un pourvoi en cassation puisque l'appel ne peut s'appuyer que sur une erreur de droit ou de fait ayant entraîné un déni de justice.

Par ailleurs, il faut espérer que les juges élus par l'Assemblée générale sur présentation de leur gouvernement et après filtrage par le Conseil de sécurité seront non seulement d'excellents juristes mais qu'ils seront présentés par des gouvernements représentatifs de régimes démocratiques.

En ce qui concerne le projet de loi, je regrette, à titre personnel, les dispositions prévues à l'article 8. Cet article permet, en effet, à la Cour de cassation de renvoyer le dossier devant la juridiction belge de fond après qu'il y a eu dessaisissement mais que le procureur du Tribunal international n'a pas établi d'acte d'accusation ou que celui-ci n'a pas été confirmé par le Tribunal.

Il me paraît que cette disposition n'aurait dû être d'application que si le Tribunal s'était déclaré incompétent.

Par contre, s'il n'y a pas d'acte d'accusation ou si celui-ci n'est pas confirmé, cela ne peut que signifier qu'il n'y a pas matière à poursuite pour les faits dont la Belgique s'est dessaisie. Dès lors, il me paraît illogique que le tribunal belge puisse juger ensuite pareils faits considérés comme non établis par la juridiction internationale.

Je voudrais enfin insister, comme je l'ai fait en commission, sur la protection toute spéciale que nous devons accorder à nos nationaux qui sont traduits devant le Tribunal international, particulièrement en cas de condamnation.

La protection des nationaux a toujours été une exigence fondamentale des pays civilisés. Or, dans ce projet, la Belgique peut être amenée à livrer des citoyens belges aux Tribunaux internationaux. Si on peut comprendre cette dérogation à ce principe fondamental dans le cadre de l'avancée que représente le projet de loi, il faut être particulièrement vigilant en ce qui concerne le respect de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales utilement rappelée à l'article 13.

En particulier, il est indispensable que la Belgique se porte sur la liste des pays qui sont disposés à recevoir des condamnés et qu'elle exige que nos nationaux condamnés puissent exécuter leur peine en Belgique, dans l'esprit de la loi du 23 mai 1990 concernant le transfert interétatique des condamnés.

Malgré ces quelques réserves, le groupe PRL-FDF considère ce projet, tel qu'il a été amélioré lors de son examen au Sénat, comme largement positif et l'approuvera. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Raes.

De heer Raes (Vl. Bl.). — Mijnheer de Voorzitter, toen dit wetsontwerp in de Kamer van volksvertegenwoordigers besproken werd, uitte onze fractie een dubbele kritiek. Onze eerste kritiek had betrekking op de haast en op de oppervlakkigheid

waarmee de tekst door beide parlementaire assemblees leek te zullen worden gejaagd. Een tweede kritiek was meer fundamenteel en betrof het oprichten van een internationale rechtbank die ons ongrondwettelijk en ondoelmatig voorkwam.

Het eerste gedeelte van onze kritiek willen wij vandaag graag laten vallen. De senaatscommissie voor de Justitie heeft ongetwijfeld degelijk werk geleverd en de oorspronkelijke teksten grondig gewijzigd zodat zij meer verantwoord zijn. Dit doet echter niets af aan onze fundamentele kritiek.

Het lijkt niet de bedoeling van de Verenigde Naties de oprichting van internationale Tribunalen te beperken tot de vervolging van misdrijven in het voormalige Joegoslavië en in Ruanda. Zij hopen in de toekomst nog soortgelijke tribunalen te kunnen oprichten voor andere vergelijkbare conflicten. Wij moeten een halve eeuw in de geschiedenis terug om soortgelijke internationale Tribunalen te ontdekken. Aan het einde van de Tweede Wereldoorlog werden de Internationale Tribunalen van Nürnberg en van Tokio opgericht waarin vertegenwoordigers van de overwinnende Staten moesten oordelen over politieke en militaire leiders van de verliezende Staten. Hier kon onmogelijk sprake zijn van een neutrale en objectieve rechtspraak aangezien rechtstreeks betrokkenen andere rechtstreekse betrokkenen moesten beoordelen en veroordelen.

Ik wil de internationale rechtbanken die vandaag worden opgericht niet zo maar gelijkstellen met de oorlogstribunalen van 50 jaar geleden. De oprichting van de twee tribunalen *ad hoc* werd vanzelfsprekend anders en grondiger aangepakt. Toch blijven een aantal fundamentele vragen onbeantwoord.

Kan de Veiligheidsraad zo maar overgaan tot de oprichting van een supranationale rechtbank? Moet België of een andere natie zich in voorkomend geval zo maar neerleggen bij deze beslissing en medewerking verlenen? Moet de primauté van zo een rechtbank zonder enig bezwaar worden aanvaard? Waar en wanneer kreeg de Veiligheidsraad de opdracht en de bevoegdheid om internationale rechtbanken op te richten? Bestaan hiervoor precedentes of moet juist de huidige oprichting als een precedent worden aangezien?

Wij zijn van mening dat de Veiligheidsraad met deze oprichting haar bevoegdheden overschrijdt. De stelling dat de individuele naties de beslissing van de Veiligheidsraad om internationale tribunalen op te richten alleen maar lijdzaam kunnen aanvaarden, overtuigt ons niet.

De heer Coveliers (VLD). — Mijnheer Raes, het enige alternatief voor een Staat die zich niet wenst neer te leggen bij een beslissing van de Veiligheidsraad is het verlaten van de UNO. Tegen andere naties die zich niet akkoord wensten te verklaren met bepaalde UNO-resoluties heeft de UNO sancties genomen.

De heer Raes (Vl. Bl.). — Dat is inderdaad een alternatief.

Mijnheer de Voorzitter, als nationalistische partij staan wij uiteraard enigszins wantrouwig tegenover initiatieven die uitgaan van anti-nationale organen die over het hoofd van naties heen willen beslissen wat kan en wat niet kan, wat mag en wat niet mag. Bij de bespreking in de Kamer van volksvertegenwoordigers verwees het Vlaams Blok merkwaardig genoeg als enige fractie naar een opvallende stelling van de heer Frank Verbruggen, gepubliceerd in één van de januarinummers van *De Morgen*. Frank Verbruggen is niet zo maar een ouderwetse of bekrompen nationalist, maar wel docent aan het Leuvense Instituut voor strafrecht. Hij merkte op dat niemand er blijkbaar erg in scheen te hebben — ook de Raad van State niet — dat artikel 146 van de Grondwet de oprichting van uitzonderingsrechtbanken verbiedt. Het berechten van betwistingen over burgerlijke rechten — en strafzaken vallen daaronder — wordt door onze Grondwet exclusief voorbehouden aan de onafzetbare gewone rechter. In dit midden hoef ik de passende grondwetsartikels uiteraard niet aan te halen. Wat door onze Belgische Grondwet verboden wordt, willen wij vandaag mogelijk maken door in te stemmen met de oprichting van supra-nationale uitzonderingsrechtbanken bekleed met zeer verstrekkende bevoegdheden.

Als we dit wetsontwerp goedkeuren, staan we onze souvereiniteit voorgoed af aan de Verenigde Naties. En men moet niet beweren dat deze nog op te richten uitzonderingsrechtbank te verge-

lijken is met eerbiedwaardige instellingen zoals het Internationaal Gerechtshof in Den Haag of het Europees Hof voor de rechten van de mens. Wij gaan het mogelijk maken dat de Veiligheidsraad telkens wanneer hij het goedvindt, rechtbanken opricht die in onze plaats met eigen rechtsbeginselen recht zal proberen te spreken. Het gaat hier niet om zomaar een formaliteit, waaraan de modale burger weinig of geen boodschap heeft, maar om het overdragen van onze rechtsmiddelen aan een supranationale macht waarvan wij niet altijd weten welke normen ze hanteert.

In verband met deze normen wil ik even nagaan welke Staten er uiteindelijk deel uitmaken van het Internationaal Tribunaal. Het zou toch om onbetwistbare, moreel hoogstaande autoriteiten moeten gaan. Behalve Frankrijk, Italië, de Verenigde Staten en Australië, zie ik ook Pakistan, Nigeria en zowaar China. Mag ik hierbij enkele vraag- en uitroptekens plaatsen? Nigeria wordt door tal van Afrikaanse landen beticht van het flagrant schenden van de mensenrechten. In Pakistan overheerst religieus fanatisme en is er geen sprake van een normale rechtsorde. China, deze totalitaire Staat, bezondigt zich al jaren lang aan de schending van de meest elementaire mensenrechten en pleegt systematisch genocide op het Tibetaanse volk. Ik moet u toch niet herinneren aan de vragen en discussies hierover in de Senaat. Kortom, zijn de Chinese rechters het best geplaatst om ons en de rest van de wereld duidelijk te maken wat mensenrechten zijn, iets waar het in de Ruandese conflicten en de Joegoslavische volkerenstrijd precies om gaat? Kunnen we hier en nu ernstig bespreken en beslissen dat onze rechtbanken hun bevoegdheid moeten overdragen aan supranationale creaties van de Verenigde Naties, die ons dan straks even zullen komen vertellen wat goed is voor de wereld en dus voor ons? Welke kwalificaties hebben deze zogenaamde rechtvaardige rechters, met zo'n achtergrond en aangewezen door zo'n regimes, om de basis te leggen van een nieuw soort strafrecht?

Rechters uit landen waar de rechten van de verdediging worden genegeerd en waar men zich systematisch bezondigt aan discriminatie en onderdrukking, zullen dus moeten oordelen over schendingen van de mensenrechten in Servië of Ruanda en straks wellicht overal ter wereld. Is dit een eerste stap en zal de bevoegdheid van de VN-rechtbank in de toekomst steeds verder worden uitgebreid? Zullen de Verenigde Naties later ook op andere terreinen gerechtelijk optreden?

Onze tegenstem is niet negatief geïnspireerd. Zij is gemotiveerd door de noodzaak van een eigen rechtstelsel dat tot stand komt op een manier die aan onze tradities beantwoordt. Dat dit laatste noodzakelijk is, blijkt nog maar eens uit de onrechtvaardige uitspraak bij de herziening van het proces-Laplace. Ons systeem inruilen voor een internationale rechtsmacht die niet democratisch tot stand is gekomen en die zelf haar bevoegdheden bepaalt, is voor ons onaanvaardbaar. We weigeren onze soevereiniteit verder te laten afbouwen ten gunste van de Verenigde Naties, alvast tot een internationaal verdrag de bevoegdheden van de internationale rechtbanken afbakt. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de Voorzitter, ik zal het kort houden, omdat het meeste reeds door voorgaande sprekers, met uitzondering van de vorige, werd gezegd.

Zeer vaak worden belangrijke zaken door dringende aangelegenheden verdrongen, maar in dit geval werd een belangrijke zaak als dringend maar toch grondig behandeld. Dat is grotendeels te danken aan de voorzitter van de commissie voor de Justitie en aan de rapporteur, collega Erdman, die in samenwerking met de diensten en het personeel van de Senaat uitstekend werk hebben geleverd. Zij mogen daarvoor dan ook worden geprezen.

Met de goedkeuring van het wetsontwerp en de invoering in ons recht van de bevoegdheid van twee Internationale Tribunalen levert België een belangrijke politieke bijdrage tot de strijd voor een humanere wereld. Wij hopen dat hierdoor een genocide en oorlogsmisdaden, die niet voorkomen konden worden, ten minste bestraft zullen worden, zodat dit als een afschrikwekkend voorbeeld werkt voor hen die opnieuw in extreem nationalisme en etnisch fanatisme willen vervallen. Wij hopen dan ook dat het

permanent tribunaal, dat al zo lang wordt aangekondigd, zo snel mogelijk zal worden opgericht en dat ons land daaraan zal meewerken.

België moet goed inspelen op de instelling van internationale tribunalen. Wij moeten ons bereid verklaren om door internationale tribunalen veroordeelden in België te ontvangen en hun straf hier ten uitvoer te laten leggen. De minister heeft in die zin een belofte gedaan en wij hopen dat hij er zich ook aan zal houden. Dat is trouwens ook de beste manier om bij te dragen tot respect voor de mensenrechten bij de tenuitvoerlegging van de straffen. Zelfs mensen die omwille van dergelijke, gruwelijke feiten veroordeeld worden, hebben nog altijd recht op een menswaardige behandeling.

De Senaat heeft in deze aangelegenheid ongetwijfeld bewezen een rol te kunnen spelen bij het tot stand komen van een kwalitatief behoorlijke wetgeving. Het door de Kamer overgezonden ontwerp werd grondig geamendeerd. Met wat meer tijd zouden wij waarschijnlijk nog een aantal onvolkomenheden hebben kunnen wegwerken. De tekst die nu wordt behandeld, is wellicht niet ideaal, maar in elk geval goed genoeg om de instemming van onze fractie te krijgen.

Wij hopen dat de goedkeuring van dit wetsontwerp en van de supranationale rechtsinstantie door ons land en door zoveel mogelijk andere landen uiteindelijk zal leiden tot de verbetering van de mensenrechten in de hele wereld. Wij hebben daar alle belang bij. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer de Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de Voorzitter, in de eerste plaats sluit ik mij aan bij de lofbetuigingen ten aanzien van de werkzaamheden in de commissie voor de Justitie.

Het wetsontwerp werd in moeilijke omstandigheden behandeld. Door externe factoren diende er immers in een minimum van tijd een tekst te worden opgesteld, waardoor de Kamer bepaalde keuzes heeft gemaakt die niet in overeenstemming zijn met deze van de Senaat. Met de behandeling van dit ontwerp werd niettemin bewezen dat er met bekwame spoed kan worden gewerkt. Als dit de definitie is van politieke reflectie, dan ondersteun ik deze ten volle. Een combinatie van kwaliteiten zoals spoed, reflectie en bekwaamheid zal in de toekomst steeds nuttig zijn.

Ik word onder druk gezet om binnen een bepaalde termijn nog heel wat zaken af te handelen. Ik blijf er dan ook op rekenen dat de Senaat volgende projecten met dezelfde spoed zal behandelen. Wat mij nog het meest treft, is dat de grondige aanpak gecombineerd wordt met een zoeken naar consensus. Die constructieve houding leidt tot diepgaande gesprekken.

Il est de toute façon urgent de disposer d'un texte de loi qui permettra de transférer au Tribunal international pour le Rwanda les trois personnes actuellement inculpées par le juge d'instruction Vandermeersch dans le cadre du dossier relatif au génocide accompli au Rwanda en 1994.

Le 16 janvier 1996, j'ai reçu une demande émanant du Tribunal international pour le Rwanda. Il souhaite que les poursuites pénales engagées par nos juridictions nationales contre ces trois personnes lui soient déferées. Il est dès lors indispensable que la Belgique puisse remplir ses obligations vis-à-vis de ce tribunal créé le 8 novembre 1994 par la résolution des Nations unies.

Je constate que l'examen du projet de loi fait par le Sénat est complètement différent de celui effectué par la Chambre. En fait, j'ai beaucoup apprécié certains changements. En effet, le projet que j'ai déposé à la Chambre relevait de l'article 78 de la Constitution. Il avait été conçu sur la base des observations émises par le Conseil d'État qui estime que les juridictions internationales pourraient être considérées comme des juridictions supérieures aux juridictions étatiques, lesquelles deviendraient alors des juridictions subordonnées, auxiliaires des juridictions internationales. La Chambre avait admis cette conception, la loi belge ne devant servir qu'à permettre aux tribunaux belges de remplir leur devoir de coopération avec les tribunaux internationaux. Dans cette perspective, le projet de loi ne prévoyait l'exercice d'aucun contrôle de compétence de la part des juridictions belges appelées à se dessaisir d'un dossier au profit des tribunaux internationaux.

La Commission de concertation de la Chambre et du Sénat — dont l'intervention est historique — en a cependant décidé autrement à l'unanimité des membres. Elle a estimé que le projet de loi devait relever de l'article 77 de la Constitution qui concerne l'organisation des tribunaux.

Entrant dans cette logique, le Sénat a estimé qu'il convenait de modifier le texte de manière à réintroduire des dispositions permettant à nos tribunaux de vérifier la compétence des tribunaux internationaux. La commission de la Justice a également souhaité modifier plusieurs articles en vue de les préciser ou de changer la procédure. Les membres de la commission du Sénat se sont en outre inquiétés du sort qui serait réservé aux personnes détenues en vertu d'un mandat d'arrêt décerné par le Tribunal international pour le Rwanda. Ils ont été particulièrement attentifs à la protection des droits des individus.

L'article 26 de la résolution numéro 955 du Conseil de sécurité créant le Tribunal international pour le Rwanda prévoit en effet que les peines d'emprisonnement seront exécutées au Rwanda ou dans un État désigné par ce Tribunal et figurant sur la liste des États qui ont fait savoir au Conseil de sécurité qu'ils étaient disposés à recevoir des condamnés. Les peines seront exécutées conformément aux lois en vigueur dans l'État concerné, sous la supervision du Tribunal. Dans la mesure où les peines d'emprisonnement sont susceptibles d'être exécutées dans tous les pays membres des Nations unies — en ce compris le Rwanda, spécifiquement visé par la résolution —, il paraît souhaitable d'envisager l'inscription de la Belgique sur la liste des États disposés à recevoir des condamnés, ne serait-ce que pour permettre aux ressortissants et aux résidents belges, ainsi qu'à ceux qui seront transférés par la Belgique au Tribunal international à la suite d'une décision de dessaisissement, de purger leur peine en Belgique.

Lors du Conseil des ministres du 16 février dernier, j'ai posé la question de l'inscription de la Belgique sur la liste des États disposés à recevoir des condamnés par les tribunaux internationaux. Le Conseil des ministres a pris acte de cette communication. Il m'a chargé d'informer le Sénat qu'une décision serait prise lorsque le problème se poserait. Notre inscription dépendra des informations que nous devons encore recueillir. Elle sera donc conditionnelle. Toutefois, l'engagement de principe du Gouvernement est clair. Il reste à suivre l'évolution du dossier et déterminer les modalités requises en collaboration avec le Tribunal. Je resterai attentif à la question et prendrai les mesures adéquates afin que la Belgique soit inscrite sur la liste si cela s'avère nécessaire. Je puis prendre à cet égard un engagement formel avec l'appui du Conseil des ministres.

Le texte modifié par la commission de la Justice du Sénat s'accorde parfaitement à la philosophie adoptée en la matière; aussi je souhaite qu'il soit approuvé tel quel.

Le commentaire de chaque article me paraît superflu sous peine de recommencer tout le débat.

De rapporteur, de heer Erdman, heeft niet alleen, zoals de andere leden van de commissie, een excellente bijdrage geleverd tot het hoogstaande debat, maar heeft ook heel precies alle elementen uit de algemene en de artikelsgewijze bespreking in een uitstekend verslag opgenomen. Daardoor hoef ik hier vandaag niet dieper in te gaan op alle onderdelen van het ontwerp, hetzij de hele discussie over de voorlopige of definitieve aanhouding, de wijzigingen inzake het genadeverzoek of de wijzigingen die in de hele structuur van het ontwerp werden aangebracht na de uiteenzetting van collega Vandenbergh, waardoor een erg fundamenteel inleidend artikel in het ontwerp werd opgenomen. Met dit alles wil ik vooral uitdrukken hoe opgetogen ik ben over de werkzaamheden van de commissie en in het bijzonder over het verslag, waaraan wij in de toekomst zeker nog vaak zullen kunnen refereren.

Ik hoop dat nu ook de werkzaamheden in de Kamer snel kunnen worden afgesloten, want het dossier behoudt hoe dan ook zijn dringend karakter en het is mijn wens zo snel mogelijk in te gaan op de verzoeken van het Internationaal Tribunaal.

In de marge van de bespreking van dit ontwerp heb ik trouwens ook een vrij grote consensus kunnen vaststellen in verband met het verzoek om een permanent Internationaal Tribunaal te installeren. Ook hiervoor zal België een bijkomende inspanning moeten

leveren. Wij hebben nu al een sterke traditie inzake internationale samenwerking, die overigens in het buitenland fel wordt geapprecieerd. Ik heb dat gisteren nog mogen ondervinden bij mijn bezoek aan Europol, waar men België eens te meer loofde omwille van zijn positieve houding inzake internationale of Europese initiatieven. Daarom durf ik er op rekenen dat wij ook inzake de oprichting van een permanent Internationaal Tribunaal een voortrekkersrol zullen spelen, wat een grote politieke opdracht is.

De goedkeuring van het ontwerp betekent hoe dan ook een belangrijke tussenstap en een voorbode daartoe. Door een snelle afhandeling van het ontwerp moeten wij bewijzen dat wij tegenover een dergelijke afschuwelijke genocide krachtig kunnen optreden, niet alleen door mensen ter plaatse te sturen en zelf onderzoek te verrichten, maar ook door snel in te gaan op de verzoeken die door het Internationaal Tribunaal worden geformuleerd.

Tot slot wil ik enkele woorden van dank en appreciatie richten tot de voorzitter en de leden van de commissie omwille van het vele werk dat in een zeer kort tijdsbestek werd verricht. Ik hoop dat op dezelfde manier zal worden gewerkt aan de vele projecten die zij in de komende weken moeten behandelen. Ik dank in het bijzonder de diensten van de Senaat die eveneens op een schitterende manier hebben bijgedragen tot de totstandkoming van dit ontwerp. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Ik wil van deze gelegenheid gebruik maken om op mijn beurt de diensten van de Senaat te feliciteren voor de wijze waarop zij de door de senaatscommissie aangebrachte wijzigingen op een perfecte manier hebben gepresenteerd naast de tekst die ons door de Kamer werd toegezonden.

Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen van het wetsontwerp.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close, et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Artikel één luidt:

Hoofdstuk I. — Algemeen

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Chapitre premier. — Généralités

Article premier. La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. België zal volgens de bepalingen van deze wet zijn verplichtingen tot samenwerking voortvloeiende uit de door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties op grond van hoofdstuk VII van het Handvest van de Verenigde Naties aangenomen resoluties 808 (1993), 827 (1993) en 955 (1994) nakomen.

Art. 2. En vertu des dispositions de la présente loi, la Belgique respectera les obligations de coopération qui découlent des résolutions 808 (1993), 827 (1993) et 955 (1994) adoptées par le Conseil de sécurité des Nations unies sur la base du chapitre VII de la Charte des Nations unies.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 3. Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:

— «Tribunaal»: het Internationaal Tribunaal ingesteld door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties bij zijn resolutie 827 (1993) van 25 mei 1993 en belast met de berechting van de personen verdacht aansprakelijk te zijn voor ernstige schendingen van

het internationaal humanitair recht begaan op het grondgebied van voormalig Joegoslavië sedert 1991, en het Internationaal Tribunaal ingesteld door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties bij zijn resolutie 955 (1994) en 8 november 1994 en belast met de berechting van de personen verdracht aansprakelijk te zijn voor daden van volkenmoord of andere ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht begaan op het grondgebied van Ruanda en van de Ruandese burgers verdacht aansprakelijk te zijn voor zulke daden of schendingen begaan op het grondgebied van de buurstaten tussen 1 januari en 31 december 1994;

— «Resolutie 808 (1993)»: resolutie 808 (1993) van 22 februari 1993 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties;

— «Resolutie 827 (1993)»: resolutie 827 (1993) van 25 mei 1993 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties;

— «Resolutie 955 (1994)»: resolutie 955 (1994) van 8 november 1994 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties;

— «Statuut»: het Statuut van het Tribunaal aangenomen door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties in zijn resolutie 827 (1993) en het Statuut aangenomen door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties in zijn resolutie 955 (1994);

— «Reglement»: het Reglement inzake Procedure en Bewijsvoering dat het Internationaal Straftribunaal voor voormalig Joegoslavië op 11 februari 1994 heeft aangenomen en het Reglement inzake Procedure en Bewijsvoering dat het Internationaal Straftribunaal voor Ruanda op 29 juni 1995 heeft aangenomen;

— «Procureur»: de Procureur van het Tribunaal alsmede een ieder die door hem is gemachtigd of onder zijn gezag werkt in het kader van de functie die hij op grond van het Statuut uitoefent.

Art. 3. Aux fins de la présente loi, les termes ci-après désignent :

— «Tribunal»: le Tribunal international créé par le Conseil de sécurité des Nations unies par sa résolution 827 (1993) du 25 mai 1993 et chargé de juger les personnes présumées responsables de violations graves du droit international humanitaire commises sur le territoire de l'ex-Yougoslavie depuis 1991, et le Tribunal international créé par le Conseil de sécurité des Nations unies par sa résolution 955 (1994) du 8 novembre 1994 et chargé de juger les personnes présumées responsables d'actes de génocide ou d'autres violations graves du droit international humanitaire commis sur le territoire du Rwanda et les citoyens rwandais présumés responsables de tels actes ou violations commis sur le territoire d'États voisins entre le 1er janvier et le 31 décembre 1994;

— «Résolution 808 (1993)»: la résolution 808 (1993) du 22 février 1993 adoptée par le Conseil de sécurité des Nations unies;

— «Résolution 827 (1993)»: la résolution 827 (1993) du 25 mai 1993 adoptée par le Conseil de sécurité des Nations unies;

— «Résolution 955 (1994)»: la résolution 955 (1994) du 8 novembre 1994 adoptée par le Conseil de sécurité des Nations unies;

— «Statut»: le Statut du Tribunal adopté par le Conseil de sécurité des Nations unies dans sa résolution 827 (1993) et celui adopté par le Conseil de sécurité des Nations unies dans sa résolution 955 (1994);

— «Règlement»: le Règlement de procédure et de preuve du Tribunal pénal international pour l'ex-Yougoslavie adopté le 11 février 1994 et le Règlement de procédure et de preuve du Tribunal pénal international pour le Rwanda adopté le 29 juin 1995;

— «Procureur»: le Procureur du Tribunal ainsi que toute personne autorisée par lui ou travaillant sous son autorité dans le cadre des fonctions qui lui incombent en vertu du Statut.

— Aangenomen.

Adopté.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1995-1996
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1995-1996

Art. 4. De bevoegde autoriteiten verlenen aan het Tribunaal hun volledige gerechtelijke samenwerking in procedures betreffende de misdrijven omschreven in de artikelen 1 tot 8 van het Statuut van het Tribunaal voor voormalig Joegoslavië en in de artikelen 2 tot 4 van het Statuut van het Tribunaal voor Ruanda, overeenkomstig de bepalingen van de resoluties vermeld in artikel 2 van deze wet en overeenkomstig de bepalingen van het Statuut, van het Reglement en van deze wet.

Art. 4. Les autorités compétentes accordent au Tribunal leur pleine et entière coopération judiciaire dans toute procédure visant les infractions définies aux articles 1er et 8 du Statut du Tribunal pour l'ex-Yougoslavie et aux articles 2 à 4 du Statut du Tribunal pour le Rwanda, conformément aux dispositions des résolutions mentionnées à l'article 2 de la présente loi ainsi qu'aux dispositions du Statut, du Règlement et de la présente loi.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 5. De minister van Justitie is de centrale autoriteit die bevoegd is verzoeken om gerechtelijke samenwerking uitgaande van het Tribunaal in ontvangst te nemen en verder op te volgen.

Art. 5. Le ministre de la Justice est l'autorité centrale compétente pour recevoir les demandes de coopération judiciaire émanant du Tribunal et en assurer le suivi.

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk II. — Onttrekking van zaken aan de Belgische gerechten

Art. 6. Wanneer het Tribunaal, naar aanleiding van een feit dat tot zijn bevoegdheid behoort, vraagt dat een zaak aan de nationale gerechten wordt onttrokken, beslist het Hof van Cassatie, op vordering van de procureur-generaal en na de betrokkene te hebben gehoord, tot onttrekking van de zaak aan het Belgisch gerecht waarbij hetzelfde feit aanhangig is gemaakt, na te hebben nagegaan of er geen dwaling in de persoon bestaat.

Chapitre II. — Du dessaisissement des juridictions belges

Art. 6. Lorsqu'une demande de dessaisissement des juridictions nationales est formulée par le Tribunal à propos d'un fait relevant de sa compétence, la Cour de cassation, sur réquisition du procureur général, et après audition de la personne intéressée, prononce le dessaisissement de la juridiction belge saisie du même fait, après avoir vérifié qu'il n'y a pas erreur sur la personne.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 7. Het arrest dat de onttrekking van de zaak gelast, verhindert de verdere doorgang van de procedure in België, onverminderd de toepassing van artikel 8.

De onttrekking van de zaak belet niet dat de burgerlijke partij het recht heeft om vergoeding te vorderen. De uitoefening van dat recht wordt opgeschort zolang de zaak aanhangig is voor het Tribunaal.

Art. 7. L'arrêt de dessaisissement empêche la poursuite de la procédure en Belgique, sans préjudice de l'application de l'article 8.

Le dessaisissement ne fait pas obstacle au droit de la partie civile de demander réparation. L'exercice de ce droit est suspendu tant que l'affaire est pendante devant le Tribunal.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 8. Ingeval het Tribunaal, nadat de zaak aan het Belgisch gerecht is onttrokken, mededeelt dat de Procureur besloten heeft geen akte van beschuldiging op te stellen, dat het Tribunaal deze akte niet heeft bevestigd of dat het Tribunaal zich onbevoegd heeft verklaard, regelt het Hof van Cassatie, op vordering van de procureur-generaal en na de betrokkene te hebben gehoord, de procedure en beveelt, in voorkomend geval, de verwijzing naar het bevoegde hof, de bevoegde rechtbank of het bevoegde onderzoeksgerecht.

Art. 8. Lorsque le Tribunal fait savoir, après dessaisissement de la juridiction belge, que le Procureur a décidé de ne pas établir d'acte d'accusation, que le Tribunal ne l'a pas confirmé, ou que le Tribunal s'est déclaré incompétent, la Cour de cassation, sur réquisition du procureur général, et après audition de la personne intéressée, règle la procédure et, s'il y a lieu, prononce le renvoi devant la cour, le tribunal ou la juridiction d'instruction compétents.

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk III. — Wederzijdse rechtshulp

Art. 9. De verzoeken van de Procureur of de beschikkingen van het Tribunaal die gericht zijn op de uitvoering van maatregelen inzake inzameling en overlegging van gegevens die onder meer betrekking hebben op de vaststelling van de identiteit en het opsporen van personen, de samenvoeging van getuigenissen, het overleggen van bewijzen en het toezenden van stukken en die noodzakelijk zijn voor het onderzoek of voor het goede verloop van het proces, worden ten uitvoer gelegd overeenkomstig de regels die door de Belgische wetgeving voorgeschreven zijn.

Heeft het verzoek van de Procureur of de beschikking van het Tribunaal betrekking op een dwangmaatregel, dan wordt dat verzoek of die beschikking ten uitvoer gelegd door de onderzoeksrechter van de plaats waar de maatregel moet worden uitgevoerd.

Chapitre III. — De l'entraide judiciaire

Art. 9. Les demandes du Procureur ou les ordonnances du Tribunal visant à l'accomplissement de mesures relatives à la collecte et à la production d'éléments qui concernent notamment l'identification et la recherche des personnes, la réunion de témoignages, la production de preuves et l'expédition de documents, et qui sont nécessaires à l'instruction ou à la bonne conduite du procès, sont exécutées conformément aux règles prescrites par la législation belge.

La demande du Procureur ou l'ordonnance du Tribunal qui porte sur une mesure de contrainte est exécutée par le juge d'instruction du lieu où la mesure doit être exécutée.

Het woord is aan de heer Erdman.

De heer Erdman (SP). — Mijnheer de Voorzitter, er zijn al zoveel woorden van lof uitgesproken dat we onze inspanning best tot op het laatste volhouden.

Een aantal collega's hebben mij gewezen op een slechte vertaling in het eerste lid van dit artikel. Het woord «réunion» is daarin namelijk vertaald door «samenvoeging». «De samenvoeging van getuigenissen» moet dus worden vervangen door «het verzamelen van getuigenissen». Ik vraag u deze technische correctie in de tekst te willen aanbrengen.

De Voorzitter. — Daarmee zal rekening worden gehouden.

Ik breng artikel 9 in stemming.

Je mets aux voix l'article 9.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — Artikel 10 luidt:

Art. 10. De bevoegde gerechtelijke autoriteit waarbij de zaak aanhangig is, stelt het Tribunaal in kennis van de datum en de plaats van tenuitvoerlegging van de gevorderde maatregel. De Procureur of de vorderende rechter is gemachtigd de tenuitvoerlegging bij te wonen.

Art. 10. L'autorité judiciaire compétente saisie informe le Tribunal de la date et du lieu de l'exécution de la mesure requise. Le Procureur ou le juge requérant sont autorisés à assister à cette exécution.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 11. Wanneer bij een Belgisch gerecht, overeenkomstig de wet van 16 juni 1993 betreffende de bestraffing van de ernstige inbreuken op de Internationale Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 en op de aanvullende Protocollen I en II bij die Verdragen van 8 juni 1977, een procedure aanhangig is inzake feiten die tot de bevoegdheid van het Tribunaal zouden kunnen behoren, moet het Tribunaal hierover worden ingelicht door de minister van Justitie.

Art. 11. Lorsque, conformément à la loi du 16 juin 1993 relative à la répression des infractions graves aux Conventions internationales de Genève du 12 août 1949 et aux protocoles I et II du 8 juin 1977 additionnels à ces Conventions, une procédure est en cours devant une juridiction belge sur des faits qui pourraient relever de la compétence du Tribunal, celui-ci en est informé par le ministre de la Justice.

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk IV. — Aanhouding en overbrenging

Art. 12. § 1. Het bevel tot aanhouding uitgevaardigd door het Tribunaal ten aanzien van een persoon die zich op het Belgisch grondgebied bevindt, wordt uitvoerbaar verklaard door de raadkamer van diens verblijfplaats of van de plaats waar hij is aangetroffen.

De raadkamer gaat na of de in het bevel aangevoerde feiten tot de bevoegdheid van het Tribunaal behoren en of er geen dwaling in de persoon bestaat.

Binnen vierentwintig uren te rekenen van de beschikking van de raadkamer houdende weigering het bevel tot aanhouding van het Tribunaal uitvoerbaar te verklaren, kan het openbaar ministerie tegen deze beslissing hoger beroep instellen bij de kamer van inbeschuldigingstelling. Deze laatste doet uitspraak binnen acht dagen. Het arrest is uitvoerbaar.

Binnen vierentwintig uren na de vrijheidsbeneming wordt de beslissing die het bevel tot aanhouding van het Tribunaal uitvoerbaar verklaart, aan de betrokkene betekend. Deze laatste beschikt over een termijn van vierentwintig uren te rekenen van de betekening om in beroep te gaan bij de kamer van inbeschuldigingstelling.

De kamer van inbeschuldigingstelling hoort de betrokkene binnen vier dagen te rekenen van diens beroep en doet uiterlijk binnen acht dagen uitspraak.

Wanneer het bevel tot aanhouding van het Tribunaal definitief uitvoerbaar is verklaard, vindt de overbrenging van de aangehouden persoon plaats uiterlijk drie maanden na de beslissing.

§ 2. Indien de Procureur in spoedeisende gevallen een verzoek tot voorlopige aanhouding opstelt, wordt dit verzoek ten uitvoer gelegd op grond van een bevel tot aanhouding afgegeven door de onderzoeksrechter van de plaats waar de persoon op wie het bevel betrekking heeft, zijn verblijfplaats heeft of van de plaats waar hij is aangetroffen.

Binnen vijf dagen te rekenen van de afgifte van het bevel tot aanhouding door de onderzoeksrechter, beslist de raadkamer, na de betrokkene te hebben gehoord en op vordering van het open-

baar ministerie, of dat bevel moet worden bevestigd. De raadkamer gaat na of de in het bevel aangevoerde feiten tot de bevoegdheid van het Tribunaal behoren en of er geen dwaling in de persoon bestaat.

Binnen vierentwintig uren te rekenen van de beschikking van de raadkamer houdende weigering om het door de onderzoeksrechter afgegeven bevel tot aanhouding te bevestigen, kan het openbaar ministerie hoger beroep instellen bij de kamer van inbeschuldigingstelling. Deze laatste doet uitspraak binnen acht dagen te rekenen van het hoger beroep. Het arrest is uitvoerbaar.

De betrokkene wordt in ieder geval in vrijheid gesteld indien hem geen bevel tot aanhouding uitgevaardigd door het Tribunaal wordt betekend binnen drie maanden te rekenen van de betekening van het bevel tot aanhouding van de Belgische onderzoeksrechter.

Indien binnen deze termijn een bevel tot aanhouding wordt betekend, moet het uitvoerbaar worden verklaard overeenkomstig § 1 en moet de beslissing binnen een maand aan de betrokkene worden betekend, bij gebreke waarvan hij in vrijheid wordt gesteld.

Chapitre IV. — De l'arrestation et du transfert

Art. 12. § 1er. Le mandat d'arrêt émis par le Tribunal à l'égard d'une personne qui se trouve sur le territoire belge est rendu exécutoire par la chambre du conseil du lieu de sa résidence ou du lieu où elle a été trouvée.

La chambre du conseil vérifie si les faits allégués dans le mandat relèvent de la compétence du Tribunal et s'il n'y a pas erreur sur la personne.

Le ministère public, dans les vingt-quatre heures de l'ordonnance de la chambre du conseil refusant de rendre exécutoire le mandat d'arrêt du Tribunal, peut interjeter appel de cette décision devant la chambre des mises en accusation. Celle-ci statue dans les huit jours. L'arrêt est exécutoire.

Dans les vingt-quatre heures de la privation de liberté, la décision rendant exécutoire le mandat d'arrêt du Tribunal est signifiée à l'intéressé. Celui-ci dispose d'un délai de vingt-quatre heures à dater de la signification, pour introduire un recours devant la chambre des mises en accusation.

La chambre des mises en accusation entend l'intéressé dans les quatre jours de son recours et statue au plus tard dans les huit jours.

Lorsque le mandat d'arrêt du Tribunal est définitivement rendu exécutoire, le transfert de la personne arrêtée doit intervenir dans les trois mois.

§ 2. La demande d'arrestation provisoire formulée en cas d'urgence par le Procureur est exécutée sur la base d'un mandat d'arrêt délivré par le juge d'instruction du lieu où la personne faisant l'objet de ce mandat a sa résidence, ou du lieu où elle a été trouvée.

Dans les cinq jours de la délivrance du mandat d'arrêt par le juge d'instruction, la chambre du conseil décide, après audition de l'intéressé et sur réquisition du ministère public, s'il y a lieu de confirmer ce mandat. Elle vérifie si les faits allégués dans le mandat relèvent de la compétence du Tribunal et s'il n'y a pas erreur sur la personne.

Dans les vingt-quatre heures de l'ordonnance de la chambre du conseil refusant de confirmer le mandat d'arrêt délivré par le juge d'instruction, le ministère public peut interjeter appel devant la chambre des mises en accusation. Celle-ci statue dans les huit jours de l'appel. L'arrêt est exécutoire.

L'intéressé est dans tous les cas remis en liberté si un mandat d'arrêt émis par le Tribunal ne lui est pas signifié dans les trois mois de la signification du mandat d'arrêt du juge d'instruction belge.

Si un mandat d'arrêt est signifié dans ce délai, il devra être rendu exécutoire conformément au § 1er et la décision devra être signifiée à l'intéressé dans le mois, faute de quoi il sera remis en liberté.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 13. Met eerbiediging van hetgeen in het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden is bepaald, voert de Regering de overbrenging van de aangehouden persoon uit overeenkomstig het Reglement van het Tribunaal.

Art. 13. Dans le respect de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, le Gouvernement transfère la personne arrêtée, conformément au Règlement du Tribunal.

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk V. — Tenuitvoerlegging van de straffen.

Art. 14. Ingeval België is ingeschreven op de lijst van de Staten die aan de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties te kennen hebben gegeven bereid te zijn veroordeelden te ontvangen met het oog op de tenuitvoerlegging van hun gevangenisstraf, en ingeval een persoon veroordeeld door het Tribunaal te dien einde naar België wordt overgebracht, wordt de gevangenisstraf in België rechtstreeks en onmiddellijk uitvoerbaar.

Binnen vierentwintig uren na aankomst van de overgebrachte persoon in de strafinrichting die hem is aangewezen, verschijnt hij voor de procureur des Konings bij de plaatselijke rechtbank van eerste aanleg. Deze ondervraagt hem over zijn identiteit, maakt daarvan proces-verbaal op en gelast, op grond van het origineel of van een uitgifte van het vonnis van het Tribunaal, de onmiddellijke opsluiting van de veroordeelde.

Chapitre V. — De l'exécution des peines

Art. 14. Dans la mesure où la Belgique est inscrite sur la liste des États qui ont fait savoir au Conseil de sécurité des Nations unies qu'ils étaient disposés à recevoir des condamnés afin qu'ils y subissent leur peine d'emprisonnement et où une personne condamnée par le Tribunal est transférée en Belgique à cette fin, la peine d'emprisonnement est directement et immédiatement exécutoire en Belgique.

Dans les vingt-quatre heures suivant son arrivée dans l'établissement pénitentiaire qui lui a été assigné, la personne transférée comparait devant le procureur du Roi près le tribunal de première instance du lieu. Celui-ci procède à son interrogatoire d'identité, en dresse procès-verbal et, au vu de l'original ou d'une expédition du jugement du Tribunal, ordonne l'incarcération immédiate du condamné.

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk VI. — Inwerkingtreding

Art. 15. Deze wet treedt in werking de dag waarop zij in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

Chapitre VI. — Entrée en vigueur

Art. 15. La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — De commissie stelt een nieuw opschrift voor dat luidt: Wetsontwerp betreffende de erkenning van en de samenwerking met het Internationaal Tribunaal voor voormalig Joegoslavië en het Internationaal Tribunaal voor Ruanda.

La commission propose un nouvel intitulé ainsi rédigé: *Projet de loi relative à la reconnaissance du Tribunal international pour l'ex-Yougoslavie et du Tribunal international pour le Rwanda, et la coopération avec ces tribunaux.*

Is de Senaat het met die tekst eens?

Ce texte rencontre-t-il l'accord de l'assemblée? (*Assentiment.*)

Het nieuw opschrift is goedgekeurd.

Le nouvel intitulé est approuvé.

We stemmen later over het wetsontwerp in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Dames en heren, onze agenda voor vanochtend is afgewerkt.

Notre ordre du jour de ce matin est ainsi épuisé.

De Senaat vergadert opnieuw deze namiddag om 15 uur.

Le Sénat se réunira cet après-midi à 15 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(*De vergadering wordt gesloten om 12 h 20 m.*)

(*La séance est levée à 12 h 20 m.*)

SÉANCE DE L'APRÈS-MIDI — NAMIDDAGVERGADERING

PRÉSIDENTICE DE M. SWAELEN, PRÉSIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 15 h 5 m.
De vergadering wordt geopend om 15 h 5 m.

EXCUSÉS — VERONTSCHULDIGD

MM. De Decker, en mission à l'étranger, et Destexhe, pour raisons familiales, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren De Decker, met opdracht in het buitenland, en Destexhe, om familiale redenen.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

BOODSCHAPPEN

Kamer van volksvertegenwoordigers — Non-evocaties

MESSAGES

Chambre des représentants — Non-évocations

De Voorzitter. — Bij boodschappen van 15 februari 1996, ontvangen op 16 februari 1996, heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat overgezonden, zoals zij ter vergadering van 15 februari 1996 werden aangenomen, de wetsontwerpen:

1° Tot wijziging van de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen, de wet van 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten en de wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs en inzake de effectenbanken;

Par messages du 15 février 1996, reçus le 16 février 1996, la Chambre des représentants a transmis au Sénat, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance du 15 février 1996, les projets de loi:

1° Modifiant la loi du 22 mars 1993 relative au statut et au contrôle des établissements de crédit, la loi du 4 décembre 1990 relative aux opérations financières et aux marchés financiers et la loi du 6 avril 1995 relative aux marchés secondaires, au statut des entreprises d'investissement et à leur contrôle, aux intermédiaires et conseillers en placements et relative aux banques de titres;

2° Houdende fiscale bepalingen inzake roerende inkomsten.

2° Portant des dispositions fiscales en matière de revenus mobiliers.

Deze wetsontwerpen regelen aangelegenheden bedoeld in artikel 78 van de Grondwet. De uiterste datum voor evocatie is maandag 11 maart 1996.

Ces projets de loi règlent des matières visées à l'article 78 de la Constitution. La date limite pour l'évocation est le lundi 11 mars 1996.

Bij boodschappen van 27 februari 1996 heeft de Senaat aan de Kamer van volksvertegenwoordigers terugbezorgd, met het oog op de koninklijke bekrachtiging, de volgende niet-geëvoceerde wetsontwerpen:

a) Wetsontwerp tot uitvoering van de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 december 1988 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake voor de bouw bestemde producten;

Par messages du 27 février 1996, le Sénat a fait parvenir à la Chambre des représentants, en vue de la sanction royale, les projets de loi non évoqués qui suivent:

a) Projet de loi portant exécution de la directive du Conseil des Communautés européennes du 21 décembre 1988 relative au rapprochement des dispositions législatives, réglementaires et administratives des États membres concernant les produits de construction;

b) Wetsontwerp tot wijziging van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur.

b) Projet de loi modifiant la loi ordinaire du 16 juillet 1993 visant à achever la structure fédérale de l'État.

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

MEDEDELING — COMMUNICATION

Arbitragehof — Cour d'arbitrage

De Voorzitter. — Met toepassing van artikel 77 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof kennis aan de Voorzitter van de Senaat van:

1. De prejudiciële vragen over artikel 84 van het Waalse Wetboek van ruimtelijke ordening en stedenbouw (van 14 mei 1984), gesteld door de voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg te Luik (rolnummer 929);

En application de l'article 77 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au Président du Sénat:

1. Les questions préjudicielles relatives à l'article 84 du Code wallon de l'aménagement du territoire, de l'urbanisme et du patrimoine (du 14 mai 1984), posées par le président du Tribunal de première instance de Liège (numéro du rôle 929);

2. De prejudiciële vraag over artikel 57 van de wet van 21 mei 1991 houdende diverse wijzigingen aan de wetgeving betreffende de pensioenen van de openbare sector, ter aanvulling van het koninklijk besluit nr. 206 van 29 augustus 1983 tot regeling van de berekening van het pensioen van de openbare sector voor diensten met onvolledige opdracht, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel (rolnummer 930);

2. La question préjudicielle concernant l'article 57 de la loi du 21 mai 1991 apportant diverses modifications à la législation relative aux pensions du secteur public, complétant l'arrêté royal n° 206 du 29 août 1983 réglant le calcul de la pension du secteur public pour les services à prestations incomplètes, posée par le Tribunal de première instance de Bruxelles (numéro du rôle 930);

3. De prejudiciële vraag over artikel 33 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 3 juli 1991 betreffende de sociale integratie van de gehandicapten en hun inschakeling in het arbeidsproces, gesteld door de Raad van State (rolnummer 931);

3. La question préjudicielle concernant l'article 33 du décret de la Communauté française du 3 juillet 1991 relatif à l'intégration sociale et professionnelle des personnes handicapées, posée par le Conseil d'État (numéro du rôle 931);

4. De prejudiciële vraag over artikel 57/11, § 1, eerste lid, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, gesteld door de Raad van State (rolnummer 933).

4. La question préjudicielle relative à l'article 57/11, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, posée par le Conseil d'État (numéro du rôle 933).

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

PÉTITION — VERZOEKSCRIFT

M. le Président. — Par pétition établie à Bruxelles, Mme Ludmila Weselova demande que l'on revienne sur l'ordre de quitter le territoire, qu'elle a reçu.

Bij verzoekschrift uit Brussel vraagt mevrouw Ludmila Weselova dat teruggekomen wordt op het haar opgelegde bevel om het grondgebied te verlaten.

— Renvoi à la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives, chargée des pétitions.

Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden, belast met de verzoekschriften.

PROPOSITIONS — VOORSTELLEN

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Les propositions de loi ci-après ont été déposées:

1° Par Mme Lizin, visant à réduire la violence conjugale;

De volgende wetsvoorstellen werden ingediend:

1° Door mevrouw Lizin, strekkende om het geweld binnen het gezin aan banden te leggen;

2° Par M. Vandenberghe et consorts, modifiant certaines dispositions du Code judiciaire en ce qui concerne le personnel des greffes et des parquets.

2° Door de heer Vandenberghe c.s., tot wijziging van sommige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot het personeel van de griffies en parketten.

Mme Willame-Boonen a déposé une proposition visant à instituer une commission spéciale d'information relative à la problématique des sectes.

Mevrouw Willame-Boonen heeft ingediend een voorstel tot instelling van een bijzondere commissie belast met het inzamelen van informatie over de problematiek van de sekten.

M. Vandembroeke a déposé une proposition de résolution relative à l'organisation et à la gestion des archives.

De heer Vandembroeke heeft ingediend een voorstel van resolutie betreffende de organisatie en het beheer van het archiefwezen.

Ces propositions seront traduites, imprimées et distribuées.

Deze voorstellen zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

HULDE AAN DE SLACHTOFFERS VAN HET VERKEERSONGEVAL VAN 27 FEBRUARI 1996 OP DE E-17 AUTOSNELWEG TER HOOGTE VAN DEINZE

HOMMAGE AUX VICTIMES DE L'ACCIDENT DE LA CIRCULATION DU 27 FÉVRIER 1996 QUI S'EST PRODUIT SUR L'AUTOROUTE E 17 À HAUTEUR DE DEINZE

De Voorzitter staat op en richt zich in volgende bewoordingen tot de staande vergadering: Dames en heren, met ontzetting vernam de Senaat het bericht over het verkeersongeval van 27 februari jongstleden dat het omvangrijkste was dat ooit plaats had in ons land.

De Senaat biedt de familieleden van de slachtoffers zijn oprechte deelneming aan.

Het federale Parlement rouwt hierbij in het bijzonder om oud-senator en erequaestor van de Kamer, Adhémar Deneir, één van de tien slachtoffers van deze ramp. Met diepe ontroering wens ik hulde te brengen aan de grote sociale bewogenheid van onze oud-collega.

Uw Voorzitter betuigt het rouwbeklag van onze vergadering aan de familie van onze gewezen collega.

Je tiens par ailleurs, au nom du Sénat, à rendre un vif hommage aux équipes de secours et aux services médicaux qui, avec sang-froid et une rare efficacité, ont fait face à ces circonstances extrêmement éprouvantes.

Enfin, cette tragédie indique à notre assemblée qu'elle a une tâche importante et urgente à accomplir. En tant que chambre de réflexion, le Sénat est l'assemblée la mieux placée pour examiner en détail l'ensemble des conséquences, pour notre population, de la densité croissante de la circulation et du problème de plus en plus aigu de la mobilité. Je demande à nos collègues de bien vouloir réfléchir à la manière dont nous pourrions concevoir cette tâche.

Het woord is aan minister Smet.

Mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het Beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen. — Mijnheer de Voorzitter, de Regering sluit zich aan bij de blijken van medeleven die u hebt geuit bij het overlijden van één van onze collega's, die gedurende vele jaren actief was in de Kamer en er als quaestor een belangrijke organisatorische functie vervulde.

Wij waren allen ontzet over de omvang van het ongeluk en over de manier waarop de slachtoffers aan hun einde zijn gekomen. In naam van de Regering breng ik hulde aan allen die de slachtoffers hebben geholpen en aan de hulpdiensten die het verkeer hebben geregeld.

De Regering hoopt dat wij erin zullen slagen efficiënte middelen te vinden om in de toekomst zulke ernstige ongevallen te voorkomen. *(De vergadering neemt enkele ogenblikken stilte in acht.)*

VOORSTELLEN — PROPOSITIONS

Inoverwegingneming — Prise en considération

De Voorzitter. — Aan de orde is thans de bespreking over de inoverwegingneming van voorstellen.

L'ordre du jour appelle la discussion sur la prise en considération de propositions.

U heeft de lijst ontvangen van de verschillende in overweging te nemen voorstellen met opgave van de commissies waarnaar het Bureau van plan is ze te verwijzen.

Vous avez reçu la liste des différentes propositions à prendre en considération, avec indication des commissions auxquelles le Bureau envisage de les renvoyer.

Leden die opmerkingen mochten hebben, gelieven mij die vóór het einde van de vergadering te doen kennen.

Je prie les membres qui auraient des observations à formuler de me les faire connaître avant la fin de la séance.

Tenzij er afwijkende suggesties zijn, zal ik beschouwen dat die voorstellen in overweging zijn genomen en verwezen naar de commissies die door het Bureau zijn aangeduid.

Sauf suggestions divergentes, je considérerai les propositions comme prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées par le Bureau.

La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le Président, parmi les propositions en question en figure une, déposée par Mme Willame et contresignée par deux autres collègues, tendant à créer une commission d'enquête concernant les sectes.

Bien entendu, nous ne nous opposons pas à la prise en considération de cette proposition, mais cela nous semble quelque peu absurde, étant donné que la Chambre vient d'installer une commission ayant le même objet et dont les travaux ont déjà commencé. Nous ne pouvons imaginer que la Chambre et le Sénat créent deux commissions distinctes ayant à débattre la même question.

Bref, cette proposition doit être prise en considération mais, étant donné les circonstances, nous la jugeons très peu réaliste.

M. le Président. — Vous avez raison, monsieur Desmedt, d'établir une distinction entre, d'une part, la prise en considération et, d'autre part, le fond de la question. Je note toutefois que vous ne voyez aucun inconvénient à la prise en considération de cette proposition.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER CALUWE AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN ECONOMIE EN TELECOMMUNICATIE OVER «DE NIEUWE REEKS SLUITINGEN VAN KLEINE POSTKANTOREN»

QUESTION ORALE DE M. CALUWÉ AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'ÉCONOMIE ET DES TÉLÉCOMMUNICATIONS SUR «LA NOUVELLE SÉRIE DE FERMETURES DE PETITS BUREAUX DE POSTE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Caluwé aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «de nieuwe reeks sluitingen van kleine postkantoren».

Het woord is aan de heer Caluwé.

De heer Caluwé (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, ik verneem dat De Post opnieuw een aantal kleinere postkantoren zal sluiten. In dit verband zou ik de minister graag enkele precieze vragen willen stellen.

Hoeveel postkantoren zullen er exact worden gesloten? Hoeveel ervan liggen in Vlaanderen, hoeveel in Wallonië en hoeveel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest?

Op basis van welke criteria gaat men tot de sluiting over? Naar verluidt zou dit onder andere afhangen van het aantal gepresterde uren in het jaar 1995. Meent de minister dat het jaar 1995 een goed referentiejaar vormt, gelet op het feit dat pas in 1995 de samenwerking van De Post met een aantal financiële organismen grondig gewijzigd is en dat men pas in dat jaar de samenwerking met een aantal nieuwe commerciële partners is aangegaan?

Bovendien deelde de bevoegde minister in april 1995, in antwoord op een schriftelijke vraag, mee dat er vooraleer men zou overgaan tot de sluiting, een informatiecampagne gericht tot de klanten zou gehouden worden. Heeft deze informatiecampagne al plaatsgevonden? Zo neen, waarom niet?

Werd er voorafgaandelijk aan de sluiting van deze postkantoren overleg gepleegd met de betrokken partijen? Zo ja, met wie? Behoorde de gemeentelijke overheid ook hiertoe? Zo neen, waarom niet, vermits de gemeentelijke overheid toch de meest aangewezen woordvoerder van de lokale bevolking is?

Meent de minister dat het sluitingsbeleid van De Post in overeenstemming is met het beheerscontract dat met De Post is afgesloten en dat toch bepaalt dat de kwaliteit van de dienstverlening moet worden verbeterd, onder meer inzake nabijheid? Meent de minister dat deze verschillende sluitingen kaderen in het beleid om de openbare diensten klantvriendelijker te maken?

M. le Président. — La parole est à M. Ylief, ministre, qui répond en lieu et place de M. Di Rupo, Vice-Premier ministre.

M. Ylief, ministre de la Politique scientifique. — Monsieur le Président, voici la réponse du Vice-Premier ministre, M. Di Rupo, retenu en ce moment à la Chambre pour y répondre aux questions orales.

Volgens de inlichtingen verschaft door het autonoom overheidsbedrijf De Post is het juist dat 15 kleine postkantoren in Vlaanderen en 1 in Wallonië zullen worden gesloten in 1996. Er zal geen sluiting zijn in het Brussels Gewest.

De Post heeft sedert de jaren 80 beslist in het hele land de bijkantoren te sluiten waarvan het werkvolume lager ligt dan 500 uren per jaar. Nochtans zullen de kantoren die verder dan 5 kilometer verwijderd liggen van een ander kantoor niet worden gesloten.

Ces 16 bureaux n'ont pas atteint le seuil de 500 heures pour les années de référence 1993, 1994 et 1995.

L'information relative à la fermeture possible des bureaux est effectuée par le percepteur local auprès de la population via les moyens d'information locaux.

La concertation a eu lieu avec les communes qui en ont exprimé le souhait. La Poste doit bien constater que dans ces bureaux, le volume des opérations a fortement diminué, y compris du fait des administrations communales qui utilisent de moins en moins le Postchèque au profit d'organismes bancaires soit privés, soit publics.

Ces fermetures sont dictées par les impératifs de saine gestion qui s'imposent à La Poste. Cette dernière rappelle qu'elle maintient une implantation dans chaque commune du royaume. En outre, le facteur peut effectuer à la demande de la population la majorité des opérations postales à domicile.

Enfin, La Poste a élargi son réseau par plus de 1 500 débits de timbres ou de produits de la Poste.

Cela indique bien que l'entreprise publique reste partout à la disposition des usagers et que sa politique respecte le contrat de gestion.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Caluwé voor een repliek.

De heer Caluwé (CVP). — Er worden dus 16 kantoren gesloten, waarvan 15 in Vlaanderen en 1 in Wallonië. De criteria die hierbij worden gehanteerd, zijn dat de kantoren een werkvolume hebben van minder dan 500 uur — waarover mijns inziens betwisting kan rijzen — en dat er binnen een straal van 5 kilometer een ander postkantoor is. Deze criteria leiden tot het regionale onevenwicht bij de sluitingen. Ik vraag dan ook dat de minister bij De Post aandringt om die principiële beslissing te herzien en meer evenwichtige criteria te hanteren, zodat deze besparingsmaatregel niet uitsluitend moet gedragen worden door een landsgedeelte.

M. le Président. — La parole est à M. Ylief, ministre.

M. Ylief, ministre de la Politique scientifique. — J'en ferai part à M. Di Rupo.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE MME DARDENNE AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'ÉCONOMIE ET DES TÉLÉCOMMUNICATIONS SUR «LE RETRAITEMENT DES COMBUSTIBLES IRRADIÉS ET LA PRODUCTION DE PLUTONIUM»

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW DARDENNE AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN ECONOMIE EN TELECOMMUNICATIE OVER «DE OPWERKING VAN BESTRAALDE SPLIJTSTOF EN DE PRODUCTIE VAN PLUTONIUM»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de Mme Dardenne au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «le retraitement des combustibles irradiés et la production de plutonium».

La parole est à Mme Dardenne.

Mme Dardenne (Écolo). — Monsieur le Président, le 17 janvier dernier, notre commission des Affaires économiques a entendu M. Jacques Attali sur les conclusions de son rapport aux Nations unies concernant la problématique du plutonium et les risques de prolifération.

Parmi ses conclusions, j'en retiens au moins deux : premièrement, il est extrêmement aléatoire d'opérer une différence entre plutonium civil et plutonium militaire; deuxièmement, la filière retraitement des combustibles irradiés devrait être abandonnée au plus vite.

Fin 1993, à l'issue d'un débat parlementaire, la Chambre a voté une résolution demandant «de ne plus privilégier à l'avenir la stratégie du retraitement (...), de donner la priorité à la recherche et au développement, y compris dans le cadre international, en vue de pouvoir réaliser à terme l'évacuation directe du combustible irradié (...) et de remettre à cinq ans la question de la résiliation éventuelle des contrats conclus entre Synatom et Cogéma en 1990» — je pense au cinquième contrat de ce type.

Trois ans se sont écoulés. Quels outils a-t-on mis en place depuis lors pour «privilégier la stratégie du non-retraitement», notamment en recherche et développement? A-t-on progressé dans la réflexion sur les options à prendre d'ici à deux ans? Envisagez-vous, monsieur le ministre, de ramener ce débat devant le Parlement?

Par ailleurs, quelles sont les quantités de plutonium vendues par Synatom à Belgonucléaire pour la fabrication du MOX? Quelle est la destination de ce combustible? Synatom a-t-il vendu du plutonium pour d'autres usages? D'où provenait le plutonium qui a servi à la fabrication du MOX pour Tihange 2 et Doel 3?

Enfin, la Belgique est partie prenante dans les deux nouvelles unités de Chooz. Y utilisera-t-on du MOX, comme dans beaucoup d'autres centrales françaises ou franco-belges? Si oui, la Belgonucléaire en fournira-t-elle une partie?

M. le Président. — La parole est à M. Ylief, ministre, qui répond en lieu et place de M. Di Rupo, Vice-Premier ministre.

M. Ylief, ministre de la Politique scientifique. — Monsieur le Président, je vous donne lecture de la réponse préparée par M. Di Rupo, qui est toujours retenu à la Chambre des représentants pour répondre aux questions d'actualité.

Depuis le débat parlementaire de 1993 sur l'utilisation du MOX et l'opportunité du retraitement, les actions suivantes ont été menées.

D'abord, l'ONDRAF a élargi son programme d'évacuation géologique de déchets radioactifs au combustible irradié.

Ensuite, Synatom étudie le conditionnement du combustible irradié pour disposer, en 1997, de l'avant-projet d'une installation de conditionnement. Un groupe permanent des administrations concernées est chargé de suivre ces travaux et de faire un rapport annuel au Gouvernement.

Conformément à la résolution de la Chambre des représentants du 22 décembre 1993, un rapport est en préparation pour 1998. Il contiendra les éléments d'une nouvelle évaluation globale de la situation, notamment sur la base des critères suivants : la non-prolifération, la gestion des déchets, la sécurité, la protection des travailleurs, de la population et de l'environnement et, enfin, les aspects économiques.

Il est prévu de présenter ce rapport au Parlement en vue d'un nouveau débat.

Synatom ne vend pas de plutonium issu du retraitement du combustible belge irradié à La Hague. Il en reste le propriétaire pendant toutes les phases du cycle du combustible, y compris la fabrication du combustible MOX et le séjour dans le réacteur.

Synatom met son plutonium à la disposition de Belgonucléaire et des producteurs d'électricité. Les quantités de plutonium qui résultent du retraitement du combustible belge se montent à environ 4,6 tonnes. Elles servent et serviront exclusivement à la fabrication de combustible MOX destiné aux réacteurs de Tihange 2 et Doel 3.

Il n'est pas prévu d'utiliser du combustible MOX dans les deux nouvelles unités de Chooz d'une puissance de 1 300 mégawatts. L'EDF limite l'utilisation du combustible MOX aux unités de puissance de 900 mégawatts.

M. le Président. — L'incident est clos.
Het incident is gesloten.

QUESTION ORALE DE M. HATRY AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES FINANCES ET DU COMMERCE EXTÉRIEUR SUR «LA MODIFICATION DES STATUTS ET DE LA COMPOSITION DU CONSEIL D'ADMINISTRATION DE L'OFFICE BELGE DU COMMERCE EXTÉRIEUR»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HATRY AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN FINANCIËN EN BUITENLANDSE HANDEL OVER «DE WIJZIGING VAN DE STATUTEN EN VAN DE SAMENSTELLING VAN DE RAAD VAN BESTUUR VAN DE BELGISCHE DIENST VOOR BUITENLANDSE HANDEL»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Hatry au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «la modification des statuts et de la composition du conseil d'administration de l'Office belge du Commerce extérieur».

La parole est à M. Hatry.

M. Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le Président, le Conseil des ministres du 22 décembre 1995 a approuvé un avant-projet de loi relatif à l'Office belge du Commerce extérieur.

Les modifications proposées réduisent le conseil d'administration de 32 à 24 membres, créent un comité de coordination où les Régions seront largement représentées, contrairement au secteur privé qui le sera beaucoup moins. Ces dispositions transforment l'OBCE en un parastatal de type A — il relève aujourd'hui du type B — avec un contrôle ministériel renforcé et une réduction des pouvoirs du fonctionnaire dirigeant!

La politisation du conseil d'administration sera plus poussée : la moitié des membres seront désignés par les pouvoirs politiques : six par le ministre du Commerce extérieur et deux par Région. Le secteur privé ne comportera plus que douze membres, dont huit pour la FEB.

Ces mesures tendent à centraliser au maximum le fonctionnement d'une institution de qualité, dont l'utilité est appréciée par toutes les entreprises s'adressant à l'exportation. Elles auront,

semble-t-il, comme effet second d'écarter une fois de plus, monsieur le ministre, la famille libérale d'une institution publique.

Cette réforme risque, enfin, de paralyser complètement cet instrument précieux, étant donné les pressions que ne manqueront pas d'exercer les Régions pour en empêcher le fonctionnement autonome.

Ne conviendrait-il pas de différer cette réforme et de laisser l'OBCE poursuivre son rôle, essentiel au niveau de la promotion des exportations ?

M. le Président. — La parole est à M. Poncelet, ministre, qui répond en lieu et place de M. Maystadt, Vice-Premier ministre.

M. Poncelet, ministre de la Défense nationale. — Monsieur le Président, je donne lecture de la réponse du ministre des Finances : « L'avant-projet de loi adopté par le Conseil des ministres le 22 décembre dernier concernant la réforme de l'Office belge du Commerce extérieur n'a pas pour objectif de centraliser l'institution, bien au contraire. Ainsi, le comité de coordination instauré par le projet respecte un équilibre parfait entre le secteur privé et le secteur public; il y a, en effet, six représentants de part et d'autre. On ne peut donc évoquer une sous-représentation du secteur privé.

On ne peut davantage parler de réduction des pouvoirs du fonctionnaire dirigeant, le comité de coordination laissant inchangées les tâches de gestion journalières de ce dernier telles qu'elles figurent à l'article 11 de la loi organique du 16 juillet 1948. Ce comité de coordination, comme sa dénomination l'indique, constitue l'enceinte de coordination par excellence au sein de laquelle les autorités fédérales et régionales ainsi que le secteur privé pourront mettre en œuvre les orientations générales définies par le conseil d'administration dans un esprit de loyauté fédérale, avec, comme objectif premier, une plus grande efficacité de l'activité promotionnelle.

La même logique détermine la composition du conseil d'administration dont la nouvelle structure vise à respecter un triple équilibre entre le pouvoir fédéral, les Régions et le secteur privé. Cette composition traduit non pas une volonté de centralisation mais bien un esprit d'ouverture exigé par la nouvelle répartition des compétences en la matière. En outre, le secteur privé conserve la majorité au sein de ce conseil, étant donné que le président, élu parmi les représentants du privé, bénéficie d'un vote prépondérant.

La réforme ne vise certainement pas non plus à écarter « la famille libérale » d'une institution où je ne pense pas qu'elle soit sous-représentée. La réforme a simplement pour but de servir mieux encore nos entreprises exportatrices. Il convient, par ailleurs, de rappeler que le secteur privé a été associé à la préparation de ce projet.

L'honorable sénateur évoque dans sa question la paralysie à laquelle conduiraient les pressions que ne manqueront pas d'exercer les Régions. On ne peut, d'une part, reprocher à un projet de trop centraliser une institution et, d'autre part, lui faire grief d'intégrer les Régions au sein de son conseil d'administration. Les modifications de la loi organique visent, en effet, à intégrer de manière harmonieuse les pouvoirs publics fédéraux et régionaux et le secteur privé afin de promouvoir une cohérence qui ne peut qu'être profitable à nos exportateurs. C'est assurément l'antithèse de la centralisation.

Le rôle de coordination de l'office doit être bien compris. Il ne s'agit pas pour l'OBCE de coordonner les activités des Régions. Il s'agit de coordonner ses propres actions avec celles des Régions afin d'éviter les chevauchements et les concurrences stériles qui, en dernière analyse, nuisent à nos exportateurs. Le comité de coordination doit permettre de mieux harmoniser les efforts divers en matière de promotion commerciale. Les autorités fédérales et régionales, les secteurs public et privé doivent collaborer afin que l'Office belge du Commerce extérieur soit au service de tous ceux qui travaillent à la promotion de notre commerce extérieur. En

l'absence d'un tel dialogue préventif, les risques de paralysie, de dysfonctionnement et de double emploi seraient certainement accrus au détriment de nos exportateurs. Cette réforme ne peut dès lors être différée, car une institution telle que l'office doit s'adapter aux nouvelles réalités institutionnelles de la Belgique. Or, une loi spéciale a été votée et il m'appartient de l'appliquer dans l'intérêt de toutes les parties. Pour le surplus, je rappelle, si besoin est, que le Parlement aura tout le loisir de revenir sur ces questions lorsque le projet de loi sera déposé. »

M. le Président. — La parole est à M. Hatry pour une réplique.

M. Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le Président, dans sa réponse, le ministre ne conteste pas que l'OBCE sera un parastatal de type A, c'est-à-dire plus centralisé qu'actuellement. Le ministre affirme que le fonctionnaire dirigeant n'aura pas moins de pouvoir. Cela découle du changement de statut qui entraîne d'ailleurs un accroissement du pouvoir du ministre.

Je prends acte du fait qu'il n'y a, a priori, aucune intention d'écarter la famille libérale. J'espère que je ne devrai pas revenir à cette tribune pour constater que le ministre nous a dit aujourd'hui ce qui n'est pas.

On nous annonce qu'un comité assurera donc une coordination entre les Régions et le Gouvernement fédéral. Pratiquement, les représentants des Régions auront un droit de veto, ce qui permettra d'empêcher les missions qui dérangent certaines Régions en raison de jalousies qui se manifestent déjà à l'heure actuelle.

Enfin, le ministre nous invite à être vigilants. J'ose espérer que le Sénat sera associé à cette démarche et pourra exercer un pouvoir délibératif car cette matière institutionnelle s'inscrit pleinement dans le cadre du bicaméralisme. Nous ne manquerons pas, en tout cas, de suivre les conseils du ministre qui nous recommande donc la vigilance lorsque ce projet de loi sera soumis au Parlement.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DEVOLDER AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN FINANCIËN EN BUITENLANDSE HANDEL EN AAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID EN PENSIOENEN OVER «DE FISCALE HOLD-UP TEN OPZICHTE VAN GEPENSIONEERDEN MET EEN AANVULLEND BEDRIJFSPENSIOEN VEROORZAAKT DOOR DE NIEUWE VASTSTELLING VAN DE BEDRIJFSVOORHEFFING»

QUESTION ORALE DE M. DEVOLDER AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES FINANCES ET DU COMMERCE EXTÉRIEUR ET AU MINISTRE DE LA SANTÉ PUBLIQUE ET DES PENSIONS SUR « LE HOLD-UP FINANCIER AUX DÉPENS DES RETRAITÉS QUI TOUCHENT UNE PENSION COMPLÉMENTAIRE, À LA SUITE DE L'APPLICATION DES NOUVELLES MODALITÉS DE FIXATION DU PRÉCOMPTE PROFESSIONNEL »

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Devolder aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel en aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen over « de fiscale hold-up ten opzichte van gepensioneerden met een aanvullend bedrijfspensioen veroorzaakt door de nieuwe vaststelling van de bedrijfsvoorheffing ».

Het woord is aan de heer Devolder.

De heer Devolder (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, op het totaal van het wettelijk en het aanvullend bedrijfspensioen, herleid naar het overeenstemmend maandbedrag, wordt het

barema voor bedrijfsvoorheffing van pensioenen en renten toegepast waaruit het bedrag van de bedrijfsvoorheffing en het gemiddeld aanslagpercentage wordt berekend.

Bij de vaststelling van de bedrijfsvoorheffing wordt echter geen rekening gehouden met het belastingkrediet voor vervangingsinkomsten: basisbedrag 69 653 frank voor echtgenoten en 59 653 frank voor alleenstaanden.

Zo is het te verklaren dat de bedrijfsvoorheffing 1996 voor bepaalde gepensioneerden soms meer dan 30 000 frank hoger is dan het bedrag van de navordering van vorige jaren.

Daarenboven wordt voor kleine pensioenen op naam van de echtgenoten, die lager zijn dan het vrijgesteld inkomen van 154 000 frank per jaar, ook geen rekening gehouden met de gegevens.

Aangezien het hier gaat om circa 300 000 belastingplichtige gepensioneerden had ik graag antwoord gekregen op de volgende vragen.

Ten eerste, op welk bedrag schat de minister deze verplichte renteloze lening van anderhalf jaar, waarvan de tijdige terugbetaling nog kan worden uitgesteld?

Ten tweede, hoe komt deze maatregel tegemoet aan de vraag van de Regering om de burgers meer te doen beleggen in risicokapitaal?

Ten derde, kan de minister op basis van de fiscale fiches model 281.11 voor de gepensioneerden voor 1997 niet een meer correcte berekening van de bedrijfsvoorheffing laten uitvoeren?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Poncelet, die antwoordt namens de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel en van de minister van Volksgezondheid en Pensioenen.

De heer Poncelet, minister van Landsverdediging. — Mijnheer de Voorzitter, in antwoord op de vraag van het geachte lid wenst de Vice-Eerste minister en minister van Financiën eerst aan te stippen wat volgt.

Ten eerste wordt bij de vaststelling van de bedrijfsvoorheffing op pensioenen wel degelijk rekening gehouden met de belastingvermindering voor vervangingsinkomsten; dit blijkt ten overvloede uit het feit dat er op het pensioen van een alleenstaande slechts effectief bedrijfsvoorheffing is verschuldigd vanaf een maandbedrag van 33 000 frank en dat er op het pensioen van een gehuwde éénverdiener pas bedrijfsvoorheffing verschuldigd is vanaf een maandbedrag van 45 000 frank.

Ten tweede wordt in het geval van een wettelijk en een aanvullend bedrijfspensioen vanaf 1 januari 1996 de bedrijfsvoorheffing op het wettelijk pensioen volgens een gemiddelde aanslagvoet berekend. Deze wordt vastgesteld met toepassing van de regels inzake bedrijfsvoorheffing op het globale pensioen waarbij uiteraard ook rekening moet worden gehouden met de belastingverminderingen inzake bedrijfsvoorheffing.

Ten derde wordt, indien beide echtgenoten een pensioen genieten en het pensioen van de ene echtgenoot niet hoger is dan 1 900 frank netto per maand, de bedrijfsvoorheffing op het pensioen van de andere echtgenoot berekend met toepassing van schaal II, hetzij de schaal voor éénverdieners, in plaats van schaal I, hetzij de schaal voor alleenstaanden of tweeverdieners.

Ten vierde wordt, indien beide echtgenoten een pensioen genieten en het pensioen van de ene echtgenoot niet hoger is dan 5 800 frank netto per maand, een bijzondere vermindering van 2 900 frank per maand toegekend bij de berekening van de bedrijfsvoorheffing verschuldigd op het pensioen van de andere echtgenoot. De minister van Financiën wenst er uw aandacht op te vestigen dat hij de bevoegde administratie heeft gevraagd te onderzoeken of dat grensbedrag van 5 800 frank niet enigszins kan worden verhoogd, tot bijvoorbeeld 6 000 frank.

Voor het overige wil de minister van Financiën in het bijzonder benadrukken dat de nieuwe berekeningswijze van de bedrijfsvoorheffing slechts een juistere inning van die voorheffing beoogt teneinde te vermijden dat later, bij de vestiging van de definitieve aanslag in de personenbelasting, belangrijke belastingsupplementen moeten worden betaald. Dat is precies de reden

waarom vele gepensioneerden op een andere regeling hadden aangedrongen. Bovendien heft de nieuwe regeling aldus ook een feitelijke discriminatie op. Wie slechts één pensioen genoot, zonder enige cumulatie, betaalde immers al voorheffing op het volledige maandinkomen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Devolder voor een repliek.

De heer Devolder (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de heer Poncelet voor het antwoord dat hij namens zijn collega heeft willen verstrekken.

Op een concreet punt van mijn vraagstelling wordt echter geen antwoord gegeven.

Het probleem belangt ongeveer 300 000 gepensioneerden aan. Naar schatting belopen de meeraanlagen 20 tot 30 000 frank. De huidige technische hulpmiddelen maken een gedetailleerde berekening perfect mogelijk. Op basis van gissingen kunnen wij gerust aannemen dat de gepensioneerden die genieten van een aanvullend bedrijfspensioen in feite aan vadertje staat een renteloze lening van 6 à 9 miljard frank toekennen.

Het antwoord van de minister van Financiën mag dan al bijzonder omfloerst geweest zijn, toch blijkt eruit dat de Regering zich bewust is van het probleem. Ik dring dan ook aan op een zeer concrete oplossing. Zou het niet mogelijk zijn om op basis van de fiscale stroken 281.11 die vanaf 1 april 1996 beschikbaar zullen zijn, een correcte berekening van de bedrijfsvoorheffing voor het jaar 1997 te maken?

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HOSTEKINT AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN FINANCIËN EN BUITENLANDSE HANDEL OVER «DE WEDDINGSCHAPPEN TIJDENS WIELERWEDSRIDEN»

QUESTION ORALE DE M. HOSTEKINT AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES FINANCES ET DU COMMERCE EXTÉRIEUR SUR «LES PARIS FAITS PENDANT LES COURSES CYCLISTES»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Hostekint aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de weddenschappen tijdens wielervedstrijden».

Het woord is aan de heer Hostekint.

De heer Hostekint (SP). — Mijnheer de Voorzitter, aanstaande zaterdag begint officieel het Belgisch wielerseizoen met de «Omloop het Volk». Het is lang geleden dat de verwachtingen rond de prestaties van de Belgische wielrenners nog zo hoog gespannen waren. De doorbraak van wielerbefolte Frank Vandenbroucke zal hieraan zeker niet vreemd zijn. Het wielerseizoen loopt van begin maart tot begin oktober. In die periode worden in het totaal, voor alle categorieën samen, meer dan drieduizend wedstrijden georganiseerd, wat bewijst dat de wielersport in ons land zeer populair blijft.

De organisatoren van wielervedstrijden worden vooral in West- en Oost-Vlaanderen reeds jaren geconfronteerd met het probleem van weddenschappen die tijdens de wedstrijd op de openbare weg worden aangegaan. Het blijkt dat hierdoor problemen ontstaan inzake de bescherming van minderjarigen en het eerlijk verloop van de wedstrijden. Ik benadruk dat ik hoegenaamd niet wil pleiten voor een verbod op dergelijke weddenschappen, die tot de folklore van een wielervedstrijd behoren, maar wel voor een betere reglementering in het belang van alle betrokken partijen: organisatoren, wielrenners, publiek en boekmakers die te goeder trouw zijn.

Ik wil de minister dan ook de volgende vragen stellen. Is het probleem hem bekend? Wat is zijn standpunt over weddenschappen tijdens wielervedstrijden? Overweegt hij maatregelen te nemen om deze beter te reglementeren?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Poncelet die antwoordt namens de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel.

De heer Poncelet, minister van Landsverdediging. — Mijnheer de Voorzitter, minister Maystadt heeft mij gevraagd het volgende antwoord voor te lezen.

Deze vraag gaat over weddingschappen op het resultaat van wielervedstrijden die tijdens het wedstrijdverloop langs de openbare weg worden aangegaan. Allereerst vestig ik de aandacht van de heer Hostekint erop dat mijn bevoegdheid beperkt is tot de fiscale aspecten van dergelijke weddingschappen. Op dat vlak kan ik het volgende meedelen.

In artikel 43 van het Wetboek van de met de inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen, is het principe ingeschreven van de taxatie van de sommen ingezet bij spelen en weddingschappen waar deze ook plaatsvinden, zelfs in privé-kring. De weddingschappen waarover de heer Hostekint het heeft, zijn dus ongetwijfeld aan deze belasting onderworpen. Er is dus geen probleem op het vlak van de principes, maar wel op dat van controle en eventuele vaststelling van de fiscale overtredingen.

Het is duidelijk dat de organisatie van een waterdichte controle langs het parcours van een wielervedstrijd, dat zich over een lengte van meer dan 200 kilometer kan uitstrekken, nagenoeg onmogelijk is. Het spreekt niettemin vanzelf dat de ambtenaren en beampten bevoegd voor het vaststellen van overtredingen inzake spelen en weddingschappen ook in deze omstandigheden niet mogen afzien van het uitvoeren van controles.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Hostekint voor een repliek.

De heer Hostekint (SP). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank minister Poncelet voor het antwoord dat hij gaf namens de minister van Financiën. Ik kan begrijpen dat hij alleen geïnteresseerd is in het fiscaal aspect van de weddingschappen.

Bij deze problematiek zijn ook de Gewesten en de Gemeenschappen betrokken. Zo is onder meer de Vlaamse minister verantwoordelijk voor Sport, bevoegd voor bepaalde aspecten. De minister verwijst in zijn antwoord naar omlopen van 200 kilometer. Hij denkt daarbij wellicht aan beroepsrennerswedstrijden of aan klassiekers voor beroepsrenners. Nochtans komen scheef-trekkingen van de uitslag door combines onder wielrenners niet zozeer voor in wedstrijden voor beroepsrenners, maar vooral in wedstrijden voor liefhebbers en junioren. Het is in de eerste plaats op dat vlak dat er maatregelen moeten worden genomen. Ik geef toe dat hier een bevoegdheidsprobleem kan rijzen, maar het antwoord van de minister kan een eerste aanzet zijn om verder te ijveren voor een goede reglementering van wielervedstrijden. Dit is niet alleen in het belang van de wielrenners, maar ook van het publiek.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE M. SANTKIN AU MINISTRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL ET AU MINISTRE DES AFFAIRES SOCIALES SUR «L'APPLICATION DE LA COTISATION SPÉCIALE DE SÉCURITÉ SOCIALE AUX FRONTALIERS BELGO-FRANÇAIS»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER SANTKIN AAN DE MINISTER VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID EN AAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN OVER «DE TOEPASSING VAN DE BIJZONDERE BIJDRAGE VOOR DE SOCIALE ZEKERHEID OP DE BELGISCH-FRANSE GRENSARBEIDERS»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Santkin au ministre de l'Emploi et du Travail et au ministre des Affaires sociales sur «l'application de la cotisation spéciale de sécurité sociale aux frontaliers belgo-français».

La parole est à M. Santkin.

M. Santkin (PS). — Monsieur le Président, à l'heure où l'Europe cherche son second souffle, les problèmes rencontrés par les travailleurs frontaliers n'incitent pas à l'optimisme. Les questions de compensation de change, de sécurité sociale, d'allocations familiales, de fiscalité et autres restent à l'ordre du jour.

Un exemple m'occupera aujourd'hui : l'application de la cotisation spéciale de sécurité sociale aux frontaliers belgo-français.

Si les frontaliers actifs en sont exonérés, si tel est le cas également pour les retraités sur leur pension française, par contre rien n'est réglé pour les prépensionnés. En effet, ces derniers sont redevables de la cotisation sur leur indemnité de chômage belge — ce qui est correct — et sur leurs revenus français, ce qui n'est pas normal. Fait aggravant : par le biais de l'impôt, les prépensionnés doivent payer une cotisation supplémentaire de 1 p.c. sur la totalité de leurs revenus globalisés avec ceux du conjoint si le total dépasse 750 000 francs par an.

Deux questions se posent en cette matière. Tout d'abord, pourquoi fait-on supporter la cotisation spéciale aux prépensionnés sur les revenus d'origine française alors que ce n'est pas le cas pour les autres catégories ? Par ailleurs, pourquoi les prépensionnés doivent-ils cumuler deux cotisations si leurs revenus dépassent 750 000 francs par an ?

M. le Président. — La parole est à Mme Smet, ministre.

Mme Smet, ministre de l'Emploi et du Travail, chargée de la Politique d'égalité des chances entre hommes et femmes. — Monsieur le Président, les problèmes soulevés relèvent en partie des compétences de ma collègue Mme De Galan, qui m'a transmis la réponse suivante.

L'ONSS ne procède à aucune retenue de cotisation sociale dans le cas des prépensionnés et n'est donc pas habilitée à percevoir la cotisation spéciale de sécurité sociale dans le cas de ces mêmes prépensionnés. Les deux questions posées relèvent directement de l'administration fiscale.

Pour la question relevant de mes compétences, à ma connaissance, la seule retenue qui existe concerne les travailleurs frontaliers licenciés de l'industrie sidérurgique française à partir de 55 ans, dans le cadre du régime de cessation anticipée d'activités prévu par la Convention nationale de protection sociale de la sidérurgie.

Depuis le 1er février 1978, cette catégorie est assimilée, en Belgique, aux prépensionnés conventionnels sur la base d'une interprétation du ministre de l'Emploi et du Travail de l'époque demandant d'appliquer aux travailleurs ayant été occupés en France et mis à la préretraite par leur employeur français les règles de la prépension conventionnelle prévue par la convention collective du travail numéro 17.

De ce fait, ces travailleurs bénéficient des mêmes avantages que les travailleurs prépensionnés conventionnels belges, à savoir, notamment, une allocation de chômage de 60 p.c., une dispense de disponibilité et de contrôle, etc.

La retenue de 1 p.c. applicable à la prépension conventionnelle — allocation de chômage et complément — décidée dans le cadre du plan global et introduite par la loi du 30 mars 1994 portant des dispositions sociales a, par conséquent, également été appliquée à ces travailleurs à partir du 1er mai 1994.

Cette retenue concerne uniquement les nouvelles mises à la prépension qui ont pris cours après cette date. Le nombre de cas semble très limité. La situation de ces travailleurs soulève des problèmes juridiques complexes et est actuellement à l'étude au sein de l'administration compétente.

M. le Président. — La parole est à M. Santkin pour une réplique.

M. Santkin (PS). — Monsieur le Président, je remercie Mme la ministre pour la réponse très technique qu'elle m'a fournie.

Je me réserve évidemment le droit d'apprécier les modalités de l'opération. Je maintiens néanmoins les termes de l'introduction à ma question. Il convient en effet d'admettre que la situation sociale et fiscale des personnes concernées se complique de jour en jour alors que la constitution de l'Europe devrait, à leurs yeux, permettre de la simplifier.

Je concède que le problème est partiellement d'ordre fiscal. Il s'agit néanmoins d'une cotisation spéciale de sécurité sociale que l'administration des Contributions est chargée de percevoir.

J'ai voulu mettre l'accent sur le fait que, dans le cadre du statut de travailleurs belgo-français, les personnes actives et retraitées ne sont pas tenues au paiement de cette cotisation alors que les préensionnés sont soumis à un autre régime. Cette différence résulte de l'application d'une technique particulière qui pose le problème de l'égalité entre les personnes.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

**MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VERREYCKEN
AAN DE MINISTER VAN VERVOER OVER «DE CHAOS
BIJ SABENA EN NMBS»**

**QUESTION ORALE DE M. VERREYCKEN AU MINISTRE
DES TRANSPORTS SUR «LE CHAOS À LA SABENA ET À
LA SNCB»**

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Verreycken aan de minister van Vervoer over «de chaos bij Sabena en NMBS».

Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mijnheer de Voorzitter, mijn vraag heeft twee inleidende beschouwingen.

Ten eerste, bij Sabena werd een manager aangeworven die zijn ervaringen als verkoper van onderkleding bij *La Redoute* mocht uittesten op het beleid van de luchtvaartmaatschappij. Zijn eerste miskleun was ongetwijfeld het wegschenken van Sabena aan Air France, een bedrijf dat zelf op apegapen lag. De manager kon echter de aanwerving van drieduizend overbodigen door de vorige minister van Verkeer niet ongedaan maken wegens het verzet van de vakbonden. Air France gaf daarop het vergiftigde geschenk gewoon terug. De vakbonden bleven echter ongelukkig, legden de boel plat, pestten de reizigers en lagen aan de basis van de nieuwe uitverkoop van Sabena, ditmaal aan een Zwitserse maatschappij met als gratis toemaatje een reeks van sociale onlusten.

Ten tweede, de NMBS verkeert in permanente crisis. Denk maar aan de Starplannen, de HST-groothedswaanzinnigheden, de afschaffing van dienstverlenende stations, de weigering om een rendabele goederenlijn aan te leggen langsheen de IJzeren Rijn... De hele chaos wordt afgewerkt met, als room op de taart, stakingsacties van vastbenoemden. Omwille van ledenwervingscampagnes bieden de vakbonden tegen elkaar op. De enige gedupeerde hiervan is de betalende, de altijd maar betalende reiziger. Dit zal morgen eens te meer blijken. Hij wordt gegijzeld en voelt zich verplicht om de groeiende verkeersindigestie op de autowegen nog te vergroten. De zekerheid van vervoer bij de openbare aanbiedingen is immers onbestaande.

Hieromtrent wens ik volgende precieze vragen te stellen.

Mijnheer de minister, wat is nu eigenlijk uw verkeersbeleid? Hebt u wel een verkeersbeleid of geeft u alleen maar toe aan de hardstroepende? Lijkt het u niet beter om eindelijk toe te geven dat de Belgische bewindvoerders te klein van formaat zijn om een beleid te voeren dat de verschillende volkeren in dit land tevreden kan stellen? Is het niet aangewezen om het hele verkeersbeleid, de NMBS inbegrepen, toe te vertrouwen aan de volkeren en het aan de federale bevoegdheid te onttrekken?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Daerden.

De heer Daerden, minister van Vervoer. — Mijnheer de Voorzitter, in mijn antwoord zal ik mij strikt tot de feiten beperken.

Het akkoord waardoor Swissair zijn intrede deed in het kapitaal van Sabena, werd pas afgerond na de instemming van de Europese Gemeenschap en nadat de problemen in verband met de deelname van Air France waren opgelost. Het nieuwe akkoord geeft aan Sabena nieuwe expansiemogelijkheden, vermits de financiële basis van de maatschappij merkelijk verstevigd wordt en de mogelijkheid wordt gecreëerd om een veel betere marktpositie in de luchtvaartsector in te nemen.

De Staat blijft een belangrijke aandeelhouder van Sabena, en zal blijven waken over de tewerkstelling bij Sabena, het luchtvaartwezen en zijn hinterland. In verband met het behoud van deze belangrijke positie van de Staat dient te worden opgemerkt dat Sabena een maatschappij is van privaat recht, in het bijzonder wat betreft de collectieve arbeidsovereenkomsten. De recente wijzigingen in het bestuur van deze maatschappij moeten het mogelijk maken de samenwerking met Swissair voort te zetten, het sociaal overleg te hervatten en de dialoog tussen de directie en de vertegenwoordigers van het personeel een nieuwe impuls te geven.

Chacun peut apprécier à sa façon la situation de la SNCB. Personnellement, j'espérais que la direction et les organisations représentatives des travailleurs pourraient arrêter une position commune. Je regrette le refus d'entériner l'accord exprimé par un des deux syndicats.

Quoi qu'il en soit, la conduite d'une politique nécessite à certain moment d'effectuer des choix. J'ai cru pouvoir présenter le dossier au Conseil des ministres quand la possibilité d'obtenir 17 voix sur 20 est apparue en commission paritaire.

Je suis très heureux de la décision prise. Néanmoins, une réaction imminente se prépare sur le réseau. À cet égard, la direction m'a assuré qu'elle mettrait tout en œuvre pour limiter la portée des inconvénients touchant les usagers. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Verreycken voor een repliek.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mijnheer de Voorzitter, vooral het tweede deel van het antwoord van de minister dat betrekking heeft op de pesterijen waaraan de reizigers morgen weer eens zullen onderworpen worden, zet mij ertoe aan het laatste deel van mijn vraag nog eens extra in de verf te zetten. Ik vroeg of het niet beter was toe te geven dat de Belgische bewindvoerders te klein van formaat zijn om een beleid te voeren dat de verschillende volkeren tevreden kan stellen. Ik meen dat het antwoord van de minister mijn vraag ten volle bevestigt. Het toont aan dat hier «zeer klein van formaat» wordt gereageerd op de hinder en de last waaraan degenen die aan ons bestuur onderworpen zijn, zijn blootgesteld en dat er van een ernstig verkeersbeleid geen sprake is.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

**MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW NELIS-VAN
LIEDEKERKE AAN DE MINISTER VAN SOCIALE
ZAKEN OVER «HET BANENOVERLEG»**

**QUESTION ORALE DE MME NELIS-VAN LIEDEKERKE AU
MINISTRE DES AFFAIRES SOCIALES SUR «LA CONCER-
TATION SUR L'EMPLOI»**

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van mevrouw Nelis-Van Liedekerke aan de minister van Sociale Zaken over «het banenoverleg».

Het woord is aan mevrouw Nelis.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, het banenoverleg startte met een gemeenschappelijke verklaring van alle betrokken partijen waarin zij in tien punten hun doelstellingen weergaven. Eén van die punten heeft betrekking op de loonkostenverlaging, een idee waarover zowat iedereen in dit land het eens is, maar dat bijzonder moeilijk te

realiseren lijkt. De loonkostenverlaging, die een daling van de inkomsten voor de sociale zekerheid impliceert, brengt het financieel evenwicht van de sociale zekerheid in gevaar indien deze verlaging niet gepaard gaat met begeleidende maatregelen. De huidige regeringspartijen zien de alternatieve financiering als voornaamste begeleidende maatregel. Indien de partijen die betrokken zijn bij het banenoverleg zich gunstig uitspreken over de lastenvermindering, moet de Regering maatregelen nemen om deze bijkomende alternatieve financiering te realiseren.

Graag had ik van de minister vernomen hoe zij de bijkomende alternatieve financiering wil invullen. Welke bijkomende belastingen denkt zij te innen? Wat zal de minister doen wanneer het banenoverleg mislukt? Zal zij dan eveneens overgaan tot een loonkostenverlaging? Hoe zal deze worden gefinancierd?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Flahaut, die antwoordt namens de minister van Sociale Zaken.

De heer Flahaut, minister van Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, de minister van Sociale Zaken kan geen antwoord geven op de gestelde vragen. Eerst en vooral kan zij niet vooruitlopen op de resultaten van het sociaal banenoverleg. Voorts behoort het nemen van maatregelen ter compensaties van een eventuele vermindering van de werkgeversbijdragen niet uitsluitend tot haar bevoegdheid. Zij moeten in overleg met de regeringspartners worden vastgelegd.

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Nelis voor een repliek.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, het antwoord van de minister is uiterst kort. Mijn vraag wordt hierdoor geenszins beantwoord. Het is natuurlijk gemakkelijk te beweren dat deze materie niet tot de bevoegdheid van de minister behoort.

Ik heb het duidelijk gehad over de loonkostenverlaging en de daaraan verbonden financiering van de sociale zekerheid. In het antwoord van de minister is hierover geen enkel element terug te vinden. Ik ben mij ervan bewust dat de problematiek waarop mijn vraag betrekking heeft, zeer complex is. Ik had nochtans verwacht dat de minister enkele elementen zou aanreiken waarop wij ons eventueel zouden kunnen baseren om deze kwestie verder te onderzoeken.

M. le Président. — La parole est à M. Flahaut, ministre.

M. Flahaut, ministre de la Fonction publique. — Monsieur le Président, cette question complexe ne devrait pas être posée dans le cadre d'une question orale urgente mais faire l'objet d'un débat plus approfondi.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE MME LIZIN AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LA SITUATION DES FONDAMENTALISTES DANS LES PRISONS BELGES»

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW LIZIN AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE SITUATIE VAN DE FUNDAMENTALISTEN IN DE BELGISCHE GEVANGENISSEN»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de Mme Lizin au ministre de la Justice sur «la situation des fondamentalistes dans les prisons belges».

La parole est à Mme Lizin.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le Président, le ministre peut-il nous dire quel est aujourd'hui le statut carcéral des personnes emprisonnées dans le cadre des opérations de lutte contre le terrorisme fondamentaliste? Je pense en particulier à M. Zaoui et à ses acolytes.

Quelles mesures ont été prises dans les prisons afin d'éviter le prosélytisme? La lecture à haute voix du Coran est-elle autorisée dans les cellules?

Que sait le ministre des contacts qui ont lieu entre ces personnes et d'autres prisonniers musulmans? Peut-on considérer qu'il s'y crée une école coranique, pour ne pas dire terroriste?

Combien de gardiens de Saint-Gilles comprennent-ils l'arabe et peuvent-ils dès lors mesurer la teneur des propos échangés entre les prisonniers?

Le ministre a-t-il progressé dans son éventuelle décision de retirer la nationalité belge aux deux terroristes condamnés et qui ont, depuis lors, été libérés?

Le ministre est-il informé du fait qu'au moins deux des personnes arrêtées dans ce cadre ...

M. le Président. — Permettez-moi de vous interrompre, madame. Ces questions supplémentaires ont été transmises, tard dans la matinée, à M. le ministre et je ne suis pas certain que celui-ci soit en mesure d'y répondre.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le Président, j'ai fait part de mes questions à M. le ministre vers 10 heures 30 et il m'a confirmé qu'il était en mesure d'y répondre.

Le ministre est-il informé du fait qu'au moins deux des personnes arrêtées dans le cadre de cette même opération — dont on est sûr qu'elles sont des membres actifs du FIS et supportent le GIA — et, à l'époque, envoyées à Merksplas viennent, la semaine dernière, c'est-à-dire six mois plus tard, d'être libérées sur simple décision administrative et sont désormais de retour à Bruxelles dans les milieux en question?

Le ministre a-t-il vérifié, par exemple, le fait que le premier intéressé a demandé, depuis lors, l'asile politique — je rappelle qu'il faisait partie de la rafle initiale — et que le second a introduit une demande de mariage avec une ressortissante portugaise? Tous deux s'efforcent, en toute liberté, de recréer le réseau, poursuivent leurs activités fondamentalistes et leurs visites dans les mosquées.

Le ministre estime-t-il que cette façon de traiter la lutte contre les terroristes en Belgique est normale, efficace et, surtout, encourageante pour les forces de police qui prennent le risque de mettre à jour les réseaux, d'arrêter les individus et qui, ensuite, voient sous leurs yeux se reconstituer, après six mois, les mêmes réseaux, par négligence administrative?

Vous ne pouvez pas prétendre, monsieur le ministre, que vous n'avez pas été prévenu de cette situation. J'aimerais vous entendre sur ce point.

M. le Président. — Madame, vous admettez que le procédé que vous utilisez est insolite. Dans un premier temps, vous nous soumettez une question par écrit, ce qui permet au ministre d'y préparer une réponse. Mais voilà qu'ensuite, à la toute dernière minute, vous ajoutez une nouvelle série de questions. Il se peut que vous ayez eu l'occasion d'en faire part au ministre, mais ce n'est pas une raison pour ne pas respecter le Règlement. (*Protestation de Mme Lizin.*)

Je vous en prie, madame, nous allons entendre maintenant la réponse du ministre de la Justice.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le Président, mes questions ont été introduites dans les délais ...

M. le Président. — Il n'en est rien, madame. Nous avons reçu votre demande aujourd'hui à une heure avancée de la matinée. Je rappelle que le Règlement, que vous connaissez certainement, précise expressément que la question doit être soumise par écrit et ne peut dépasser vingt lignes.

La parole est à M. De Clerck, ministre.

M. De Clerck, ministre de la Justice. — Monsieur le Président, le culte islamique a été reconnu par la loi du 19 juillet 1974. En application de l'arrêté royal du 3 mai 1978, l'imam directeur du Centre islamique et culturel de Bruxelles a été désigné comme interlocuteur valable. La notion d'autorité hiérarchique religieuse

étant inconnue dans le culte islamique, il n'y avait pas de comité chargé de la gestion du temporel des communautés islamiques susceptibles d'être reconnues, ainsi que le précisait la réponse à une question de M. Anthuenis le 27 janvier 1986. À la date du 1er janvier 1995, l'imam directeur de la Mosquée de Bruxelles a perdu cette compétence au profit de l'exécutif du Conseil des musulmans de Belgique, composé de dix-sept membres.

Les candidats-visiteurs dans les établissements pénitentiaires sont présentés par le département social dudit exécutif et des autorisations d'accès dans les prisons leur sont délivrées.

À son arrivée à l'établissement pénitentiaire, chaque détenu reçoit un formulaire concernant l'assistance morale et religieuse dont il peut bénéficier en détention. Il y mentionne notamment son appartenance à un culte, son souhait de participer aux cérémonies du culte choisi et de recevoir l'assistance morale et religieuse du représentant de ce culte. C'est en fonction du choix des détenus que les ministres d'un culte sont autorisés à rencontrer ces détenus et à célébrer les cérémonies du culte à leur intention. Ils ne sont pas autorisés à rencontrer d'autres détenus que ceux qui en ont exprimé le désir.

Dans les établissements pénitentiaires, la mission des représentants des cultes est nettement circonscrite à l'assistance morale et religieuse; ils ne sont nullement chargés de tâches d'enseignement comme vous le suggérez.

Jusqu'à ce jour, il n'a pas été constaté qu'ils étaient les vecteurs de théories fondamentalistes dans l'exercice de leur mission.

À la prison de Saint-Gilles, trois agents pénitentiaires sont d'origine maghrébine et s'expriment aisément en arabe.

Votre avant-dernière question concerne la décision éventuelle de retirer la nationalité belge aux deux terroristes condamnés. Il s'agit là d'une matière très délicate. Je peux vous dire qu'une telle mesure est exceptionnelle et n'a plus été prise depuis la période d'après-guerre.

Quant à l'opportunité de prendre une telle mesure dans les cas qui nous préoccupent, j'ai demandé l'avis des procureurs généraux. En outre, je suis en négociations avec mon collègue Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur, afin de déterminer l'attitude que pourrait prendre le Gouvernement belge à cet égard. À ce jour, aucune décision n'a encore été prise.

Enfin, l'absence de précisions quant à l'identité des détenus qui auraient été remis en liberté par décision administrative et le court délai qui m'est imparti pour effectuer les recherches nécessaires ne me permettent pas d'apporter une réponse immédiate à votre question. J'ai demandé à mon administration de me faire parvenir le plus rapidement possible ces éléments de réponse.

S'agissant de cas individuels, monsieur le Président, je précise que ces informations seront transmises directement par écrit à Mme Lizin.

Je confirme que je n'ai reçu aucune information selon laquelle des réseaux fonctionneraient à nouveau ou que des problèmes surgiraient.

Cependant, madame, compte tenu de vos affirmations, j'ai l'intention de faire effectuer un contrôle et de prendre toutes mesures utiles. À ma connaissance, pour le moment il n'y a aucun danger en la matière.

M. le Président. — La parole est à Mme Lizin pour une réplique.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le Président, M. le ministre parle de l'identité des détenus remis en liberté. Or la question porte notamment sur le fait que des procédures administratives peuvent conduire à des situations où des policiers qui ont interpellé des hommes dans des conditions extrêmement dangereuses se retrouvent face à eux sans même savoir qu'ils ont été libérés. Je tenais à apporter cette précision en vue de la réponse écrite que M. le ministre se propose de m'adresser.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

QUESTION ORALE DE M. DESMEDT AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LES CONSÉQUENCES QU'ENTEND TIRER LE GOUVERNEMENT DE L'ARRÊT DU CONSEIL D'ÉTAT ANNULANT LES ARRÊTÉS ROYAUX RELATIFS AUX QUARTIERS DE HAUTE SÉCURITÉ»

QUESTION ORALE DE M. BOUTMANS AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «L'ARRÊT DU CONSEIL D'ÉTAT ANNULANT LES ARRÊTÉS ROYAUX RELATIFS AUX QUARTIERS DE HAUTE SÉCURITÉ»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DESMEDT AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE BESLUITEN DIE DE REGERING VOORNEMENS IS TE TREKKEN UIT HET ARREST VAN DE RAAD VAN STATE HOUDENDE VERNIETIGING VAN DE KONINKLIJKE BESLUITEN BETREFFENDE DE KWARTIEREN MET VERSCHERPTE BEVEILIGING»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER BOUTMANS AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «HET ARREST VAN DE RAAD VAN STATE HOUDENDE VERNIETIGING VAN DE KONINKLIJKE BESLUITEN BETREFFENDE DE KWARTIEREN MET VERSCHERPTE BEVEILIGING»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Desmedt au ministre de la Justice sur «les conséquences qu'entend tirer le Gouvernement de l'arrêt du Conseil d'État annulant les arrêtés royaux relatifs aux quartiers de haute sécurité». Je vous propose d'y joindre celle de M. Boutmans ayant le même objet.

Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Desmedt aan de minister van Justitie over «de besluiten die de Regering voornemens is te trekken uit het arrest van de Raad van State houdende vernietiging van de koninklijke besluiten betreffende de kwartieren met verscherpte beveiliging». Ik stel voor de vraag van de heer Boutmans over hetzelfde onderwerp eraan toe te voegen. (*Instemming.*)

La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le Président, le 22 février, le Conseil d'État, faisant droit à un recours introduit par la Ligue des droits de l'homme, a annulé les arrêtés royaux des 22 octobre 1993 et 6 février 1995 ayant permis le fonctionnement, dans certaines prisons, des quartiers de haute sécurité.

Dans ces quartiers, le détenu subit un isolement total et la décision de placement ainsi que la durée de ce dernier relèvent en fait de l'arbitraire de l'administration pénitentiaire.

Il est évident que ce genre de régime, par son caractère rigoureux, ne peut conduire qu'à une désocialisation encore accrue des condamnés.

Des débats ont déjà eu lieu antérieurement au Sénat sur la question, notamment lors de l'examen des budgets de la Justice. Malgré les critiques, votre prédécesseur, monsieur le ministre, s'était affirmé comme un grand partisan des quartiers de haute sécurité.

J'ignore votre position personnelle en la matière. Cependant, à la suite de l'arrêt du Conseil d'État, pourriez-vous me préciser si vous entendez soumettre au Gouvernement de nouveaux arrêtés royaux susceptibles de ne plus subir les foudres du Conseil d'État afin de maintenir le système ou si, au contraire, vous allez renoncer à cette malheureuse expérience?

Par ailleurs, à la suite de l'arrêt du 22 février, ces quartiers ont-ils déjà été mis hors service?

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans voor het stellen van zijn vraag.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de Voorzitter, mijn vraag komt grotendeels overeen met de vraag van de heer Desmedt.

Bij arrest van 21 februari 1996 heeft de Raad van State artikel 106bis van het Algemeen Reglement van de strafinrichting op twee punten strijdig verklaard met het Internationaal Pact voor burgerlijke en politieke rechten, namelijk omdat er geen scheiding is doorgevoerd tussen minder- en meerderjarigen en evenmin tussen voorlopig gehechten en definitief veroordeelden. Met dit arrest hebben de zogenaamde kwartieren met verscherpte beveiliging (KVB) hun rechtsgrond verloren.

De kritiek had niet alleen betrekking op de opsluiting van minderjarigen en voorlopig gedetineerden. Ik verwijs hier ook naar wat de heer Desmedt heeft gezegd. De Hoge Raad voor penitentiair beleid had zich uitdrukkelijk verzet tegen de instelling van dergelijke kwartieren. Deze kwartieren doen grote vragen rijzen over het naleven van het verbod van vernederende behandeling en over veiligheidsproblemen.

Op grond van het arrest van de Raad van State is de minister verplicht de kwartieren te sluiten. Is deze sluiting definitief of heeft de minister de bedoeling de kwartieren toch een nieuwe rechtsbasis te geven? Zal de minister zich definitief aansluiten bij het advies van de Hoge Raad voor penitentiair beleid? Een bijkomende vraag: hoeveel heeft het KVB in Brugge, dat nooit gebruikt is, gekost?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal gelijktijdig op beide vragen antwoord geven. Ik zal eerst kort de historie van de kwartieren met verscherpte beveiliging schetsen. Ten gevolge van twee vonnissen, uitgesproken door de rechter in kort geding te Luik op 9 november 1987 en op 23 december 1988, vonnissen die weliswaar niet werden bevestigd op het niveau van het hof van beroep, oordeelde de toenmalige minister van Justitie het aangewezen om te Lantin het blok U, dat een bijzonder regime kende, te sluiten. In aansluiting hierop heeft men beslist tot de opening van de kwartieren met verscherpte beveiliging te Lantin en te Brugge, naar aanleiding van een reeks dramatische gebeurtenissen in juli 1992: een gijzelname in Lantin die tot de dood van een hoofdbewaarder heeft geleid; de moord op drie personen gepleegd door twee gedetineerden, waarvan de ene van penitentiair verlof genoot en de andere voorwaardelijk was vrijgesteld; de moord op twee rijkswachters van de BOB door een arrestant toen hij uit de gevangenis van Hoei werd gehaald. Toen heeft men geoordeeld dat er initiatieven mogelijk moesten zijn voor de opsluiting van extreem gevaarlijke personen.

Tijdens de zestien maanden dat deze kwartieren functioneerden, werden ze slechts zeer beperkt gebruikt: voor acht gedetineerden werd een maatregel van plaatsing opgelegd op een gemiddelde dagelijkse bevolking van 7 500 gevangenen. Voor één gedetineerde werd de maatregel tweemaal toegepast ten gevolge van verschillende incidenten. Deze maatregel werd bijvoorbeeld toegepast ten aanzien van een gevangene van wie men ontdekt had dat hij in zijn cel over dynamiet beschikte. Men oordeelde dat hij een bijzonder gevaarlijke persoon was en dat extreme maatregelen nodig waren.

Als gevolg van het arrest van de Raad van State, heb ik onmiddellijk instructies gegeven om de drie gedetineerden die nog in de kwartieren met verscherpte beveiliging opgesloten zaten, uit deze cellen te verwijderen. Vandaag bevindt zich dus geen enkele gedetineerde in een KVB-cel.

Ik heb nog geen antwoord op de vraag of het nu aangewezen is om deze cellen te sluiten, of dat het beter zou zijn dit systeem te handhaven en ter zake een nieuw koninklijk besluit op te maken waarin rekening wordt gehouden met de opmerkingen van de Raad van State. Ik heb het arrest nog niet gelezen want ik heb nog geen kopie ontvangen. Ik zal het bestuderen vooraleer een beslissing te treffen.

De heer Boutmans (Agalev). — Ik zal u een kopie van het arrest bezorgen.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Ik geloof dat de heer Boutmans betere connecties heeft met de Raad van State dan ikzelf.

In afwachting van een beslissing op basis van de studie van het arrest, zal geen enkele nieuwe plaatsing gebeuren en zullen deze cellen ongebruikt blijven.

Ik bevestig dat de Hoge Raad voor penitentiair beleid destijds, naar aanleiding van de oprichting van deze KVB's, een negatief advies heeft gegeven. De penitentiare administratie bevestigt dat er wellicht alternatieve oplossingen bestaan om tegemoet te komen aan de problemen rond het extreem gevaarlijk gedrag van bepaalde gedetineerden. Dit kan erop wijzen dat de KVB's misschien niet absoluut noodzakelijk zijn.

Het is evenwel nog niet duidelijk uitgemaakt of de isoleercellen, waarin thans gevangenen voor maximum negen dagen kunnen worden opgesloten, in alle omstandigheden volstaan als adequate disciplinaire maatregel. Ik heb aan de administratie van Justitie, aan de vertegenwoordigers van de strafinrichtingen en aan de Hoge Raad voor het penitentiair beleid gevraagd mij advies te geven, rekening houdend met de argumenten en de elementen van het arrest van de Raad van State. Deze problematiek moet ook ter sprake komen in het algemene debat over het strafuitvoeringsbeleid, dat eerlang zal worden gevoerd.

Bij de bouw van de gevangenis te Brugge werd reeds rekening gehouden met deze speciale kwartieren. Deze kwartieren hebben dus niet geleid tot bijkomende uitgaven. Het personeel dat voor deze eenheden werd aangeduid, werd gerecupereerd uit het voorhanden zijnde gevangenispersoneel. Ook hiervoor waren dus geen bijkomende uitgaven nodig. Tweeëntwintig personen hebben wel een specifieke en intensieve opleiding gekregen. De kosten hiervan bedroegen 270 000 frank. Dit bedrag werd verrekend op het budget van 1993. Aangezien de KVB's in Brugge niet gebruikt werden, werd dit personeel in de gewone dienstregeling ingeschakeld. In Lantin zal dit geselecteerd personeel in de normale diensten worden ingeschakeld, nu de QSR er gesloten worden.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans voor een repliek.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de Voorzitter, ik heb het arrest niet gekregen van de Raad van State, maar via een van de verzochende partijen. Ik neem dus aan dat het arrest ook aan het ministerie is betekend.

De minister zegde dat de isoleercel nodig is voor het nemen van disciplinaire maatregelen. Die speciale kwartieren waren echter niet bedoeld voor disciplinaire straffen, maar wel voor de specifieke beveiliging van gevaarlijk geachte opgesloten.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Ik weet dat het hier om twee verschillende zaken gaat. Ik wilde enkel zeggen dat ik niet weet of een isoleercel voldoende is om in alle hypothesen disciplinair op te treden.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VANDENBROEKE
AAN DE MINISTER VAN AMBTENARENZAKEN OVER
«HET PAND»

QUESTION ORALE DE M. VANDENBROEKE AU
MINISTRE DE LA FONCTION PUBLIQUE SUR «LE BÂTIMENT
GANTOIS DÉNOMMÉ 'HET PAND'»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Vandenbroeke aan de minister van Ambtenarenzaken over «het Pand».

Het woord is aan de heer Vandenbroeke.

De heer Vandenbroeke (VU). — Mijnheer de Voorzitter, op het ogenblik bestaat er aan de Universiteit van Gent een bijzonder grote onduidelijkheid omtrent het beheer van het beschermde,

grotendeels gerenoveerde gewezen Dominikanenklooster, beter bekend als het Pand. De rector en de vice-rector van de Gentse universiteit kwamen trouwens onlangs verdere verduidelijkingen hieromtrent vragen op het kabinet van de minister.

De wijze waarop het Pand door de universiteit wordt beheerd, botst blijkbaar met de inzichten van de minister. Mogelijke vormen van onderverhuring of interne bestemmingswijzigingen die door de raad van beheer van de universiteit worden voorgesteld, worden door de minister gecontesteerd of genegeerd. Zo sprak de kabinetschef zich bij een recente procesvordering inzake onderverhuring uit tegen het advies van het rectoraat.

Daarom wens ik volgende concrete vragen te stellen.

Ten eerste, kan de minister enige verduidelijking brengen in deze aanhoudende betwisting tussen zijn kabinet en de Universiteit van Gent?

Ten tweede, waarom wordt de onderhuurder door het kabinet in bescherming genomen, ook al werd voorheen met hem een financiële regeling uitgewerkt door de raad van beheer van de Universiteit van Gent?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Flahaut.

De heer Flahaut, minister van Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, er bestaat geen betwisting tussen mijn kabinet en de Universiteit van Gent. Op het ogenblik worden onderhandelingen gevoerd over een optimale bestemming van het Pand.

Aangezien dit gebouw momenteel zo goed als niet bezet is, heb ik de Universiteit van Gent verschillende voorstellen gedaan met het oog op een herziening van de bestaande overeenkomsten, die de federale Staat en de universiteit binden. Deze voorstellen hebben een dynamisch beheer van het Pand tot doel.

Ik wacht thans op het antwoord van de universiteit en ik ben van mening dat binnenkort een akkoord kan worden gesloten.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandebroeke voor een repliek.

De heer Vandebroeke (VU). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord, waaruit blijkt dat hij bijzonder oppervlakkig blijft en dat hij nauwelijks in concreto op mijn vragen antwoordt.

Zo heb ik onder meer vermeld dat de kabinetschef van de minister de oplossing van een probleem met een huurder in een bepaalde richting duwt, hoewel het rectoraat van de Universiteit van Gent al financiële stappen had gedaan.

Kan de minister hierover nadere toelichtingen geven?

M. le Président. — La parole est à M. Flahaut, ministre.

M. Flahaut, ministre de la Fonction publique. — Monsieur le Président, un accord a été conclu entre mon département et l'Université de Gand afin de garantir la meilleure exploitation possible du bâtiment concerné.

L'actuel occupant des lieux sera sans doute candidat pour poursuivre cette exploitation. Cependant, la décision de confier l'exploitation future du bien ne sera prise qu'après accord entre l'Université de Gand et le propriétaire du bâtiment. Voilà pour ce qui concerne le contenu de la proposition formulée.

Par ailleurs, je dois également veiller aux intérêts de l'État fédéral, toujours propriétaire de ce bâtiment actuellement, car il y a investi des sommes considérables pour une restauration correcte.

Comme c'est le cas pour l'ensemble des bâtiments occupés par diverses institutions ou niveaux de pouvoirs, je dois faire en sorte que les revenus locatifs soient suffisants et reflètent correctement la valeur des biens loués. Je ne puis laisser à la disposition d'utilisateurs, quels qu'ils soient, de tels biens sans réclamer un loyer et exercer un contrôle sur l'utilisation des biens.

L'incident que vous avez mentionné est une des péripéties qui surviennent dans le cadre de négociations lorsque le ton monte entre les différents intervenants.

Mon souci est d'aplanir ce genre de difficultés et de revenir à une gestion intelligente — et en partenariat — de ce bien de l'État fédéral à Gand.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW THIJS AAN DE STAATSSECRETARIS VOOR VEILIGHEID EN STAATSSECRETARIS VOOR MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE EN LEEFMILIEU OVER «DE STEUNVERLENING DOOR OCMW'S AAN BEJAARDEN DIE IN SERVICE-FLATS VERBLIJVEN»

QUESTION ORALE DE MME THIJS AU SECRÉTAIRE D'ÉTAT À LA SÉCURITÉ ET SECRÉTAIRE D'ÉTAT À L'INTÉGRATION SOCIALE ET À L'ENVIRONNEMENT SUR «L'AIDE DES CPAS AUX PERSONNES ÂGÉES DANS DES RÉSIDENCES-SERVICES»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van mevrouw Thijs aan de staatssecretaris voor Veiligheid en voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu over «de steunverlening door OCMW's aan bejaarden die in serviceflats verblijven».

Het woord is aan mevrouw Thijs.

Mevrouw Thijs (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, het is niet altijd even duidelijk welk OCMW bevoegd is om steun toe te kennen. De wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van OCMW-steun is nogal cryptisch in haar bewoordingen en wordt bovendien doorkruist door de bepalingen van de OCMW-wet betreffende de bevoegdheid van het OCMW.

Met de opkomst van de serviceflats voor bejaarden is er een nieuwe bron van verwarring ontstaan. De serviceflat is een woonvorm die het midden houdt tussen thuis blijven wonen en opgenomen worden in een rusthuis. Deze formule draagt ertoe bij dat de bejaarde zo lang mogelijk zelfstandig kan wonen en kent daarom een groeiend succes. Het hybride karakter van de serviceflats maakt het moeilijk om te bepalen welk OCMW bevoegd is om steun te verlenen aan de bewoners ervan.

Moeten die bejaarden beschouwd worden als personen die zijn opgenomen in een instelling en waarvoor een aparte regeling bestaat of moeten zij beschouwd worden als personen die in een gewoon huis wonen?

Bejaarden die zijn opgenomen in een rusthuis of in een rust- en verzorgingstehuis moeten zich voor steunaanvragen wenden tot het OCMW van de gemeente waar ze op het moment van hun opname in het bevolkings- of vreemdelingenregister waren ingeschreven.

Voor bejaarden die verblijven in een serviceflat is in een dergelijke bevoegdheidsregeling niet voorzien. Voor deze groep geldt dan het algemene principe dat de bevoegdheid van het OCMW wordt bepaald door de verblijfplaats van de steunaanvrager. Het OCMW van de gemeente waar de serviceflats gelegen zijn is dan bevoegd voor de maatschappelijke dienstverlening aan de serviceflatbewoners.

Moet de bevoegdheidsregeling in deze materie niet eenvormiger en duidelijker worden gemaakt, meer bepaald door een aanpassing van de regeling ten aanzien van de serviceflats?

Ter zake had ik graag het standpunt van de staatssecretaris gekend.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Peeters.

De heer Peeters, staatssecretaris voor Veiligheid, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, toegevoegd aan de minister van Volksgezondheid. — Mijnheer de Voorzitter, mevrouw Thijs merkt terecht op dat bejaarden die zijn opgenomen in een rusthuis of in een rust- en verzorgingstehuis zich voor steunaanvragen moeten wenden tot het OCMW van de gemeente waar ze op het moment van hun opname in het bevolkings- of

vreemdelingenregister waren ingeschreven. Deze regel vormt een afwijking op de algemene regel inzake steunverlening door OCMW's zoals bepaald in artikel 1 van de wet van 2 april 1965. Dat artikel bepaalt dat het steunverlenend OCMW steeds het OCMW is van de gemeente op wiens grondgebied zich de persoon bevindt die bijstand behoeft en van wie de behoefte door het OCMW wordt vastgesteld.

De afwijkingen op deze algemene regel zijn opgenomen in artikel 2, § 1, 1°, van deze wet. De serviceflats voor bejaarden zijn niet in artikel 2, § 1, 1°, opgenomen. In het geval van de serviceflats dient de steun dan ook te worden verleend door het OCMW van de gemeente op wiens grondgebied de serviceflats zijn gelegen.

Vermits artikel 2, § 1, 1°, de afwijkingen bepaalt op de algemene bevoegdheidsregel vervat in artikel 1 van diezelfde wet, dient het beperkend te worden geïnterpreteerd. In geval van verblijf in een serviceflat wordt de territoriale bevoegdheid van het OCMW bepaald door het criterium van het gewone verblijf van de betrokken persoon op het ogenblik van zijn steunaanvraag.

Mevrouw Thijs wijst zeer terecht op de problemen die kunnen rijzen. Zo bestaat het risico dat de serviceflats er door de huidige regeling worden toe aangespoord alleen nog residenten uit de eigen gemeente te huisvesten. In het licht daarvan zal ik de administratie de opdracht geven de wenselijkheid te onderzoeken van een wijziging van de reglementering. Zo zouden serviceflats kunnen worden gelijkgesteld met rusthuizen of met RVT's of kunnen serviceflats nominatim opgenomen worden in de wet, of via een koninklijk besluit in uitvoering van artikel 2, § 1, 1°, zesde lid.

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Thijs voor een repliek.

Mevrouw Thijs (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de staatssecretaris voor zijn antwoord, maar graag vernam ik van hem ook binnen welke termijn hij een nieuwe regeling denkt uit te werken. Een aantal OCMW's worden op het ogenblik met deze problemen geconfronteerd en wachten eigenlijk op een degelijke regeling.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Peeters.

De heer Peeters, staatssecretaris voor Veiligheid, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken, en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, toegevoegd aan de minister van Volksgezondheid. — Mijnheer de Voorzitter, we zullen proberen zo snel mogelijk een nieuwe regeling uit te werken, maar zolang de wetgeving niet veranderd is, moeten de OCMW's de bestaande regeling toepassen.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De Voorzitter. — Dames en heren, het Bureau stelt voor aanstaande week de volgende agenda voor.

Dinsdag 5 maart 1996 om 14 uur.

1. Wetsontwerp houdende instemming met het Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten over de nadere regelen voor het sluiten van gemengde verdragen, ondertekend te Brussel op 8 maart 1994.

2. Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Chili inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, en protocol, ondertekend te Brussel op 15 juli 1992.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1995-1996
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1995-1996

3. Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Bolivia inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, gedaan te Brussel op 25 april 1990.

4. Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Paraguay inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Brussel op 6 oktober 1992.

5. Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Oosterse republiek Uruguay inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, en protocol, ondertekend te Brussel op 4 november 1991.

6. Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Cyprus inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen en met de uitwisseling van brieven, ondertekend te Nicosia op 26 februari 1991.

7. Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst tussen het koninkrijk België en de republiek Gabon tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, ondertekend te Brussel.

8. Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst tussen het koninkrijk België en de Arabische republiek Egypte tot het vermijden van dubbele belasting en het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen, ondertekend te Kaïro op 3 januari 1991.

9. Voorstel van resolutie betreffende de hervatting van de bilaterale betrekkingen tussen België en Zaïre.

10. Voorstel tot instelling van een parlementaire commissie van onderzoek naar de besteding van de gelden van ontwikkelingssamenwerking en de werking van het ABOS.

11. Wetsvoorstel tot opheffing van de onroerende voorheffing voor de niet-confessionele gemeenschap.

12. Wetsontwerp betreffende de deelneming van België aan de achtste algemene verhoging der werkmiddelen van de Inter-amerikaanse Ontwikkelingsbank.

13. Vraag om uitleg van de heer Poty aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «achterstallige betaling aan de gemeenten van de opcentiemen op de belastingen».

Donderdag 7 maart 1996 om 15 uur.

1. Inoverwegingneming van voorstellen.

2. Mondelinge vragen.

3. Eventueel, hervatting van de agenda van de vergadering van dinsdagnamiddag.

Vanaf 17 uur: stemmingen.

4. Vragen om uitleg:

a) Van de heer Vergote aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «het energiebeleid»;

b) Van de heer Coene aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «de tarifiëring van elektriciteit opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen».

Mesdames, messieurs, le Bureau vous propose pour la semaine prochaine l'ordre du jour suivant.

Mardi 5 mars 1996 à 14 heures.

1. Projet de loi portant assentiment à l'Accord de coopération entre l'État fédéral, les Communautés et les Régions relatif aux modalités de conclusion des traités mixtes, signé à Bruxelles le 8 mars 1994.

2. Projet de loi portant assentiment à l'Accord entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la république du Chili concernant l'encouragement et la protection réciproques des investissements, et du protocole, signés à Bruxelles le 15 juillet 1992.

3. Projet de loi portant assentiment à l'Accord entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la république de Bolivie concernant l'encouragement et la protection réciproques des investissements, fait à Bruxelles le 25 avril 1990.

4. Projet de loi portant assentiment à l'Accord entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la république du Paraguay concernant l'encouragement et la protection réciproques des investissements, signé à Bruxelles le 6 octobre 1992.

5. Projet de loi portant assentiment à l'Accord entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la république orientale de l'Uruguay concernant l'encouragement et la protection réciproques des investissements, et protocole, signés à Bruxelles le 4 novembre 1991.

6. Projet de loi portant assentiment à l'Accord entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la république de Chypre concernant l'encouragement et la protection réciproques des investissements et à l'échange de lettres, signé à Nicosie le 26 février 1991.

7. Projet de loi portant assentiment à la Convention entre le royaume de Belgique et la République gabonaise tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu et sur la fortune, signée à Bruxelles le 14 janvier 1993.

8. Projet de loi portant assentiment à la Convention entre le royaume de Belgique et la république arabe d'Égypte tendant à éviter les doubles impositions et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu, signé au Caire le 3 janvier 1991.

9. Proposition de résolution relative à la reprise des relations bilatérales entre la Belgique et le Zaïre.

10. Proposition tendant à créer une commission d'enquête parlementaire chargée d'examiner l'affectation des fonds de la coopération au développement et le fonctionnement de l'AGCD.

11. Proposition de loi abrogeant le précompte immobilier pour la communauté non confessionnelle.

12. Projet de loi relative à la participation de la Belgique à la huitième augmentation générale des ressources de la Banque interaméricaine de développement.

13. Demande d'explications de M. Poty au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «le retard des versements aux communes des additionnels aux impôts fédéraux».

Jeudi 7 mars 1996 à 15 heures.

1. Prise en considération des propositions.

2. Questions orales.

3. Éventuellement, reprise de l'ordre du jour de la séance de mardi après-midi.

À partir de 17 heures: votes.

4. Demandes d'explications:

a) De M. Vergote au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «la politique de l'énergie»;

b) De M. Coene au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «la tarification de l'électricité produite à partir de sources d'énergie renouvelable».

De heer Verreycken en de minister van Justitie zijn het ermeens de vraag om uitleg die vandaag op de agenda stond met een week uit te stellen en aan de agenda van volgende week donderdag toe te voegen, na de stemmingen.

Is de Senaat het eens met deze regeling van de werkzaamheden? Le Sénat est-il d'accord sur cet ordre des travaux? (*Assentiment.*)

Dan is hiertoe besloten.

Il en est ainsi décidé.

WETSONTWERP BETREFFENDE DE ERKENNING VAN EN DE SAMENWERKING MET HET INTERNATIONAAL TRIBUNAAL VOOR VOORMALIG JOEGOSLAVIE EN HET INTERNATIONAAL TRIBUNAAL VOOR RUANDA

Stemming

PROJET DE LOI RELATIVE À LA RECONNAISSANCE DU TRIBUNAL INTERNATIONAL POUR L'EX-YOUGOSLAVIE ET DU TRIBUNAL INTERNATIONAL POUR LE RWANDA, ET À LA COOPÉRATION AVEC CES TRIBUNAUX

Vote

De Voorzitter. — Dames en heren, wij moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp betreffende de erkenning van en de samenwerking met het Internationaal Tribunaal voor voormalig Joegoslavië en het Internationaal Tribunaal voor Ruanda.

Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi relative à la reconnaissance du Tribunal international pour l'ex-Yougoslavie et du Tribunal international pour le Rwanda, et à la coopération avec ces tribunaux.

Het woord is aan de heer Loones voor een stemverklaring.

De heer Loones (VU). — Mijnheer de Voorzitter, zo een plechtig moment, waarop amendementen bij een tekst van de Kamer worden aangenomen kan ik niet onopgemerkt laten voorbijgaan.

De Volksunie zal het ontwerp goedkeuren omdat zij tevreden is met de verbeteringen die aan de tekst van de Kamer werden aangebracht.

Wij zijn ook blij met, wat volgens ons, de eerste stap is naar een permanent Verenigde Naties strafgerecht dat bevoegd zal zijn voor een aantal internationale misdaden, in het bijzonder genocide en misdaden tegen de mensheid.

Wij hebben ook geen enkel probleem, integendeel, met het uithollen van de bevoegdheden van het Staatshoofd en de uitvoerende macht inzake het genaderecht en inzake de maatregelen tot voorwaardelijke invrijheidstelling. In artikel 13 wordt bepaald dat de genademaatregelen slechts kunnen worden genomen indien het Tribunaal daarmee instemt. In die zin kan dit ontwerp zelfs een eerste stap zijn in de richting van een executierechtbank.

Tot slot wens ik een oproep te doen om de fundamentele discussie over de oprichting van een permanent strafgerecht naar de Senaat toe te trekken, die toch bewezen heeft dit werk beter aan te kunnen dan de Kamer. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Er wordt tot naamstemming overgegaan over het wetsontwerp in zijn geheel.

Il est procédé au vote nominatif sur l'ensemble du projet de loi.

61 leden zijn aanwezig.

61 membres sont présents.

56 stemmen ja.

56 votent oui.

5 stemmen neen.

5 votent non.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen en zal, geamendeerd, teruggezonden worden naar de Kamer van volksvertegenwoordigers.

En conséquence, le projet de loi est adopté et sera renvoyé, ainsi amendé, à la Chambre des représentants.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

MM. Anciaux, Bock, Bourgeois, Boutmans, Mme Bribosia-Picard, MM. Busquin, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Coveliers, Daras, Mmes

Dardenne, de Bethune, MM. Delcroix, Desmedt, Devolder, D'Hooghe, Mme Dua, MM. Erdman, Foret, Goovaerts, Happart, Hazette, Hostekint, Hotyat, Jonckheer, Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, MM. Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, MM. Moens, Mouton, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Semer, MM. Staes, Swaelen, Mme Thijs, MM. Tobback, Vandembroeke, Mme Van der Wildt, MM. Vautmans, Vergote, Verhofstadt, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

MM. Buelens, Ceder, Raes, Van Hauthem et Verreycken.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER HOSTEKINT AAN DE MINISTER VAN LANDBOUW EN DE KLEINE EN MIDDELGROTE ONDERNEMINGEN OVER «DE CONTROLE OP HET GEBRUIK VAN HORMONEN IN DE VEETEELT»

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER HOSTEKINT AAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID EN PENSIOENEN OVER «DE MAATREGELEN OP HET DOMEIN VAN HET DÉPARTEMENT VOLKSGEZONDHEID IN DE STRIJD TEGEN DE HORMONENFRAUDE»

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER HOSTEKINT AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE STRIJD TEGEN DE HORMONENMAFFIA EN DE NOODZAKELIJKE MAATREGELEN OP HET VLAK VAN JUSTITIE»

Stemming over de gewone motie

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. HOSTEKINT AU MINISTRE DE L'AGRICULTURE ET DES PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES SUR «LE CONTRÔLE DE L'UTILISATION D'HORMONES DANS L'ÉLEVAGE DU BÉTAIL»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. HOSTEKINT AU MINISTRE DE LA SANTÉ PUBLIQUE ET DES PENSIONS SUR «LES MESURES À PRENDRE DANS LE DOMAINE DU DÉPARTEMENT DE LA SANTÉ PUBLIQUE POUR COMBATTRE LA FRAUDE AUX HORMONES»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. HOSTEKINT AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LA LUTTE CONTRE LA MAFIA DES HORMONES ET LES MESURES NÉCESSAIRES SUR LE PLAN DE LA JUSTICE»

Vote sur la motion pure et simple

De Voorzitter. — Dames en heren, tot besluit van de vragen om uitleg van de heer Hostekint aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen over «de controle op het gebruik van hormonen in de veeteelt», aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen over «de maatregelen op het domein van het departement Volksgezondheid in de strijd tegen de hormonenfraude» en aan de minister van Justitie over «de strijd tegen de hormonenmaffia en de noodzakelijke maatregelen op het vlak van justitie», werden twee moties ingediend.

Mesdames, messieurs, deux motions ont été déposées en conclusion des demandes d'explications de M. Hostekint au ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes entreprises sur «le contrôle et l'utilisation d'hormones dans l'élevage du bétail», au ministre de la Santé publique et des Pensions sur «les mesures à prendre dans le domaine du département de la Santé publique pour combattre la fraude aux hormones» et au ministre de la Justice sur «la lutte contre la mafia des hormones et les mesures nécessaires sur le plan de la Justice».

De ene, de gewone motie, door de heren Bourgeois, Lallemand en Erdman, luidt:

«De Senaat,

Gehoord de vragen om uitleg van de heer Hostekint en het antwoord van de ministers,

Gaat over tot de orde van de dag.»

«Le Sénat,

Ayant entendu les demandes d'explications de M. Hostekint et les réponses des ministres,

Passe à l'ordre du jour.»

De andere, door de heren Boutmans, Hostekint en Anciaux en mevrouw Dardenne, luidt:

«De Senaat,

Gehoord de vragen om uitleg van de heer Hostekint en het antwoord van de ministers,

Sluit zich aan bij de beweging die 20 februari uitroept tot een vleesloze dag ter herdenking van de moord op veearts Van Noppen;

Roept de bevolking op daar zo massaal mogelijk aan deel te nemen;

Verzoekt de Regering zich daar eveneens bij aan te sluiten.»

«Le Sénat,

Ayant entendu les demandes d'explications de M. Hostekint et les réponses des ministres,

S'associe au mouvement qui veut faire du 20 février une journée sans viande, en souvenir de l'assassinat du vétérinaire Van Noppen;

Appelle la population à y participer le plus massivement possible;

Invite le Gouvernement à s'y associer.»

Overeenkomstig ons Reglement stemmen wij over de gewone motie, die de voorrang heeft.

Conformément à notre Règlement, nous votons sur la motion pure et simple qui bénéficie de la priorité.

Het woord is aan de heer Boutmans voor een stemverklaring.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de Voorzitter, opnieuw wordt een inhoudelijk voorstel ter zijde geschoven door de rare techniek van de voorrang van de gewone motie die in deze assemblee geen enkele zin heeft en die eigenlijk alleen maar dient om te vermijden dat men een standpunt moet innemen over een mogelijk netelig onderwerp. In de gemotiveerde motie werd opgeroepen tot solidariteit tijdens de vleesloze dag die voor 20 februari 1996 maar ook voor de komende jaren, door een brede volksbeweging werd afgekondigd. Ik begrijp niet dat de gemotiveerde motie wordt beantwoord met een gewone motie terwijl iedereen het eens is over de grond van de zaak.

Ik zal in elk geval tegen de gewone motie stemmen. Ik hoop dat u dit allemaal zult doen en een principieel standpunt niet opzij zult schuiven. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Anciaux voor een stemverklaring.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de Voorzitter, ik sluit mij volkomen aan bij de verklaring van de heer Boutmans. Eens te meer wordt een belangrijk debat in de kiem gesmoord door het hanteren van een gewone motie. In dit geval staan wij bovendien voor een bijzonder merkwaardige situatie aangezien een lid van de meerderheid het aangedurfd heeft om de gemotiveerde motie mede te ondertekenen. Ik breng de heer Hostekint daarvoor trouwens hulde. Daar was inderdaad een zekere moed voor nodig, want al kan de grote meerderheid van de Senaat met onze motie instemmen, toch vonden de fractieleiders van SP en CVP het nodig om het kinderachtige spel van de gewone motie nogmaals te herhalen. Het is inderdaad onvoorstelbaar kinderachtig dat zij, tegen die grote eensgezindheid in, toch elk schijntje van kritische

houding tegenover de Regering en tegenover de meerderheid menen te moeten onderdrukken door de techniek van de gewone motie. Als de Senaat zichzelf nog enigszins respecteert, wat ik elke dag meer betwijfel, dan moet hij inderdaad snel afstappen van het gebruik van de gewone motie en voortaan de gemotiveerde motie inhoudelijk beoordelen en desgevallend goedkeuren. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Hostekint voor een stemverklaring.

De heer Hostekint (SP). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de heer Anciaux voor zijn eerbetuiging aan mijn adres. Ik heb de gemotiveerde motie inderdaad mede ondertekend omdat ik het fundamenteel eens ben met de inhoud daarvan en omdat die motie eigenlijk een eerbetoon was aan het adres van de vermoorde veearts Karel Van Noppen.

Tijdens de bespreking ontstond er een vrij grote consensus, ook in hoofde van de heer Bourgeois, gewezen minister van Landbouw, over de noodzaak om de strijd tegen de hormonenmafia op te voeren en om maatregelen daartoe te nemen op het vlak van de volksgezondheid, het strafrecht en de landbouw. Ik betreur dat er desalniettemin een gewone motie werd ingediend.

Wie A zegt, moet ook B zeggen. Bijgevolg zal ik bij de stemming over de gewone motie niet tegenstemmen, maar mij — omwille van de partijdiscipline — onthouden. (*Protest in de zaal.*)

De heer Anciaux (VU). — Een dergelijke partijdiscipline, dat bestaat bij ons gelukkig niet.

De Voorzitter. — Wij stemmen nu, bij zitten en opstaan, over de gewone motie.

M. Jonckheer (Écolo). — Monsieur le Président, je demande le vote nominatif.

M. le Président. — Cette demande est-elle appuyée? (*Plus de quatre membres se lèvent.*)

Le vote nominatif étant régulièrement demandé, il va y être procédé.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

62 leden zijn aanwezig.

62 membres sont présents.

34 stemmen ja.

34 votent oui.

26 stemmen neen.

26 votent non.

2 onthouden zich.

2 s'abstiennent.

Derhalve is de gewone motie aangenomen.

En conséquence, la motion pure et simple est adoptée.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

M. Bourgeois, Mme Bribosia-Picard, MM. Busquin, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mmes de Bethune, Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hotyat, Mme Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Semer, MM. Staes, Swaelen, M. Thijs, M. Tobback, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

MM. Anciaux, Bock, Boutmans, Buelens, Ceder, Coene, Coveliers, Daras, Mme Dardenne, MM. Desmedt, Devolder, Mme Dua, MM. Foret, Hazette, Jonckheer, Lallemand, Mme

Leduc, M. Loones, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Raes, Vandenbroeke, Van Hauthem, Vautmans, Vergote, Verhofstadt et Verreycken.

Onthouden hebben zich:

Se sont abstenus:

MM. Goovaerts et Hostekint.

VOORSTELLEN

Inoverwegingneming

Mededeling van de Voorzitter

PROPOSITIONS

Prise en considération

Communication de M. le Président

De Voorzitter. — Er werden geen opmerkingen gemaakt betreffende de inoverwegingneming van de voorstellen waarvan sprake bij het begin van onze vergadering. Ik veronderstel dus dat de Senaat het eens is met de voorstellen van het Bureau.

Aucune observation n'ayant été formulée quant à la prise en considération des propositions dont il a été question au début de la séance, puis-je considérer qu'elles sont renvoyées aux diverses commissions compétentes? (*Assentiment.*)

Dan zijn de voorstellen in overweging genomen en naar de aangeduide commissies verwezen.

Ces propositions sont donc prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées.

De lijst van die voorstellen, met opgave van de commissies waarnaar ze zijn verwezen, verschijnt als bijlage bij de *Parlementaire Handelingen* van vandaag.

La liste des propositions, avec indication des commissions auxquelles elles sont renvoyées, paraîtra en annexe aux *Annales parlementaires* de la présente séance.

PROJETS DE LOI — WETSONTWERPEN

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Le Gouvernement a déposé les projets de loi suivants:

1° Portant assentiment au Traité d'entente et de coopération entre le royaume de Belgique et la fédération de Russie, signé à Bruxelles le 8 décembre 1993;

De Regering heeft de volgende wetsontwerpen ingediend:

1° Houdende instemming met het Verdrag inzake verstandhouding en samenwerking tussen het koninkrijk België en de Russische Federatie, ondertekend te Brussel op 8 december 1993;

2° Portant assentiment à la Convention n° 139 concernant la prévention et le contrôle des risques professionnels causés par les substances et agents cancérigènes, adoptée à Genève le 24 juin 1974 par la Conférence internationale du travail à sa cinquante-neuvième session;

2° Houdende instemming met het Verdrag nr. 139 betreffende de voorkoming en de beperking van de beroepsrisico's veroorzaakt door kankerverwekkende stoffen en factoren die dit proces beïnvloeden, aangenomen te Genève op 24 juni 1974 door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar negenenvijftigste zitting;

3° Portant assentiment à la Convention n° 162 concernant la sécurité dans l'utilisation de l'amiante, adoptée à Genève le 4 juin 1986 par la Conférence internationale du travail à sa soixante-douzième session;

3° Houdende instemming met het Verdrag nr. 162 betreffende de veiligheid bij het gebruik van asbest, aangenomen te Genève op 4 juni 1986 door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar tweeënzeventigste zitting;

4° Portant assentiment au protocole additionnel à la Charte sociale européenne, et à l'annexe, faits à Strasbourg le 5 mai 1988;

4° Houdende instemming met het aanvullend protocol bij het Europees Sociaal Handvest, en met de bijlage, gedaan te Straatsburg op 5 mei 1988;

5° Portant assentiment au protocole relatif aux conséquences de l'entrée en vigueur de la Convention de Dublin sur certaines dispositions de la Convention d'application de l'Accord de Schengen, signé à Bonn le 26 avril 1994;

5° Houdende instemming met het protocol betreffende de gevolgen van de inwerkingtreding van de Overeenkomst van Dublin voor een aantal bepalingen van de Overeenkomst ter uitvoering van het Akkoord van Schengen, gedaan te Bonn op 26 april 1994;

6° Portant assentiment au Protocole n° 1 à la Convention européenne pour la prévention de la torture et des peines ou traitements inhumains ou dégradants et au Protocole n° 2 à la Convention européenne pour la prévention de la torture et des peines ou traitements inhumains ou dégradants, faits à Strasbourg le 4 novembre 1993;

6° Houdende instemming met het Protocol nr. 1 bij het Europees Verdrag ter voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing en met het Protocol nr. 2 bij het Europees Verdrag ter voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing, gedaan te Straatsburg op 4 november 1993;

7° Portant assentiment à l'Accord de partenariat et de coopération établissant un partenariat entre les Communautés européennes et leurs États membres, d'une part, et la fédération de Russie, d'autre part, aux annexes 1 à 10, aux protocoles 1 et 2 et à l'acte final, faits à Corfou le 24 juin 1994;

7° Houdende instemming met de Overeenkomst inzake partnerschap en samenwerking waarbij een partnerschap tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Russische Federatie, anderzijds, met de bijlagen 1 tot 10, met de protocollen 1 en 2 en met de slotakte, gedaan te Korfoe op 24 juni 1994;

8° Portant assentiment à l'Accord entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la république de Mongolie concernant l'encouragement et la protection réciproques des investissements, signé à Bruxelles le 3 mars 1992.

8° Houdende instemming met de Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Mongolië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Brussel op 3 maart 1992.

— Renvoi à la commission des Affaires étrangères.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

Ces projets de loi seront imprimés et distribués.

Deze wetsontwerpen zullen worden gedrukt en rondgedeeld.

VRAGEN OM UITLEG — DEMANDES D'EXPLICATIONS

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — Het Bureau heeft volgende vragen om uitleg ontvangen:

1. Van de heer Vergote aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «het energiebeleid»;

Le Bureau a été saisi des demandes d'explications suivantes:

1. De M. Vergote au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «la politique de l'énergie»;

— Verwezen naar de plenaire vergadering.

Renvoi en séance plénière.

2. Van de heer Coene aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «de tarifiering van elektriciteit opgewekt uit hernieuwde energiebronnen».

2. De M. Coene au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «la tarification de l'électricité produite à partir des énergies renouvelables».

— Verwezen naar de plenaire vergadering.

Renvoi en séance plénière.

Dames en heren, onze agenda voor vandaag is afgewerkt.

Notre ordre du jour est ainsi épuisé.

De Senaat vergadert opnieuw dinsdag 5 maart 1996 om 14 uur.

Le Sénat se réunira le mardi 5 mars 1996 à 14 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten om 16 h 55 m.)

(La séance est levée à 16 h 55 m.)

BIJLAGE — ANNEXE

Inoverwegingneming — Prise en considération

Lijst van de in overweging genomen voorstellen:

Liste des propositions prises en considération:

A. Wetsvoorstel:

Tot wijziging van sommige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot het personeel van de griffies en parketten (van de heer Vandenberghe c.s.).

A. Proposition de loi:

Modifiant certaines dispositions du Code judiciaire en ce qui concerne le personnel des greffes et des parquets (de M. Vandenberghe et consorts).

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

B. Voorstel:

Tot instelling van een bijzondere commissie belast met het inzamelen van informatie over de problematiek van de sekten (van mevrouw Willame-Boonen c.s.).

B. Proposition:

Visant à instituer une commission spéciale d'information relative à la problématique des sectes (de Mme Willame-Boonen et consorts).

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.